

Anul II nr. 6 (18) iunie 2026



Poezie

0.1 Dumitru Alexandru Bar



0.1.1 De la Șterbenc...



Mi-aduc aminte,
Mă-ntorceam
Prin sat, desculț,
De la Șterbenc.
Pe lângă casa ta treceam
Cu straița-n botă, fluieram
Să am curaj, pe înserat,
Să nu mă muște câinii.
Eram mai mic,

Vreo șase ani,
Și nici la școală nu umblam.
Așa a fost și timpu-i dus,
De la Șterbenc înspre apus.

0.2 Maria Blaga



Dacă m-aș vinde pentru o ciorbă ,
Să fiu cu lumea rea în rând,
Cu cel ce și-a pătat obrazul,
Și m-a crezut câine flămând,

Dacă-aș gândi ca cel ce sapă
În inimima ce l-a iubit,
Aș fi un nimeni ce-și ridică,
Mormântul pâ-n la infinit!

De ce să nu fiu om în lume,
Să am și eu un loc al meu,
Sau tu gândești că vei lua Tronul
Să fii la rang de Dumnezeu?

Vine -acea zi când ai da totul
Pentru o clipă de-ai putea
Să te căiești în rugăciune,
Să simți și tu durerea mea!

Acel ce -mi sapă mie groapa,
Își sapă în sufletul său,
Eu n-am să pot dori vreodată,
Un rău nici la dușmanul meu!

0.3 Gina Cobârzan



0.3.1 De dor

Copilăria în cea mai mare parte și-a petrecut-o în satul Chizeni locul unde bunica din partea mamei Anișoara, s-a mutat după căsătoria cu cel de-al doilea soț Aurel.

Mama Inei Zena, s-a născut de fapt în Bârsăul Mare un sat peste Someș de Chizeni unde a fost căsătorită bunica Anișoara cu primul soț bunicul Inei. Din primăvară până-n iarna femeile munceau pentru ale gurii semănând de toate porumb, grâu ce îl duceau la moara lui Niculiță să facă făină. Legumele din grădiniță aveau un gust foarte bun. De acolo Ine lua roșii, ardei, morcovi. Îi plăcea să scoată din pământ să mănânce. Multe nu le spăla că nu era nevoie că le spăla ploaia. Semăna bunica ei semințe pentru cocoși, floricele pe care le cocea afară într-un fel cutie făcută cu plasă din sârmă cu coadă pe care mișca deasupra focului. Le slobozea apoi pe un cearceaf de unde mâncau cu toții.

Pe șanțul de la drum era un nuc bătrân cu crengi groase, ale cărui crengi ajungeau în curte. În nuc îi plăcea Inei să se urce să citească. Mai era și un dud, pomnițer cu pomnițe albe pe care îl scuturau ținând dedesubt un cearceaf mare.

La lelea Marie pe șanț era un pomnițer cu pomnițe negre foarte dulci. La dumneai a mâncat prima dată pâine unsă cu ulei și cu zahar. Uleiul îl țineau într-o cană de tablă în care băgai un băț de care era legată o cârpă la un capăt numit ”pomoci”. Cârpă o băgai în cana cu ulei apoi ungeai felia ” scrijeaua de pâine” cu ulei. Desertul era pâine cu ”silvoiță” adică magiun de prune făcute în căldare.

Casa bunicii era plasată între pădure ce era peste drum și Someșul care era mai departe peste grădini. Aurel avea un motan și un miel care se țineau după el tot timpul.

Odată a plecat la cooperativă, unde era birtul din sat, iar pisicul și mielul după el.

Ine i-a urmărit și ea. Aurel s-a făcut praf dar și cei doi căci le-a dat din paharul lui.

A primit și Ine bani de bomboane și destul de mulți pe care i-a dat bunicii aceasta spunând să mai meargă după el să ceară.

Partea comică a fost la întoarcere acasă. Motanul mergea pe un șanț, mielul pe altul, iar bunicul în toate direcțiile când pe mijloc, când cu pisicul când cu mielul. A fost o distracție pentru Ine, dar nu și pentru bunica ei.

Ajuns acasă bunica Inei puse de mămăligă. Se însera și apărea luna.

Bunicul la masă aștepta și bodogănea:

- Aurel nu ie prost, dar l-a prostit Anișoara!

Bunica îi pusese mămăliga pe un curpător.

- Fă bine taci și așteaptă să aduc și topala.

Luă lingura și începu să mănânce. Lua mămăligă și încingea în masă.

-Oare ce face? Întrebă Ine.

-Bag samă mănăcă mămăligă cu lună.

Prin geam se oglindea luna pe masă.

Mai târziu când în viața Inei a intrat Andra mergeau la Chizeni cu Paul.

Într-o zi Andra a venit cu un șoricel în mână.

- Tati îl pui insectar?

- Îl punem cum să nu.

Când spunei copilărie spunea Chizeni. Acolo au fost momentele adevărate ale Inei, acolo a fost copilăria lor. Îi era dor de acele clipe care le purta în suflet. Îi era dor de simplitate, de serile pe șanț de baian din Someș, de plimbările din pădure când mergeau după ciuperci, îi era dor de clipele cu Andra.

Acolo vroia să se regăsească.

(Extras din romanul Bordelaine)

Așteaptă-mă acolo

Unde începutul se sfârșește

Ascultă-mă precum un surd tăcut

Privește-mă cu ochii

Intens precum un orb

Atinge-mă și simte
 Cu mâna înmănușată
 Sărută-mă cu patimă
 Când sunt la departare
 Păstrează-mă-n cuvinte
 Sau poate nici acolo
 Eu nu sunt în privire,
 Nici în auzul tău
 Eu sunt doar în tăcerea
 Unei iubiri fierbinte.

0.4 Dorel Cosma



0.4.1 VENEȚIA NU DOARME



Se răsfrâng luminile pe ape
 scrisori de aur
 trimise de cer lagunei.

San Marco surâde tăcut
 din piatra încărcată de veacuri,
 iar pescărușii desenează cercuri albe
 între vis și depărtare.

Luna, regina nopții,
 își lasă mantia de argint și aur
 peste albastrul adânc al apelor,
 iar lumea pare o frescă vie
 în care timpul a uitat să curgă.

Oglinda nopții se așterne lin,

Veneția nu adoarme.

Sub pleoapa catifelată a întunericului,
 gondole și șalupe plutesc
 ca niște gânduri rătăcite
 pe partitura nevăzută a lagunei.

Culorile se amestecă tainic,
 umbrele îmbrățișează lumina,
 iar palatele își povestesc în șoaptă
 legendele ascunse ale apei.

Aici, frumusețea nu este privită,
 ci respirată.

Aici, apa păstrează memoria pașilor,
 iar piatra poartă ecoul secolelor.

Veneția trăiește,
 ne recunoaște și ne cheamă,
 ca o veche iubire
 care nu și-a uitat niciodată oaspeții.

Și, pentru o clipă,
 între cerul coborât în lagună
 și sufletul celui care privește,
 bucuria devine eternitate.

0.5 Liviu Mircea



0.5.1 Drumurile recunosc pașii poetului

*Prietenului și tovarășului meu de boemă,
Traian Furnea.*

Prietenul meu, Traian, tocmai a primit un post de șef la prezentarea grafică a unei mari întreprinderi de stat, adică avea grijă să fie portretele cui trebuie unde trebuie, culorile să fie proaspete, iarba să fie verde, dacă nu, trebuia vopsită, și o dată pe lună să trimită la Steaua Roșie, ziarul local, anunțul cu: vindem ce producem, ce producem și cum vindem sau angajăm. Un post bun, călduț, era șef peste sine însuși, fiind singur în birou, un birou mare în care neastâmpărul avea preț, putea scrie poeme și scria sau mângâia nimicul imitând o demolare blândă. Un post primit cu PCR, adică pile, cunoștințe, relații, Se știa! Adică un privilegiat! El era, oricum, unul dintre privilegiați, cu sau fără post. Ce nu se știa era că, Traian, era poet, nu orice poet, unul căruia curcubeul îi adormea sub pleoape, unul care bea și mânca poezie, dormea, vorbea poezie, respira tot poezie. Cel care nu trăiește poezia, dar scrie, totuși, poate e poștașul, poate sectoristul sau chelnerul, obișnuia să spună. În plus era și caricaturist, unul special, nu dinăștia la care nici cu praf de răs nu râzi, unul special, la care neuronul lucra din greu și, pe vremea aia, trebuia să-ți frânezi răsul. Răsul mulțimii era pericolul cel mare pentru Partidul Comunist și guvernul său.

Azi, s-a schimbat doar numele partidului, iar de răs râdem mai puțin. A luat primul salariu și a plecat. Drumurile recunosc și azi pașii poetului. Din când în când mă trezeam cu el la ușă. Am venit. Bine. Hai să mâncăm ceva că ai de povestit. Până făcea un duș și, neapărat, dar neapărat trebuia să-și spele șosetele, mâinile, gulerul cămășii, mania lui, puneam pe masă ce aveam, apoi pregăteam să frec un nes. Uneori scotea câte o sticlă de whisky, direct din inima lui o scotea, și un cartuș de Camel, de cele mai multe ori venea adus de spate, abătut ori trist și cu mâinile adâncite în buzunare ca niște rușini. Dar acum a scos o sticlă de Courvoisier și câteva pachete de Marlboro. Normal. Noaptea aveau să fie lungi, poveștile multe, râsetele sănătoase. Ce bine că sunt și caricaturist. Băiatul ăsta îl hrănește pe poet, spunea el, și râdeam. Apoi povestea pe la câte reviste a bătut la porți, câte i-au deschis, câte i-au luat poeme sau caricaturi pentru publicare, ori și una și alta. Din banii primiți, dacă avea și prieteni să-l ajute, supraviețuia. Azi ar fi murit de câte 3 ori pe zi, ca o prescripție parafată de stat. Eram tineri pe atunci, nemuritori, scriam, iubeam și râdeam ca muritorii. Poetul îi hrănește pe toți. Unii recunosc, Alții nu-și dau seama.



0.5.2 A fost odată

Stai să vezi, îmi spune, stai să vezi,
 și scoate de la piept ceva și îl ține în căușul
 palmelor,
 ca și cum ar fi fost vreo găză, vreo pasăre
 mică,
 ceva asemănător,
 dar printre degete, prin pielea subțire,
 o lumină străbătea spre noi
 și când deschide palmele atunci o scânteie
 pălpâie ,
 apoi se înalță spre cer.
 Așa era el, un trecător printre trecătorii
 orașului,
 din când în când venea pe la noi, pur și sim-
 plu,
 venea fără nume, pleca fără nume,
 făcea câte o glumă, noi râdeam și râsul ne
 pregătea de viață,
 ne făcea câte o șmecherie și ne minunam de
 el,
 unii nici nu-l băgau în seamă,
 iar alții treceau pe lângă el ca vântul pe
 drum.
 Nu știu cum făcea că în urma lui
 se răspândea un praf de lumină, așa ni se
 părea nouă,
 și îl priveam până departe, până dincolo de
 barieră,
 de acolo drumul cotea cu el cu tot în altă
 imaginație.

Și acum când privesc cerul o scânteie îmi
 face semn,
 nu știu ce să cred, și nu știu ce aș putea
 spune,
 au trecut de atunci mai multe copilării.

0.6 Gheorghe Mizgan



0.6.1 Locul natal

Satul meu leagăn natal
 Porți în vatra ta iubire,
 Simțământ fundamental,
 Dând urmașilor trăire.

Satule, la tine-ajung
 Gândurile mele, când
 Am nevoie ca să ung
 Lanț de amintiri rulând.

Când merg pe coastă și privesc
 Cu ochii-nlăcrimați de vânt,
 La tine satule găsesc
 Izvor de energii și cânt.

Mergând ades pe la izvor,
 Gânduri dragi, cu nostalgie,
 Derulate-n voia lor -
 Clipe din copilărie.

Și, parcă-ntors peste decenii
 Mă văd de-o șchioapă, alergând
 Spre scaldă, ori vârand cocenii
 În focul jucăuș arzând.

La gura sobei ascultam

Pe tata fredonând române,
Ori vreo poveste ce-o primeam
Ca merit pentru performanțe.

Pe mama, parc-o văd venind
Cu pâine coaptă din cuptor
Și frântă-n mâini, încă-aburind,
Ne-o împărțea surzător.

Tu, satule mereu învii,
Cu alți copii te primenești.
Bătrânii duși, ce sunt sub glii,
Spre nemurire-i pomenești.

Ici, colo-n mod aleator
O casă nouă mai apare,
Iar altele își pun zăvor.
Stăpânii lucră-n depărtare!

Dar tu rămâi mereu atent
La tot ce-i mare noutate:
TV, antene, clasament,
Mobile superadaptate.

Pe uliță nu se aude
Vreo meliță tocând fuiorul,
Poate-o mașină ce pătrunde
Cu boxele auditoriul.

Opinci mai sunt doar în muzeu...
Ori într-un cufăr încuiat.
Ce-ați zice ca în Spermezeu
Cu-opinci să merg într-un Fiat?

Nuntă cu steag nu mai există,
Cu cai, căruțe în rural -
Sunt doar trecute în revistă
Pentru vreun lider cultural.

Coloană de-autoturisme,
Se văd în treacăt, claxonând,
Ce vin din neoromantisme,
După mireasă alergând.

De când biserica și școala
Sunt în deplină armonie,
Culturii îi refac urzeala
Încât aceasta reînvie.

Sătucul meu bătrân, străvechi
Se-armonizează cu prezentul
Dând obiceiurilor vechi
Respect. O știe Continentul!

Pe când eu, iată-mbătrânesc,
Sătucul meu întinerește
Cu generații ce trăiesc,
În grai și-n spirit, românește.

0.7 Ema Laura C. Munteanu



0.7.1 Joc de Sânzâiene

Joc de Sânzâiene
Vrajă în poiene
În apus de soare
Iarbă sub picioare
Răsărit de lună
Stele în cunună
Sânzâiene-iene
Cu ochi de mărgele
Jocul vostru fie
Semn de veșnicie
Pe bătrâna gliie!



0.8 Victor Știr



0.8.2 amintire încetă



0.8.1 zilele hrănite

zilele hrănite
ca-ntr-o

batjocură
cu frământătură puțină
foamea
postul nevindecător

viețile aruncate în închipuitul
iepure ce te-ajunge-n pădure
spre el arunc cu toporul

ce amintire încetă
printre frunze ce cad
cu părere de rău pentru iarnă

alergi lupii slabi
ce nu mai urlă
ridici abia ochii

sub pleoape înțepenite

amintirile au rămas
în iriși un nisip

Proza

0.9 Dora Budăcean



0.9.1 Până nu este prea târziu

Sever conducea în liniștea nopții de vară. Asculta muzică în surdină, muzică pe care o asculta Andrei cu zece ani în urmă. Era singura muzică pe care o asculta în mașină.

Nu pentru că îi plăcea lui, ci pentru că îi plăcuse lui. Fiul lui.

Orașul părea pustiu.
Trecu pe lângă o stație de autobuz și cu coada ochiului văzu pe cineva culcat pe una din bănci.
Nu dădu importantă.
Vreun om al străzii, își zise cu amar.
După câteva sute de metri frână brusc. Ceva din imaginea aceea nu-i dădea pace.
- La naiba, a zis și a întors, peste linia continuă, apoi încă o dată până a ajuns din nou în dreptul stației de autobuz. O vreme a rămas în mașină privind. Nu părea un om al străzii.

S-a apropiat. Era un tânăr.
Un copil, a șoptit
A pus mâna pe fruntea lui și băiatul a deschis ochii speriat.
- Să nu te sperii! Am vrut să văd dacă ești bine. Ai nevoie de ajutor?
Băiatul s-a ridicat. Părea dezorientat
- Încă o dată, nu vreau să-ți fac niciun rău. Ai nevoie

de ajutor? Vrei să suni pe cineva?

- Mi s-a descărcat telefonul. Nu știu niciun număr. Nu am nici bani de taxi. Stau aici până vine un autobuz.

- Pot să te duc eu acasă. Unde locuiești?

- Nu, mulțumesc. Aștept aici.

- Uite, știu că nu eate treaba mea, dar poate părinții tăi sunt îngrijați.

- Nu, nu cred. Nu le pasă de mine.

Sever se cutremură, se trase un pas înapoi, ca și cum ar fi vrut să nu îl ajungă cuvintele băiatului. Își reveni repede și puse blând mâna pe umărul lui.

- Cum te cheamă.

- Andrei.

Sever simți cum o gheară îl strânge de inimă. Șopti.

- Crede-mă, Andrei, le pasă.

- Părinții mei au divorțat.

S-au recăsătorit fiecare cu altcineva. Eu locuiesc cu mama și cu noul ei soț. Cum spuneam, nu le mai pasă de mine. Mă rog, nu contează.

- Uite cum facem. Te urci în mașină, îmi spui adresa și te duc eu acasă. Îți promit. Începea să se crape de ziuă.

Au ajuns în cartierul satelit al orașului, un cartier cu multe case construite una lângă alta pe un deal din prima comună de lângă oraș. Pe o străduță neasfaltată au ajuns în dreptul unei case cu o fâșie de gazon între ea și poartă.

- Mulțumesc, a spus Andrei.

- Nu-mi mulțumi încă. Nu te las singur. Vin cu tine.

- Nu, vă rog! Mă descurc.

Dar Sever suna deja la ușă.

- Pe cine căutați, întrebă răstit bărbatul care deschise ușa.

- Pe mama lui Andrei.

Bărbatul l-a văzut pe Andrei în spatele lui Sever, se încruntă și se pregătea să spună ceva.

- Aș putea să vorbesc cu mama lui Andrei, vă rog?

Mama lui Andrei apărură și ea în ușă, își strânse capotul în jurul taliei, își aranjă părul, îl privi tăios pe Andrei și i se adresă lui Sever.

- Ce doriți?

- Să stau de vorbă cu dumneavoastră.

- A făcut Andrei ceva?

- Nu, doamnă, vreau doar să vă spun o poveste.

Bărbatul interveni nervos.

- O poveste? Și ce vă face să credeți că aveți acest drept?

- Ce drept am?! V-am găsit fiul într-o stație de autobuz, dormind pe o bancă, singur, la ora trei noaptea. Puteam să sun la poliție, puteam să chem salvarea și sunau ei la poliție. Este clar că Andrei a băut. Și poate nu numai. Câți ani are? Paisprezece? Cincisprezece?

Ce am de spus este pentru mama lui, dar nu strică să ascultați împreună. Andrei are nevoie acum doar să doarmă. Nimic altceva.

Mama lui Andrei îl privea pe Sever stupefiată. Îl pofti în cele din urmă în casă

Se așezară.

- Încerc totuși să fiu cât mai concis, să nu vă rețin mult.

Acum zece ani eram încă un tânăr avocat care muncea de dimineață până noaptea. Voiam să devin un nume, dar mai ales voiam tot mai mulți bani, o casă mai mare, o mașină mai scumpă, un concediu într-o destinație și mai scumpă. Soția mea era medic pediatru și era dedicată cu toată ființa ei meseriei. Eram doi părinți ocupați cu meseriile noastre. Doar că noi,ăștia doi părinți, aveam un băiat, Andrei.

Când Andrei avea vreo treisprezece ani au început certurile între mine și soția mea. Ne certam ori de câte ori eram, fie și cinci minute, împreună. Nu țineam cont că Andreu ne auzea, nu țineam cont de nimic în afară de orgoliile noastre.

După o vreme, ea a încetat să strige, tăcea, începusem să fiu doar eu cel care urlă. Așa că am ajuns să nu ne mai vorbim, să ne ignorăm. Fiecare își vedea de ale lui.

În clasa a zece Andrei a început să lipsească de la școală, lua note proaste și noi îl certam. Fiecare și împreună. Niciunul dintre noi nu a stat de vorbă cu el, niciunul dintre noi nu l-a întrebat de ce se întâmplă asta, niciunul dintre noi nu era dispus să înțeleagă că Andrei trecea printr-o criză, niciunul dintre noi nu avea timp pentru așa ceva. Care era problema lui? Andrei avea tot ce își dorea, sau cel puțin așa credeam noi. Urlam, îi reproșam, îl

amenințam. Andrei tăcea. Și noi nu înțelegeam cât eșuasem în a fi părinți.

Era în preajma Crăciunului, o noapte geroasă. Să fi fost vreo patru dimineața când soția mea a intrat în dormitorul meu strigând.

- Andrei nu a ajuns acasă.

L-am sunat, dar telefonul lui era descărcat. Habar nu aveam ce să facem, ne învârteam prin casă ca niște găini bete, urlam din nou unul la altul și ne reproșam unul altuia că s-a ajuns aici.

Pe la ora nouă coșmarul nostru s-a încheiat. Sau a început, cum vreți. Un coleg de-al soției mele, medic la urgențe, ne-a anunțat că Andrei a murit. L-au găsit căzut pe jos, într-o stație de autobuz. Era drogat și băut. Nu l-au mai putut salva.

Eu dormisem liniștit în patul meu. Nici măcar în noaptea aceea, când a trecut ora la care trebuia să fie acasă, nu m-am gândit să fiu tată, nu am pornit să îl caut pe străzi. Nu mi-a păsat. Nu l-am ascultat. Nu l-am întrebat. Nu aveam timp. Eu nu am făcut nimic să nu fi trebuit să plece.

Andrei nu va ști niciodată că l-am iubit, nu i-am arătat niciodată că îl iubesc.

Nu va ști niciodată cât de rău îmi pare.

Și eu nu voi ști niciodată cât de mult m-a urât.

De atunci nu ne mai certăm eu și soția mea. Tăcem.

Nu am divorțat. Este modul nostru de a ne tortura reciproc, de a nu uita ce părinți mizerabili am fost. Cumva, ne face bine să știm că și celălalt este la fel de vinovat.

De zece ani nu mai dorm noaptea. Conduc pe străzile orașului fără țintă.

Așa l-am găsit pe băiatul dumneavoastră.

Nu vă pot eu învăța cum să procedați, nici cum să fiți părinți, eu nu am știut să fiu părinte pentru băiatul meu, dar, poate, povestea mea vă va învăța cum să nu mai procedați.

Până nu este prea târziu.



0.9.2 Tema lunii iunie

M-am tot gândit și nu cred că există un loc anume sau un moment anume de care să-mi fie dor cu adevărat. Cumva, ele, locurile, momentele, trăiesc în mine. Fiecare loc și-a lăsat amprenta în existența mea și fiecare moment stă clădit în mine făcându-mă întregul care sunt acum. Dor cu adevărat însă îmi este de tinerețea mea.

Și nu pentru că aș vrea să mă întorc în timp sau să o retrăiesc, ci pentru că atunci eram liberă cu adevărat, dar nu știam. Cum nu știam atunci nici că, odată pierdută inocența ei, va trebui să învăț să mă prefac că îmi este bine. Așa că, tineretii mele, cea care nu a știut să se prefacă, îi dedic această poezie.



0.9.3 Fă-mă

Fă-mă orice te-ai crede vrednic,
fă-mi pașii fulgi de pene albe,
fă-mi mâinile din umeri aripi,
fă-mă lumină,
fă-mă întuneric,
fă-mă din stele pulbere-n văzduh,
fă-mă uitare,

fă-mă să mă duc.

fă-mă amintire,
fă-mă să rămân.

0.9.4 Nimic întâmplător

Sanda o privi îngrozită.

- Nu pot să cred că spui așa ceva, Meda. - Mamă, te rog să mă înțelegi, pur și simplu nu pot acum să merg mai departe.

- Astfel de lucruri se întâmplă. Nu a fost vina lui Val și cu atât mai puțin a ta.

- Nu despre vină este vorba, mamă. Ai idee cum este să știi că cineva și-a pus viața în mâinile tale și tu nu i-o poți salva? Nu mă mai văd în stare să operez vreodată, sau cel puțin nu acum. Îmi iau trei luni de sabatic și apoi mai vedem. Am zis!

Meda era neurochirurg, la fel ca Val. Adevărul este că Val o convinsese să facă medicina, Val o luase sub aripa lui încă din rezidențiat. Acum ajunsese să opereze singură, doar la cazurile foarte complicate o asista Val. Cum a fost acum. Doar că pacientul, un tânăr de douăzeci și cinci de ani, a murit pe masa de operație în urma unor complicații. Pentru Meda timpul s-a oprit în loc în momentul acela. Val a încercat să o facă să intre din nou în sala de operații, măcar la cazuri mai simple, dar Meda refuza cu încăpățănare. Nu mai putea ține bisturiul în mână.



- Și tu crezi că în medicină așa merge? Îți iei sabatic când vrei tu și apoi revii când vrei tu?

Dar Meda pusese deja mâna pe clanță pregătită să iasă pe ușa.

-Toată ești Doru! răbufni Sanda.

Meda se întoarse spre mama ei șocată.

- Doru? Tatăl meu?

- E mai complicat decât pare.

- Atunci poate că ar trebui să-mi explici.

Sanda tăcu. Meda își trase scaunul în fața fotoliului pe care stătea Sanda și o privea fix în ochi.

- Nu plec de aici până nu îmi spui, mamă. M-ai mințit că m-a părăsit înainte de naștere, că nu m-a iubit, că nu i-a păsat? Bun, acum vreau să aud adevărul. Ce te face să spui că așa fi ca el?

Sanda își feră privirea. Se temuse de ziua asta.

- Doru a fost urolog specializat în transplant renal. Și era foarte bun. Într-o zi însă o fetiță de patru ani a murit în urma unei astfel de intervenții. Și Doru a cedat psihic.

Tu aveai doi ani.

A început să bea, de fapt numai asta făcea, nu-i mai păsa de nimic.

În fine, ne-am despărțit.

- Adică tata nu m-a părăsit înainte să mă nasc?

- Meda, te rog!

- Adică tu te-ai despărțit de el când eu aveam doi ani?

În toți anii aceștia nu m-ai lăsat să-i spun tată, vezi doamne sfinte să nu-l rănesc pe Val,? Mi-ai vândut numai gogoși, mamă? Și tu și Val? Pe Val pot să îl înțeleg, poate era gelos pe Doru. Pe tata. Dar tu? Tu îl urai?

- Ce am vrut eu să spun este că nu așa vrea să ajungi ca el. Atâta. Orice ar fi de aici în colo, Val te va ajuta, crede-mă! Te-a ajutat toată viața. Vom trece și peste asta.

Meda o săgeată cu privirile.

- Poate că ți-ai fi dorit să ai un copil care să semene cu Val.

- Te auzi ce spui?

- Dumnezeuule, mamă! Câte înțeleg acum. Erai deja cu Val când tu și tata v-ați despărțit, nu-i așa?!

- Acum e greu să înțelegi cum a fost atunci.

- Nu, mamă, abia acum înțeleg. Tata știa, nu-i așa?! Tu ești cea care l-ai părăsit, tu l-ai alungat de lângă mine. Tu! Și acum îmi spui că sunt la fel de lașă ca el?!

- Meda te rog, vorbești la nervi. Hai să ne calmăm

și să vorbim mâine despre toate astea, Îți răspund la ce întrebări vrei tu, te rog, Meda!

- Nu, mamă, acum vreau să-mi răspunzi. Ai habar cât de vinovată m-ai făcut să mă simt că m-ai păstrat deși tata te-a părăsit?! Ai idee câte nopți am plâns sub plapumă?! Acum vreau adevărul. Începe, te rog, prin a-mi spune unde este tata. Și de ce nu l-am mai văzut de când a plecat.

- Meda, te rog!

- Nu, mamă. Țasta este momentul adevărului. Îmi spui tu sau investighez eu, tot voi afla adevărul.

- Bine. Îți spun. Locuiește într-un orașel, de fapt, lângă orașelul în care a copilărit. Are o cabană de pescuit împreună cu un prieten. Cu asta se ocupă acum. - Adresa?

- Meda, nu face ceva necugetat. Nu știi ce ai să găsești.

- Spune-mi sincer, mamă, tu nu l-ai lasat să mă vadă? Să nu-i ucizi orgoliul lui Val. Să se poată lăuda cu mine între prietenii lui. Apropo, ei știu că nu sunt fata lui Val?

- Bineinteles că știu.

- Dar știu și cine este tata?

- Te întreb pentru ultima oară, mamă, tu nu l-ai lăsat să mă vadă?

- A fost mai comod pentru toată lumea.

- A fost comod pentru tine.

- Nu puteam, Meda. Îmi era frică. Val putea să îți ofere totul. El nu-ți mai putea oferi nimic.

- Dumnezeu! Tu te auzi?! Val nu m-a iubit niciodată, Val și-a făcut doar datoria. Dar nu despre Val vorbim aici, mamă.

- El te-a făcut ce ești.

- Nu, mamă, tata m-a făcut. Tocmai mi-ai spus că sunt exact ca el.

- Deci, tu nu l-ai lăsat să mă vadă în toți anii ăștia?

- A venit când ai terminat liceul, când ai terminat medicina...

- Serios? Și eu de ce nu am știut?

- A stat în spate, retras.

- Pentru că?

- Meda, te rog, nu mă mai întreba!

- Răspunde-mi, mamă!

- Pentru că l-am rugat eu!

- Ca să poată Val să se împăuneze cu mine? Ca să dai tu bine în ochii academicilor?

- Credeam că nu ți-ar face bine să îl vezi.

- Și el a venit totuși?!

- Nu mă suna o vreme, mamă. Te sun eu când am să fiu pregătită. Vreau să mă adun acum. Nu am să te mint, voi merge să îl caut pe tata. Vreau să știu, vreau să înțeleg, vreau să îl cunosc așa cum este, nu cum ați vrut voi, tu și Val, să cred că este.

- Meda, te rog!

Meda se ridică, dădu din mână a lehamite și ieși.

Doru se retase, după despărțirea de Sanda, în orașelul în care copilărise, un orașel mic, în care toată lumea cunoștea pe toată lumea. O vreme a stat închis în casă, în casa părintească.

Ela, cumnata lui l-a îngrijit.

Ela fusese căsătorită cu Marius, fratele mai mic al lui Doru. Marius a murit însă în urmă cu vreo zece ani. Inima lui s-a oprit, pur și simplu. A murit în timp ce dormea.

Tot Ela l-a sunat pe Sebi. Sebi era prietenul lui Doru de o viață.

- Sebi, sunt disperată. Doru zace, stă închis în cameră, nu vrea să facă nimic, nu vorbește, nu mănâncă. Are nevoie de ajutor și nu mă descurc singură.

Sebi l-a scos din casă în cele din urmă, l-a ascultat, l-a lăsat să se plângă, a băut cu el în câte o zi, l-a dus la pescuit, au vorbit câte-n lună și-n stele.

Doi ani le-au trebuit Elei și lui Sebi până l-au pus pe picioare, dar nu l-au părăsit.

- Sebi, m-am gândit să-mi fac o baltă a mea.

- Știu eu un loc bun de vânzare. Punem mână de la mână și facem o cabană, îi lăsam pe pescarii amatori să pescuiască, nu doar în weekenduri, când și cât vor, putem face concursuri de pescuit.

O idee minunată, Doru!

- Nu-i așa?!

Doru s-a mutat în cabana de pe marginea lacului, mai construisese niște căsuțe pentru pescarii care doreau să stea mai multe zile, prietenii începuseră să vină

tot mai des și tot mai mulți la lac și, din vorbă în vorbă, lacul lor a devenit o destinație pentru pescari. Pentru Doru viața nu putea fi mai frumoasă de atât.

Era deja seară când Meda a oprit pe alea din fața cabanei. Doru a ieșit să vadă cine vine la ora aceea și inima i s-a oprit în loc.

- Meda?!

Nu și-l mai amintea, dar când i-a auzit vocea a știut că este el, tatăl ei.

- Tată, s-a auzit strigând, și s-a aruncat în brațele lui plângând în hohote.

Ela nu era o femeie frumoasă. Ai putea spune că era chiar banală. Dar avea un acel ceva care stă pe fața oamenilor buni. Era mereu zâmbitoare și avea o vorbă bună la orice. Auzise strigătul și venise să vadă ce s-a întâmplat.

Când a văzut-o pe Meda, s-a oprit în ușa bucătăriei, incapabilă să se miște sau să vorbească.

Meda stătea stânjenită în mijlocul holului generos al cabanei și își frământa mâinile. Nu o cunoscuse pe Ela, nu știa cine este. Și începuse să se întrebe dacă a fost o decizie înțeleaptă să vină aici. Vorbele Sandei îi răsunau în urechi: Nu știi ce ai să găsești.

Ela își reveni repede și nu mai pierdu timpul. Se repezi înspre ea și o luă în brațe.

- Bine ai venit, Meda. Eu sunt Ela.

Doru spuse blând dar cumva hotărât.

- La etaj sunt trei dormitoare mari cu baie proprie. Ți-l alegi pe care vrei. Îți aduc eu bagajele.

- Credeam că...

- Știu, Meda. Revederea asta este prea încărcată de emoție pentru amândoi. Eu unul știu că sunt copleșit. Nu credeam că vreodată... În plus, ești obosită. A fost un drum lung până aici. Și sunt convins că tot drumul te-ai frământat, ai făcut scenarii cu ce și cum să mă întreb. Toate întrebările odată, dacă s-ar putea. Noaptea este un sfetnic bun, așa că tot ce ai nevoie acum este doar un somn odihnitor.

Vrei să mănânci ceva?

- Nu, mulțumesc, am mâncat pe drum.

Ferestrele domitorului dădeau înspre lac.

Dimineață, când soarele îi bătuse în ferestre, se trezi cumva liniștită. Dormise bine. Poate prima oară în

ultima lună. Doru și Ela stăteau la masa mare din bucătărie și vorbeau încet.

- Bună dimineața. Sper că nu deranjez.

- Nu mai spune asta, nu deranjezi pe nimeni,

Meda, aici ești ca la tine acasă. Vorbeam cu Ela că nu știm ce îți place să mănânci. Ela este o bucătăreasă desăvârșită și se întreba ce să gătească să fie pe gustul tău.

- Pește?! râse Meda.

- Perfect. Pește să fie.

Vrei o cafea ? Micul dejun?

- O cafea, mulțumesc!

Ela se ridică.

- Merg să ți-o pregătesc, zise

Îl privea pe Doru. Nici măcar fotografiu cu el nu îi arătase Sanda. Era un bărbat frumos

- Vrei să mergem să îți arăt locul? Aici poți să uiți de toate grijile, crede-mă!

- Tată, pot să te întreb ceva?

Doru se întoarse spre ea și Meda văzu că ochii îi erau umedi.

- Mă înveți să pescuiesc?

- Bineînțeles.

- Și poate avem timp să și vorbim.

- Vorbim despre pești, râse Doru, și văzu cum își lasă colțurile gurii în jos, dezamăgită.

- Meda, cred sincer că este prematur să purtăm orice altă discuție. Acum ești răvășită. În plus cred că ar fi bine să mă cunoști înainte de orice altceva. Practic, tu nu știi nimic despre mine. De ce ai avea încredere că pot să-ți dau cele mai bune sfaturi? Sau răspunsuri?

- Pentru că ești tatăl meu.

- Un tată care nu prea a fost lângă tine.

- Știm amândoi de ce.

- Uite, Meda, promit să fiu sincer. Promit să răspund la orice întrebare, dar nu acum. Ești nerăbdătoare, înțeleg, dar nu cred că ești încă pregătită pentru o discuție care, poate, nu-ți va aduce răspunsurile pe care ți le dorești. Dă timp gândurilor tale să se așeze.

- Atunci ești obligat să mă înveți să pescuiesc.

- Nici nu mă gândeam altfel, zise Doru și îi cuprinse obrazul în palmă, dar își trase palma repede de pe obrazul ei, de parcă ar fi făcut ceva necugetat și își

drese vocea.

- Pregătesc tot ce trebuie și mergem să te învăț să pescuiești. Trebuie să prinzi măcar un pește, nu uita că ai spus că vrei să mănânci pește la prânz, răsă Doru

Ela trebăluia prin bucătărie. Meda se apropie de ea.

- Nu vrei să bem cafeaua împreună?

- Te rog să-mi spui Ela.

- Ela, vreau să te întreb ceva și te rog să nu te superi că îndrăznesc, dar...

- Poți să mă întreb orice.

- Tu ești într-o relație cu tata?

Ela răsă zgomotos.

- Poți să spui și așa. Noi suntem doar buni prieteni. Ne leagă multe. Eu, de fapt, am fost căsătorită cu Marius, fratele lui Doru. Meda făcu ochii mari.

- Da, știu că nu știai că a avut un frate..

- Eu... îmi pare rău, Ela.

- Nu e vina ta că nu ai știut. Da, Doru a avut un frate mai mic, Marius, un om tare bun. Deosebit. Din păcate a murit prea repede. Așa a fost să fie. Dar, așa puțin cât a fost, noi am fost foarte fericiți.

Doru apăru cu o lădița verde de metal într-o mână și cu vreo patru undițe în cealaltă.

- Poți să îmi tu scăunelele, Meda?

- Sigur

- Bun, mergem în cel mai bun loc de pe balta asta. Acolo sigur vei prinde pește.

Doru se așază în spatele ei, o cuprinse cu brațele să o învețe cum să arunce undița. Îi vorbea blând, râdea când nu reușea și îi explica încă o dată, cu răbdare și Meda se gândi cât de mult a pierdut în toți anii ăștia. Fără să își dea seama se lăsă în brațele lui și închise ochii. Era cald, și moale, și o cuprinse o senzație de bine, liniște și siguranță. Rămăseseră așa minute în șir, nemișcați, într-o îmbrățișare mută. Și Meda uitase de toate.

Trecuseră vreo trei ore de când pescuiau și Meda nu se mai sătura.

- E timpul să plecăm, se face prea cald și nu mai trag pești. Venim și după-masă, sau mâine...

- Știi de ce am venit, tată?

Doru tăcu. Aduna undițele fără grabă.

- M-a sunat Sanda și mi-a spus că ai să vii.

- Ți-a spus și de ce?

Doru tăcu. Ridică plasa în care erau peștii prinși și i-o întinse Medei.

- Mda, mi-a spus câte ceva.

- Ți-a spus varianta ei, ca de obicei.

- Meda, nu-i atribui vini doar Sandei. Amândoi am luat decizii pe care le-am crezut atunci potrivite. Crede-mă, nimic bun nu se întâmplă când te pripești. Iei decizii pe care ajungi să le regreți.

E greu să trăiești cu regrete, Meda. Promit să vorbim pe îndelete. Promit să-ți răspund la orice întrebare, oricât de incomodă va fi. Promit că voi fi sincer cu tine, Meda. Promit! Trebuie să mai ai un pic de răbdare. Azi pescuim. Și mâncăm pește.

Îl privea și nu înțelegea cum de bărbatul ăsta blând și cald nu făcuse parte din viața ei.

Meda intră vesela în cabană. Doru lasă undițele și lădița pe terasă

- Du-te să faci un duș dacă vrei. Până atunci eu curăț peștii să putem și mânca.

- Promiți că mergem și după-masă?

- Dacă îți face plăcere, da. Dacă nu, putem să ne plimbăm, sau..

- Vreau să mai pescuim! gănguri Meda și Doru zambi. Părea o fetiță, nu ditamai neurochirurgul.

Auzi o voce pițigăiată în bucătărie. Ela și Doru râdeau și vocea povestea o întâmplare hazlie, cel puțin așa credea Meda. Nu se auzea bine ce spunea. Se apropie curioasă și văzu o fată blondă, înaltă, zveltă, rezemată de blatul din bucătărie. Meda îngheță în ușă. Avea senzația că se vedea pe ea în oglindă. Fata tăcu în momentul în care Meda apăru în ușă. Doru se întoarse și o văzu pe Meda incremenită în cadrul ușii și i se strânse inima.

Era imaginea care îl trezea din somn noaptea, pe care și-o amintea cu durere de fiecare dată. Meda, abia trezită din somn, în pijama, desculță, cu ursulețul ei roz în brațe, cu suzeta în gură, stând incremenită în ușă, neînțelegând, privindu-l tăcută cum pleacă.

- Meda, vino să o cunoști pe Mădălina.
Dumnezeule, își zise Meda, are încă o fiică.
- Mădălina este verișoara ta, fiica Elei și a lui Marius.
Mădălina veni spre ea râzând și o îmbrățișă.
- Doamne, cât mă bucur că te cunosc în sfârșit!
Meda stătea ca o stană de piatră în ușă.
- Meda, esti bine? întrebă Doru îngrijorat.
Zâmbi și îngăimă, ceva ce nu înțelesese nimeni.
O tăcere grea se lăsase în încăperea și Ela interveni salvator.
- Toată lumea la masă, strigă cât o ținură plămâni.

- Mulțumesc pentru masă, peștele a fost delicios, a spus Meda.
- Pentru că tu l-ai prins, a râs Doru.
- Tată, putem merge acum la pescuit? S-a mai răcorit.
- Sigur, dacă asta vrei, spuse Doru.
- Vin și eu, spuse Mădălina.
- Madalina vino să mă ajuți cu ceva, strigă Ela.
Apoi spuse încet doar pentru Mădălina
- Las-o să petreacă timp doar cu el. Doru se poartă cu tine ca un tată, o va dura să vadă asta. Dă-i timp să înțeleagă. Și așa îi este destul de greu. Las-o să fie egoistă, azi vrea să fie doar tatăl ei.
Meda se întoarse din ușă
- Mădălina, noi plecăm. Vii?
- Poate mai târziu, acum trebuie să o ajut pe mama, răspunse și Ela îi zâmbi.

Se înserase deja când intrară pe aleea din față cabanei. Mirosul de mâncare. Îi era foame.
- A fost o zi minunată, tată.
Și el zâmbi mulțumit.
Când să intre în cabană auzi o mașină venind încet pe aleea pietruită. Doru recunoscuse mașina și își încleștă pumnii. - Meda, du-te în casă, spuse Doru. Vin și eu imediat.
Meda se întoarse speriată spre el, vocea lui nu mai sunase la fel de blând ca în restul zilei.
Și atunci văzu și ea mașina.
- Dumnezeule, e Val!
- N-am venit să fac scandal, Doru, am venit să te rog să o convingi să nu renunțe, a muncit enorm pentru asta.

- Nu ești tu o mare figură, Val? Ce credeai, că-mi îndemn copilul să facă aceleași greșeli pe care le-am făcut eu? Să trăiască o viață cu regrete? Asta credeai că vreau să fac?
- Ne temem că o pierdem, Doru. Sanda, mai ales.
Doru se încruntă.
- V-am spus atunci că va veni ziua în care va afla adevărul. Minciuna are picioare scurte.
-:Atunci așa am crezut că este mai bine. Pentru ea.
- Nu, Val, pentru tine. Nu câștigaseși încă bătălia ta cu mine. Nu mă puseși la pământ. Asta ai vrut, să mă strivești.
Val, știi părerea mea despre tine și nimic în lumea asta nu mi-o poate schimba.
Te respect ca medic, dar te detest ca om.
- Tot ce am făcut, am făcut doar pentru binele Medei.
- Chiar nu vreau să mă cert cu tine, Val. Nu m-am certat nici atunci nu am de gând să o fac nici acum. Ai fost mereu bine venit aici și tu știi asta. Acum însă te rog să pleci.
- Nu am venit să rămân, am venit să vorbesc cu tine.
- Puteai să mă suni. Îți spuneam același lucru.

Val plecă în trombă, făcând gropi în pietrișul aleii. Doru privi gropile rămase în urma lui pe alee și din ele parcă țâsniră amintirile pe care, în toți anii ăștia, se străduise să le îngroape.

Meda adormise. Doru o sărută pe frunte și ieși din cameră. Rămăsese fără țigări și se gândi că apucă să dea o fugă la nonstopul de lângă bloc să nu o mai sune pe Sanda să cumpere când o veni. Ieșise în oraș cu prietenele și nu avea de gând să-i strice seara. Coborî alergând pe scări.
În fața blocului dădu de Sanda în brațele lui Val. I-a privit o vreme, înmărmurit. Ei nici nu se sinchiseau. "Chiar așa, Sanda"? zise în gând.
Dar nu voia să facă o scenă. Și-a văzut de drum.
Când s-a întors, ei tocmai se despărțeau.
Sanda încremeni, Val rânji.
A urcat scările câte două odată cu Sanda alergând după el. A intrat în casă, a luat o sticlă de Whisky, s-a așezat la masă, și-a turnat un pahar generos, a aprins o țigară și o privea străin.
- Doru, te rog, spune ceva!

- Meda doarme.
- Lasă-mă să-ți explic.
- Nu este nimic ce nu am înțeles.

Val îi fusese coleg în primul an de rezidențiat și îi lăsase un gust amar. Era alunecos, lingușitor și intrigant, își sabota colegii, unora chiar reușise să le facă greutăți mari în carieră, nu se dădea în lături de la nimic ca să intre în grațiile profesorului. Dar profesorul îl alesese pe Doru., în pofida tuturor strădaniilor lui Val și din anul doi de rezidențiat l-a luat sub aripa lui.

Val nu-l iertase niciodată. Pentru Doru capitolul era însă încheiat. Se întâlneau rar, se salutau și cam atât.

Sanda a plâns, i-a cerut iertare, apoi i-a spus că e vina lui, că a neglijat-o, este mereu la clinică, de doi ani ea nu a făcut altceva decât să stea cu Meda, a simțit nevoia să fie apreciată.

- ”Și l-ai găsit taman pe Val să facă asta”, gândi Doru.
- Spune ceva, pentru numele lui Dumnezeu!
 - Du-te la culcare, Sanda. Este târziu.

A băut toată noaptea.

A doua zi când fetița aceea a murit în timpul operației, lumea lui s-a prăbușit. Nimic nu-l putea convinge că nu fusese din vina lui.

- Vrei să îmi spui ceva Sanda? Te ascult.
- Doru, nu mai pot. De două luni stai închis în casă. Nu faci nimic altceva decât să bei. Unde vrei să ajungi? Nu mai am încredere nici să te las să stai singur cu Meda.
- Ai și o soluție pentru asta?
- Da. Vreau să divorțăm.
- Bine.

Întoarse capul și o văzu pe Meda, abia trezită din somn, în pijama, desculță, cu ursulețul ei roz în brațe, cu suzeta în gură, stând încremenită în ușă, neînțelegând, privindu-l tăcută cum pleacă.

Strânse pumnii, scutură capul să alunge amintirea și urlă cât îl ținură plămâni. Intră val-vârtej în cabană și deschise ușa frigiderului. Ela apăru lângă el de nicăieri. Doru răsese.

- Te-ai speriat? N-ai de ce, Val nu mai are efectul ăsta asupra mea. Meda?!
- Fii liniștit, am avut grijă. Este pe terasă cu Mădălina. Se împrietenesc. Le-am dus acum popcorn și bere rece.
- Noapte bună, Ela!
- Noapte bună!

Stăteau pe scăunele și priveau amândoi fix înaintea, spre firul undiței. Era încă ceață deasupra bălții.

- Azi ești tăcută, Meda.
- Ai să te superi pe mine.
- De ce ar trebui să mă supăr?
- Pentru că...ieri, cât ai fost plecat cu Sebi eu am băut o cafea cu Ela. De fapt, mai multe cafele.
- Te-ai supărat că am plecat? A trebuit să aducem puiet, adică pești în baltă. Era ceva stabilit înainte de venirea ta.
- Nu, cum să mă supăr?! Dimpotrivă! Am profitat de lipsa ta și am tras-o pe Ela de limbă. Am aflat tot ce voiam să știu.
- Preferam să mă întreb pe mine.
- Nu am vrut să te fac să retrăiești iar trecutul, tată. Trecutul să rămână acolo unde îi este locul, nu își mai are rostul în prezent. Acum vreau doar timp cu tine. - Da, timp, șopti Doru.
- Timpul care ne-a rămas, este mai mult decât nimic. Îl văzu cum își încleștează maxilarul și se dojeni în gând Bravo, Meda, tu și gura ta mare.
- Dacă aș putea da timpul înapoi, Meda...
- Știi, Ela nu s-a zgârcit cu detaliile, știu că nu a fost alegerea ta să pleci.
- Draga de ea. Ela nu este capabilă să facă rău cuiva. Mie mi-a salvat viața. Ea și Sebi. Fără ei, noi doi nu mai trăiam ziua asta.
- Mi-a spus și că Val a vrut să mă adopte. E adevărat?!
- Doru facu o grimasă și își feri privirea.
- Iartă-mă, nu am vrut...
- Meda, mai dureros decât faptul că am eșuat în a fi medic, a fost că nu am fost tata care am promis să fiu când te-ai născut, că te-am dezamăgit. Când am aflat însă că Val vrea să te adopte...
- Nu cred că ți-am spus, Sebi este avocat

” Bun, am înțeles că nu mai poți intra într-o sală

de operație. Am înțeles că nu-ți mai pasă de viața ta, dar nu pot să accept că îl lași pe nenorocitul de Val să-ți fure singurul lucru care îți mai aparține. Cum naiba crezi că ai să te mai poți privi în oglindă, Doru?! Ce va crede Meda despre tine când va afla? Pentru că într-o zi tot va afla. Nu-l lăsa pe Val să vă facă asta”, i-a spus Sebi în ziua în care a primit notificarea.

Și nu ținea minte să-l mai fi văzut vreodată atât de încrâncenat pe Sebi.

Sebi era definiția calmului.

- Eram alcoolic și nu mai dădeam doi bani pe mine și pe viața mea. Sebi a tras de mine, a făcut mai mult decât era omeneste posibil ca Val să nu te poată adopta. Am rămas tatăl tău în acte, dar am acceptat să nu am nicio altă pretenție.

- Sanda a orchestrat toată nebunia asta?!

- Sanda e mama ta, Meda. Ce a fost între mine și ea nu are legătură cu tine.

- Fix cu mine are legătură. Pe mine m-a mințit, toată copilăria mea a fost un fals, eu trebuia să decid dacă m-ai dezamăgit sau nu, nimeni altcineva. Niciodată nu am să pot să o iert.

- Nu spune asta, te rog!

Eram o epavă, nu eram chiar tatăl cu care să te mândrești. Știam asta. Nu aveam de gând să ajungi să-ți fie rușine cu mine.

Știi, oamenii puternici sunt puternici pentru că oamenii slabi îi fac să se simtă puternici. Eu am fost slab.

- Știu că ai venit când am terminat facultatea.

- Am venit la toate serbările de sfârșit de an școlar. Mă ascundeam după copaci sau mașini, doar ca să te văd. Cum să nu fi venit atunci? Chiar dacă nu am avut niciun merit, eram mândru de tine.

- Nu ai avut niciun merit?! Ești tatăl meu, cu cine să fi semănat?!

- Nu a fost suficient să-ți fiu tată ca să devii medic. Știm amândoi asta. Nu are legătură cu asemănarea.

- De câte ori îi vedeam ochii lui Val, albastru-lăptos, reci ca un fund de borcan, mă fereceam în gând că nu i-am moștenit. Atunci nu știam. Acum știu de ce. Nu mai pot lucra cu Val, tată. Nu pot nici măcar să-l privesc.

- Ai multe încă de învățat de la el și el te va învăța.

E medic bun, Meda. Foarte bun. Profită de asta. Gândește-te doar la câte vieți ai putea salva, chiar dacă pentru asta trebuie să lucrezi cu Val. Să salvezi o viață merită orice sacrificiu. Sunt convins că vei găsi cea mai bună soluție. Ești puternică, mai puternică decât am fost eu vreodată și, indiferent ce vei decide, eu te voi susține. Sunt aici.

- Contez pe asta, pentru că cred că tu va trebui să mă ajuți, tată. Mă bate gândul să deschid un cabinet aici, în oraș. Am înțeles, de fapt, Mădălina mi-a spus, că nu este niciun medic neurolog, nici măcar la spital. Poate mă angajez la spital. Sunt atâtea vieți de salvat și aici. Aș putea să fiu eu cea care le salvează, tată. Aș putea!

De ce nu?!

Trase scăunelul lângă el și își lăsa capul pe umărul lui. Doru o cuprinsese pe după umeri și o sărută pe frunte.

- Nu trebuie să decizi nimic acum. Și mâine este o zi.

- Oare ce ne-a pregătit Ela pentru prânz? Mi-e foame.

0.10 Alin Cordoș



0.10.1 Ziua Cârțiței... CHROM 6

În Combinat, zilele treceau unele peste altele. Ieri, azi, mâine ca o iarnă tristă... În Combinat era locul unde viața trecea în 4 schimburi cu măștile acela pe față: aerul galben de la sulfați, acizii și azotatul de amoniu, acid clorhidric, hipoclorit, clorura de calciu), Acid sulfuric (sulfat de aluminiu-Bicromat de sodiu și de potasiu.



Viața și moartea ca niște formule chimice

Povești despre armată, despre Combinat. Povești și poeme, să le zic așa, despre femeile de acolo, de oriunde, de peste tot. Și armata e de gen feminine: o armată, două armate, asta iar de chimie, de chimie are nevoie oricine. Oricine are prietenă în 12 A la seral, la chimie-industrială. Și mai trebuie să știe ceva: că și-o va lua, că, totul în el se va atrofia de durere, durerea ZILEI DE DUPĂ: Ziua de după e, dacă vrei, un fel de ziua cărțiței: ești orb, mut și surd de durere, de prea multă durere și constăți că nu ai unde să fugi. E dimineața aceea fără miracol. Atunci, în acea dimineață, m-am simțit violat. M-ai smuls din colivia mea și m-ai violat.

Sincer, dar sincer cu mine, poate chiar cu ea, nici nu mai știu cum o chema, oricum nu mi-ar folosi la nimic. Pentru că e imposibil să ai pe cineva, să iubești o persoană pe care, deși ai iubit-o, nu ai cunoscut-o adevărat, fără fluturi în stomac, fără rimel, fără mască.

Pur și simplu o chema Cella! Nu, nu e mare lucru să minți. Minciuna e frumoasă, trebuincioasă, obligatorie, mai ales când e vorba de Cella.

Atunci, dimineața, lucrurile nu erau dintre cele mai bune, de fapt nu au fost bune nici măcar o secundă, una singură din acele ore, din acele zile. Mda, ea, hm, ea, Cella, părea că e mereu cu un pas înainte de mirajul anotimpurilor. Se tot uita în sus și îmi spunea de frunzele care mor toamna asemeni unor pustnici, îmi povestea de pământul ce miroase a iarnă, de moarte, de moarte și de viață: Mă uit după cercurile pe care le face Dumnezeu! Mda, după care zâmbetu-i ironic păli până se prefăcu în părere și dor, într-un fel de abur. Un zâmbet-uitătură fără consistență: mai, iunie, iulie,

august, da, august: Mă uit, știi, după anumite cercuri pe care le face Dumnezeu, sigur, asta dacă putem consemna faptul că există...

... Păcat, mare păcat. Venise toamna sau cel puțin asta speram eu, mai ales că în spatele unor nori ciudați, ghemuiți precum niște obosite felinare, se pornise vântul. Nu cel prin sălcii, un vânt defel răuvoitor, aspru și mofluz, un vânt amăgitor, ce aduce un miros de sărătură, de alge adormite. În acea dimineață, vântul de toamnă sufla în penele păsărilor împrăștiate de caniculă. Ultima caniculă, cea care doborâse de câteva zile trotuarele orașului. Asediat de zăpușeală seacă, morbidă aproape, orașul se predase repede în ghearele verii aflate la crepuscul. Odihnească-se în pace!

De-a lungul străzilor, înăuntrul oamenilor, mirosea a cuptor încins. Nervii întinși la maxim explodau, oferind nopții ștrangulate de căldură căderi în iadul violenței. Peste tot puțea a pește stricat, bietul de mine, biata vară ce trecuse cu tot cu Cella.

Am așteptat o zi, pe urmă încă una și încă una, dar ușa rămânea închisă, iar telefonul mut, pe urmă, după alte câteva zile, apăru Toamna, iar Cella plecase. Unde? Cine știe, iar, în fond, călătorului îi stă bine cu drumul.

Într-una din zile, în timpul unei ploii acre, reci, un vecin mi-a adus un plic albastru. Spunea că i-a fost adus de un copil din partea unei „Doamne frumoase, dar cam ciudată”. L-am deschis repede, dar în interiorul plicului nu era decât o foaie albă pe care erau desenate mai multe cercuri și o frază: Cum aș putea să vin, dacă nu am știut să plec!

Așa s-a născut Crom 6!

Strada păcii

Numărul 266. Am tot fugit pe strada ce urca la cer, ca un hambar săsesc urca la cer.

70, 80 sau 100 de trepte. Trei brazi ca un sicriu. Gonesc aricii în pădure.

Fug, fug aricii, iar glasul tău moare pe trepte.

Aripi de piatră mormăie despre noi, noi, niciodată noi doi.

Als ob cei doi copii ai tăi nu s-au întâlnit după 20 de ani.

Etajul 5

Neputincios cum sunt, rod la cimentul străzii, neputincios ca o plasă găurită, rod oasele tale. Le prefac în urme funerare. Neputincios așa sunt. Pe strada ta pietrele se convertesc la islam. Pe strada ta curg oameni și femei. Curg, tot curg. Ai sunat cu 20 de minute înainte de fugă. Ai sunat, ai plecat. Toate care sună pe 981 pleacă. Și moartea sună, dar ea nu mai pleacă. Rod, mă rod și îți aud sufletul cum curge printre degetele mele, cum cade molozul din casele noastre.

Între etaje (1)

Și în locuința morților așa fi trăit cu tine. Așa fi spart piatră, blocuri mici, mici, așa fi făcut pentru tine. Ți-aș fi dat pedestalul Lui. Neputincios sunt. Îți privesc sânii ca două umbrele stricate. O bucată de copil ți-a căzut la naștere. Sângerii, bucățile de carne le pun în buzunar. Hai să le lipim, îmi strigă plutonierul Albu. Iau o mână de ciment, o pun între noi. Între noi doi câini se freacă de pântecul tău moale. Subsolv 1- Am căutat locul unde te-ai fi putut muta. Nucet i-am cumpărat adjunctului, Nucet de la Fenias. Au mai fost și câteva beri. Doar câteva. Cădea ploaia, cădea, peste ochii tăi alge creșteau. Ca niște domnițe cu țâțe mici, gândurile, ceasurile. Am aruncat două furtune, pe urmă trei. Pe urmă încă alte câteva, dar după colț erau doar cărămizi. Am sunat îndelung la ușa unde se spune că locuia. Locuia Domnul. Te-am cercetat oral. Degeaba am ejaculat pe peronul pustiu. Nu se vedeau a veni copii. Doar niște țigani ce furau fier vechi. Mi-au spus, mi-au spus că mi-au găsit iubirea sudată de un burlan. Subsolv 2- Ne-au spus că în sac ne stau conștiințele. Multe ne-au spus, că tu ai fi pieptul și gura mea, iar

eu pântecul și uterul, sânii fiind personaje independente.

Oasele tale curgeau în vale. Unul câte unul mi-am strâns dinții căzuți în urma ta.

Noi doi, ca niște gropi comune, noi doi, iubirea avortată.

Copiii avortați mergeau, unul câte unul, zideau la zidul ce ne va desparte.

Dacă ar fi fost copilul tău, dacă ar fi fost. Te caut.

Fumul, fumul înecăcios vine de la Combinat, zecile de țevi vin spre mine, caracatițe mici și însetate.

Mi-ai lovit inima cu un cui. Eu ți l-am dat când ploua.

Ca o termită mi-ai mușcat-o, mandibulele mi-au tăiat testiculele.

Fetița pe care o așteptai a intrat în putrefacție, ca și noi, draga mea, ca și noi.

Etajul șase De mână cu copilul mort, m-am plimbat, mâinile noastre curgeau, bucăți de plămân scuipam în Târnava cafenie.

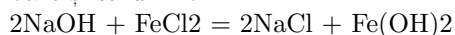
Pe strada ta, zăpadă și DDT, zăpadă și sulf se așază pe strugurii Gabrielei.

Ștefan îmi spune că nu și-o trage cu Iepuroaica, bucăți din copilul nostru cad din lună.

Bioxidul de sulf ne acoperă, galbeni, tot mai galbeni. Telefonist, telefonist, vocea lui Albu, ca o molie, se sfarmă de peretele centralei. Fuge copilul nostru mort, mort ca o paiță, ochii îi cad în lacul de carbid.

Hai să ne văruiem sufletele, îți spun, cu sângele copiilor noștri, copiii nechează, vomitând peste lună.

Chimie, de chimie are nevoie oricine. Oricine are prietenă în 12 A la seral, la chimie-industrială Bazele solubile reacționează cu sărurile și formează baze și săruri noi.



Mă tot mir că nu ai venit, dar mirarea mea nu se vede din centrală, iar fericirea e provizorie. Tanti Florina dă din cap și compătimente o furnică, duce-n spate două suflete jumate.

Lacrima fetei noastre nenăscute. A ta și a mea, Amin. Ling sare de pe sfărcurile tale, între etaje ca și între picioarele tale, s-a oprit liftul

Să-i ducem flori, flori multe să-i ducem, pe podul de fier, iată-ne, frumoși, ca la Copșa Mică
Fierbe Târnava, fierbe ca și cafeaua pluto-nierului, spălăm furtune, iar imaginea ta picură peste mâinile înghețate
Racordurile tremură, apele înghețate îmi strivesc lacrimi. Pe poarta de fier ies umbre
Doi câte doi, morții cei vii curg în spatele casei tale. Îți pipăi sânul stâng
Ca pe fundul meu îl pipăi. Uite, fată, îți dau viața mea, tu dă-mi moartea ta să o pipăi
Să-i ling sânii fleșcăiți, uciși de laptele negru. La autogară ne întâlnim, două autobuze obosite
Le dai țâță păpușilor tale, pe ascuns, gurile lor mici îți caută sfârcurile
Plâng cu lacrimi de porțelan. Firmituri de pâine neagră ling pe de masa ca un sicriu
Locul unde viața ta și moartea mea își dau mâna, căutând cei doi ochi scoși
Dă-mi de trei lei singurătate și de cinzeci de bani o parte din uterul tău
Uite, uite o cutie îți zic: aici e o parte din Fiul Nostru, nenăscut
Îți dau viața mea, tu dă-mi moartea ta.



Războiul său ideologic cu Partidul Național Liberal (condus de Ion C. Brătianu și numit adesea de Eminescu roșii sau radicalii) nu era o simplă ceartă de partid, ci o ciocnire între două viziuni complet diferite despre modernizarea României. Iată o sinteză structurală a discursului eminescian împotriva PNL, însoțită de temele majore și exemplele concrete din articolele sale. Cadrul Istoric: Ziarul Timpul ca Câmp de Bătălie

În perioada în care Eminescu scrie la Timpul (alături de Ioan Slavici și, o vreme, I.L. Caragiale), liberalii se aflau la guvernare, gestionând momente cruciale precum Războiul de Independență (1877-1878) și proclamarea Regatului (1881). Pentru conservatori, ritmul impus de PNL era periculos. Eminescu folosea gazeta ca pe o tribună de analiză economică, socială și istorică, transformând editorialul politic într-o armă de precizie.

Marile Teme ale Criticii lui Eminescu contra PNL

Eminescu își construia atacurile pe baza câtorva piloni teoretici clari:

1. Teoria Formelor fără fond și importul orb de instituții

Eminescu acuza PNL că importă legi, constituții și instituții din Occident (în special din Franța) fără ca societatea românească, profund rurală și tradițională, să fie pregătită pentru ele. El credea

0.10.2 Mihai Eminescu, unul dintre cei mai tăioși, documentați și vehemenți jurnaliști politici din istoria României

Mihai Eminescu nu a fost doar poetul național, ci și unul dintre cei mai tăioși, documentați și vehemenți jurnaliști politici din istoria României. Între 1877 și 1883, el a lucrat la Timpul, organul oficial de presă al Partidului Conservator.

că liberalii creează o fațadă modernă sub care se ascunde degradarea claselor productive (țărării și meșteșugarii). 2. Pătura superpusă (Oligarhia liberală)

Un termen celebru inventat și utilizat obsesiv de Eminescu. Prin pătură superpusă, el definea clasa politicianilor liberali, pe care îi vedea ca pe niște avocați, demagogi și funcționari de stat fără rădăcini reale în istoria sau în pământul țării, oameni care trăiau exclusiv din exploatarea bugetului public.

3. Distrugerea țăranimii și a producției autohtone
În timp ce liberalii promovau comerțul liber și tranzacțiile financiare, Eminescu (un protecționist economic convins) argumenta că deschiderea totală a piețelor distruge meșteșugurile românești și transformă țăranul într-o victimă a speculei și a taxelor mari impuse de aparatul de stat liberal.

Exemple Concrete de Articole și Citate

Eminescu nu menaja pe nimeni, iar stilul său era de o violență verbală controlată academic, dar necruțătoare.

Formele fără fond și clasa politică În articolul Scrisori din București (noiembrie 1877), Eminescu definește clar viziunea sa despre tabăra liberală:

Partidul libertății și al progresului simulează numai cultura, pe când în realitate nu e decât o asociație de exploatare a bugetului statului [...]. Toate formele noastre cele noi sunt niște forme goale, înlăuntrul cărora nu se găsește nimic, absolut nimic din fondul culturii apusene.

Atacul la adresa lui Ion C. Brătianu și a demagogiei Pe primul-ministru liberal, Ion C. Brătianu (poreclit Vizirul), Eminescu îl desființa regulat pentru retorica sa populistă. În Timpul (februarie 1880), scria:

D. Brătianu este prototipul demagogului român. Când vorbește, pare că se tânguiește o țară întreagă în gura sfintiei sale; când tace, pare că clocește destinele universului. În fapt, sub masca acestui patriotism teatral, se ascunde un sistem administrativ care ruinează proprietatea, apasă munca și împarte funcțiile publice ca pe niște feude electorale.

Denunțarea păturii superpuse Într-unul dintre cele mai dure editoriale, publicat în Timpul în iunie 1881, poetul-jurnalist explică mecanismul prin care clasa politică liberală sufocă țara: O pătură superpusă, o plebe de avocați, de oameni fără căpătâi, fără știință, fără avere, s-au servit de libertățile publice pentru a pune mâna pe stat. Munca țăranului român hrănește această masă parazită, care nu produce nimic, ci doar legiferează, creează posturi noi, votează bugete uriașe și vorbește în numele unui popor pe care nu-l cunoaște și pe care-l disprețuiește.

Sinteza Ideologică: Conservatorism vs. Liberalism la Eminescu Pentru a înțelege exact mecanismul gândirii sale din articole, iată cum se împărțeau taberele în viziunea sa jurnalistică: Pilon de analiză Viziunea PNL (luată la țintă de Eminescu)

Viziunea Conservatoare (promovată de Eminescu) Economie

Comerț liber, împrumuturi externe, capitalism rapid. Protecționism, sprijinirea producției interne, creditare controlată.

Societate Ascensiunea burgheziei, cosmopolitanism, urbanizare.

Centralitatea țăranimii, păstrarea tradițiilor și a ierarhiilor istorice.

Stat

Modernizare prin copierea instituțiilor occidentale (Franța).

Evoluție organică, legi adaptate obiceiurilor pământului.

Notă de subsol istorică: Deși scria la un ziar conservator, Eminescu a devenit rapid prea radical chiar și pentru liderii propriului partid (precum Titu Maiorescu sau Lascăr Catargiu). Critica sa la adresa corupției, a monarhiei și a cedărilor diplomatice depășea adesea interesele politice de moment ale conservatorilor, transformându-l într-un jurnalist independent de facto, ghidat doar de propriul naționalism.

Războiul lui Eminescu cu liberalii pe plan intern s-

a suprapus pericolul cu poziția sa radicală în politica externă. În timp ce guvernul PNL condus de Ion C. Brătianu și regele Carol I căutau o apropiere pragmatică de Austro-Ungaria și Germania (Tripla Alianță), Eminescu folosea paginile ziarului *Timpul* ca pe un manifest neîntrerupt pentru eliberarea românilor din Transilvania și Bucovina.

Această atitudine a transformat un simplu conflict jurnalistic de partid într-o problemă de siguranță națională și geopolitică.

1. Transilvania ca Inimă a Românilor în viziunea lui Eminescu

Pentru Eminescu, granițele politice ale Regatului României erau artificiale. El privea națiunea ca pe un organism etnic și cultural unitar, a cărui inimă bătea în Ardeal. În articolele sale, el nu vorbea despre românii din Transilvania ca despre niște vecini asupriți, ci ca despre însuși nucleul identității românești.

Critica dualismului austro-ungar (instaurat în 1867): Eminescu a atacat sistematic politica de maghiarizare forțată și desființarea autonomiei Transilvaniei. El demonstra, cu date statistice și argumente juridice, cum legile electorale și școlare de la Budapesta îi transformau pe români (majoritari în teritoriu) în cetățeni de mâna a doua.

Solidaritatea organică: În timp ce guvernul liberal de la București adopta o atitudine de non-intervenție diplomatică pentru a nu deranja Viena, Eminescu scria în *Timpul*: Dacă există o chestiune de existență pentru poporul român, este aceea a românilor din Austro-Ungaria. Nimeni nu ne poate opri de a simți cu ei, de a suferi cu ei. Politica de stat poate avea rațiunile ei de tăcere, dar conștiința națională nu are dreptul să tacă. 2. De ce deranjau aceste articole Austro-Ungaria?

Viena și Budapesta urmăreau cu o atenție extremă tot ce se scria la București. Rapoartele baronului Ernst von Mayr (ambasadorul austro-ungar la București) către ministrul de externe de la Viena, Gustav Kálnoky, erau pline de decupaje din articolele lui Eminescu.

Motivele de îngrijorare ale imperiului erau clare:

Subminarea Tratatului Secret: Carol I și Brătianu negociau în secret aderarea României la Tripla Alianță (alianța militară cu Austro-Ungaria și Germania).

Condiția de bază pusă de Viena pentru a semna tratatul era ca România să garanteze status-quo-ul granițelor, adică să renunțe oficial la orice pretenție asupra Transilvaniei și să reducă la tăcere propaganda naționalistă din Regat. Articolele lui Eminescu ardeau aceste punți diplomatice.

Activitatea din Societatea Carpații: Eminescu nu era doar un jurnalist de birou. El era un membru cheie al Societății Carpații, o organizație considerată de serviciile secrete austro-ungare drept o rețea de spionaj și agitație iredentistă, care trimitea cărți în limba română, sprijinea școlile din Ardeal și pregătea, la nivel ideologic, o viitoare unire.

3. Ciocnirea cu cenzura liberală și deznodământul din 1883

Pentru a dovedi Vienei că este un partener de încredere și că controlează situația internă, guvernul PNL a trebuit să acționeze violent împotriva presei naționaliste.

În primăvara și vara anului 1883, presiunile diplomatice asupra Bucureștiului au atins apogeul. Baronul Mayr a cerut măsuri drastice împotriva societăților subversive și a jurnaliștilor instigatori. Răspunsul guvernului liberal a fost necruțător:

28 iunie 1883: Este ziua în care Eminescu este ridicat și internat. În exact aceeași zi, guvernul liberal ordonă jandarmeriei să spargă sediul Societății Carpații și să o dizolve.

Expulzările: Mai mulți patrioți ardeleni refugiați la București, acuzați de austro-ungari de iredentism, sunt expulzați din țară de către guvernul român.

Printre ei s-a numărat și jurnalistul Zamfir Arbore. Toamna anului 1883: Cu opoziția naționalistă redusă la tăcere, iar Eminescu scos definitiv din redacția *Timpul*, Ion C. Brătianu călătorește la Viena și semnează, în deplină tăcere, Tratatul Secret cu Austro-Ungaria (rămas secret până la Primul Război Mondial).

Concluzie: Jertfa pe altarul rațiunii de stat
Lupta lui Eminescu pentru românii din Transilvania a arătat marea fractură dintre idealul național absolut (reprezentat de poet) și realpolitik-ul pragmatic (reprezentat de liberali și Carol I).

Pentru guvernul PNL, sacrificarea lui Eminescu și

a liniei sale editoriale radicale a fost prețul cinic, dar necesar, pentru a asigura stabilitatea externă a tânărului Regat al României în fața unor imperii colosale. Pentru istoria culturii noastre însă, a rămas momentul în care cel mai mare poet român a fost redus la tăcere pentru că a refuzat să accepte că Ardealul poate fi negociat.

0.10.3 Cercul Poetilor Dispăruți: Manifestul celor plecați sau pe nedrept, uitați

În dictatura algoritmului. Astăzi, dacă nu ai o amprentă electronică, dacă nu ești o cifră în baza de date, un profil livrat la secundă și un cod QR pe altarul noului sistem, pur și simplu nu ești. Cultura a fost somată să intre în Matrix. Cei care nu au putut sau, mai ales, cei care nu au vrut să facă acest pact faustian cu virtualul au fost condamnați la cea mai cruntă pedeapsă a modernității: ștergerea de pe hard disk-ul memoriei colective. Artele—fie ele literatură, pictură, sculptură sau teatru—au eșuat în a fi universale; s-au retras, defensiv sau oportunist, în „găști și triburi”, cum bine sesiza Vasile Sebastian Dâncu. Iar faptele de cultură au ajuns, din păcate, la cheremul rețelelor de socializare. Noi refuzăm această realitate de consum.



O istorie vie a culturii bistrițene

Pe parcursul lunilor iulie și august, refuzăm să fim simpli spectatori ai uitării. Inițiem, sub titlul generic „Cercul poetilor dispăruți”, un demers de recuperare critică și afectivă a scriitorilor, poetilor, prozatorilor, pictorilor, jurnaliștilor și artiștilor uitați ai județului Bistrița-Năsăud. Din arealul bistrițean, beclenar și năsăudean, readucem la lumină destinele celor care au ales să ardă de viu pe altarul artei pure, departe de ecranele reci ale prezentului. Acest serial nu se

vrea o simplă înșiruire de date biografice sau o consemnare nostalgică. Nu facem arhivistică stearpă. Avem păreri, avem instrumente și avem curajul criticii literare. Volumul de cărți și texte parcurse ne dă dreptul—și mai ales datoria—să punem bazele unei prime variante de istorie culturală alternativă a acestui spațiu binecuvântat și, uneori, nedrept de nepăsător.

Dincolo de uitare: Psalmii de noapte

Dincolo de actul de justiție culturală, acest pelerinaj de două luni prin amintiri, povestiri, poezie și destine frânte va fi și un laborator de creație personal. Umbrele celor evocați vor lăsa urme în propriul meu atelier scriptural, ajutându-mă să rotunjesc și să închei un nou volum de proză și poezie: Psalmii de noapte. Jelaniile părintelui Ilarie. Iubiri uitate în pension. Intrăm, așadar, într-un teritoriu interzis algoritmilor. Îi chemăm alături de noi pe cei rafinați, pe cei curioși, pe cei care încă mai cred că mirosul de tuș și pânza pictată manual cântăresc mai mult decât un ecran tactil.

Deschidem porțile Matrix-ului : Începe un nou Cerc al artiștilor dispăruți.

0.10.4 Iustin Ilieșiu, poetul sângerărilor ardelene, Octavian Goga, George Coșbuc și regimul regimul comunist

Primul episod al istoriei noastre literare este dedicat memoriei lui Iustin Ilieșiu, poet născut la Maieru în 1900 și decedat în 1976 la București. O primă notă este cea care face referire la faptul că, Sever Ursu, este editorul devotat poetului Iustin Ilieșiu, cel supranumit poetul refugiaților ardeleni. Foarte puțină lume, extrem de puțină își mai amintește de Iustin Ilieșiu, iar la nivelul spațiului literar care acoperă județul Bistrița-Năsăud el, practic e aproape inexistent. Totuși, amintirea lui Iustin Ilieșiu nu e chiar uitată de toată lumea, Ioan Buzăși, profesor universitar, critic și istoric literar născut în județul Bistrița-Năsăud (la Uriu), a scris un volum în memoria lui Ilieșiu și unui alt poet someșean, Dionis Fărcașiu,

despre care vom scrie marțea viitoare. Ioan Buzăși, reprezintă puntea perfectă între rigoarea academică și salvarea de la uitare a valorilor transilvănene. Este un fin cunoscător și monograf al Școlii Ardelene, un cercetător profund al operei lui Eminescu în Transilvania și, mai ales, un recuperator de destine literare.



Iustin Ilieșiu este recunoscut în istoria literară drept „poetul refugiaților ardeleni” și „poetul sângerărilor ardeleni”, supranume dobândite în urma publicării volumului său de referință, *Sângerări ardeleni* (1944-1945). Această operă a dat voce dramei celor peste 500.000 de români expulzați și refugiați din Transilvania de Nord după Dictatul de la Viena din august 1940. Repere biografice
 Originile: Născut la 18 martie 1900 în Maieru, județul Bistrița-Năsăud, fiind fiul unor țărani localnici. A decedat la 30 septembrie 1976 în București.
 Educația: A studiat la Liceul Evanghelic Luteran din Bistrița și la Liceul Grăniceresc din Năsăud. Ulterior, a urmat Facultatea de Litere și Filosofie, dar și Facultatea de Drept la Cluj.
 Cariera: A activat ca profesor la Liceul Reformat și director al școlilor industriale din Cluj între 1927 și 1940.
 Refugiul: În anul 1940, după cedarea Transilvaniei de Nord, s-a refugiat la București, unde a continuat să predea limba și literatura română.

Activitatea literară și publicistică

Iustin Ilieșiu a fost un talent precoce, publicând primele versuri la vârsta de 14 ani în Budapesta. Pe lângă statutul de poet, a fost un gazetar activ și un fin traducător.
 Volumul de căpătâi: Cartea *Sângerări ardeleni* reprezintă apogeul liricii sale cetățenești, fiind un strigăt de durere colectivă și un document emoțional

al epocii. Alte teme lirice: În restul operei sale, a abordat nostalgia pământului natal, amintirile copilăriei din Ardeal, dar și omagii aduse clasicilor literaturii române.

Satul meu din munții Rodnei, cu grădini de
 pomi în floare,
 Astăzi nu mai are horă, nu mai are
 sărbătoare,
 Nu mai cântă lăutarii, nu mai are bucurie -,
 Satul meu din munții Rodnei a căzut în grea
 robie. . .
 Stau bătrânii duși pe gânduri și așteaptă să
 sosească
 De pe plaiurile scumpe caldă slovă
 românească. . .
 În tăcere de amurguri parc-aud mereu, sus-
 pine,
 Gemete de robi în lanțuri, închisorile sunt
 pline
 De bătrâni ce poartă-n suflet dorul neamului
 unit,
 De țărani cu ochii umezi și cu sufletul cer-
 nit. . .

- poezia SATUL

Proza memorialistică: A lăsat mărturie valoroase despre viața transilvăneană în volume precum *Fapte și amintiri din Țara Cătanelor negre* și din *Mica Roma sau Însemnări și amintiri din Cluj-Napoca*. În perioada postbelică, scriitorul a intrat în vizorul Securității și a suferit rigorigile cenzurii și ale opririi comuniste din cauza caracterului profund naționalist al scrierilor sale. Astăzi, memoria sa este păstrată vie inclusiv prin instituții din zona natală, cum este Școala Gimnazială **Iustin Ilieșiu** din Anieș. Volumul *Sângerări ardeleni* (1944-1945) de Iustin Ilieșiu reprezintă un monument liric dedicat suferinței colective a românilor strămutați în urma Dictatului de la Viena. Din punct de vedere tematic și stilistic, poeziile sale sunt profund înrudite cu lirica mesianică și militantă a lui Octavian Goga sau George Coșbuc, transformând drama individuală a refugiatului într-un strigăt de protest național. Analiza textelor

specifice din acest volum evidențiază trei axe majore:

1. Specia Doinei refugiaților și versul militant

Iustin Ilieșiu preia specia literară tradițională a doinei și o adaptează realității tragice a anului 1940. Spre deosebire de doina clasică de jale, la Ilieșiu ea devine un instrument de rezistență morală:

Tu, doină, care-ai plâns cu hohot,
Să cânti, din nou, azi bucuria,
Căci neamu-ngenuncheat o clipă,
Cu sânge-și scrie iar mândria.

Poetul utilizează metafora sângelui pentru a sublinia ideea că demnitatea națională se redobândește prin sacrificiu. Antiteza dintre plânsul cu hohot (trecutul imediat al refugiului) și bucuria (speranța eliberării) structurează discursul poetic ca pe o profecție a reîntoarcerii. Textul funcționează ca un imn mobilizator, menit să mențină trează conștiința identitară a celor dezrădăcinați.

2. Tema dezrădăcinării și a înstrăinării

O parte importantă a poemelor din volum descriu experiența fizică și psihologică a trecerii forțate a noii granițe artificiale: drumul în necunoscut, trenurile de refugiați, bocceaua cu puținele lucruri salvate și despărțirea de glia strămoșească.

Tonul este elegiac, marcat de o profundă nostalgie a pământului natal din Ardeal. Spre deosebire de poezia interbelică modernistă, Ilieșiu păstrează o structură clasică (rimă fixă, ritm iambic sau trohaic), tocmai pentru ca poeziile sale să poată fi ușor reținute, recitate și diseminate în comunitățile de refugiați din București și din restul țării.

3. Revolta împotriva nedreptății istorice

Poeziile de factură cetățenească din volum atacă direct decizia politică care a sfâșiat Transilvania. Elemente de imaginar: Universul poetic este populat de imagini ale vetrelor părăsite, bisericilor profanate

și plânsului bătrânilor rămași sub ocupație. Analiză: Lexicul poetic este dur, încărcat de termeni precum sângerare, lanțuri, obidă sau hotar. Poetul nu plânge doar o pierdere teritorială, ci denunță o traumă umanitară majoră, devenind, prin versurile sale, o instanță juridică și morală a neamului său.

În Sângerări ardelen, Iustin Ilieșiu depășește condiția poetului intimist. El își asumă voluntar rolul de cronicar liric al durerii colective. Valoarea acestor poezii nu rezidă doar în inovația estetică, ci în extraordinara lor forță documentară și emoțională, fiind radiografiile fidele ale sufletului românesc din Transilvania în clipe de cumpănă istorică.

Cum a reacționat presa vremii la apariția volumului Sângerări ardelen?

La apariția sa în perioada 1944-1945, volumul Sângerări ardelen de Iustin Ilieșiu a fost întâmpinat de presa vremii ca un eveniment editorial major și profund zguduitor. Reacția jurnaliștilor, criticilor și a publicațiilor culturale din epocă a fost dictată de sensibilitatea națională extremă din timpul celui de-al Doilea Război Mondial, volumul fiind privit mai degrabă ca un manifest de rezistență patriotică decât ca o simplă apariție beletristică.

Evaluarea criticii: Înrudirea cu Goga și Coșbuc

Recenziile apărute în revistele culturale ale vremii au evidențiat caracterul profetic și mesianic al stilului său. Criticii de presă au remarcat o continuitate directă între lirica de revoltă a lui Octavian Goga și versurile lui Ilieșiu, apreciind structura clasică și accesibilă a poemelor, perfectă pentru a fi înțeleasă de mase. Valoarea de document: Volumul a fost catalogat în recenzii drept un document sufletesc al epocii, o cronică vie a uneia dintre cele mai mari tragedii umanitare din istoria modernă a României.

4. Tăcerea bruscă și cenzura de după 1945

Schimbarea de paradigmă: Această primire entuziastă din presă a fost extrem de scurtă. Imediat după instalarea influenței sovietice și schimbarea regimului politic la sfârșitul anului 1944 și în 1945, atitudinea

presei s-a schimbat radical prin impunerea unei tăceri absolute. Așa cum era de așteptat a urmat interzicerea poetului și operei sale: deoarece poemele militau puternic pentru naționalism și demnitate etnică, volumul a intrat rapid pe listele de cărți interzise, iar referirile pozitive la adresa lui în presă au fost complet suprimate de noua cenzură comunistă pentru a nu perturba „prietenia între popoare”. Voi încheia cu o bucată dintr-un alt poem- Cioplitorul de cruci:

Dar mie, meștere, să-mi faci
O cruce-n marmură cioplită
Căci vremea e să-mi odihnesc
Viața tristă și trudită
Pe cruce tremurând să-mi scrii
Cu mâna ce-a slăbit-o valul:
Aicea zace un poet
Care-a iubit cu foc Ardealul

0.11 Puiu Răducanu



0.11.1 Cu dor și drag de bistrițenii mei

Dimineța s-a trezit cu noaptea-n cap și mătură voalul beznei de pe frunțile dealurilor și munților. Oltul, prietenul meu, trezit și el, se freacă la ochi, mă ia la întrebări: -Unde vă duceți, bă, așa pe-ntuneric? I-a uite-l, Doamne, noi mergem pe șoptite să nu deranjăm noaptea și bătrânul Alutus s-a și trezit! - La Bistrița mergem, bătrâne! La niște prieteni buni, ne ducem! -Merg și eu pe contrasens cu voi acum!

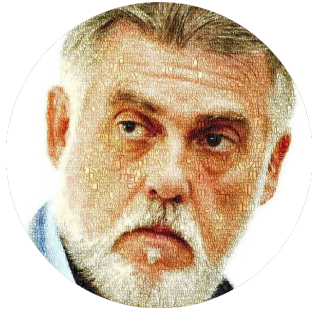
Mai am de uns tălpile castrului roman Arutela și zidurile mănăstirilor. Ne iese-n întâmpinare hidrocentrala Turnu, cea mai mare citadelă energetică de pe râul Olt, cea care se sprijină de castrul istoric și ne invită pe defileu. Pe oglinda lacului întuneric încă doarme, iar debarajul Brădișor, cea mai mare galerie de fugă din Europa mă privește cu sficiune. Nu m-a văzut de mult. Un ram din trunchiul drumului Vâlcea – Bistrița, se refugiază-n munți prin Brezoi, până spre Petroșani, tăind pe-ndouă Transalpina (Ne spune asta și un indicator somnoros). Pe această Vale a bătrânului Lotru mi-am petrecut peste 30 de ani – am mâncat o pâine pe-aici, s-ar mai zice, dar Valea, ca orice vale, m-a dus la vale până-n pensie. Păstrez multe amintiri frumoașe de-aici, dar și aspectul – vorbește lumea – că localitățile din minunata Vale poartă nume de ciobani (sau haiduci), astfel, Brezoi vine de la Breazu, Valea lui Stan, de la Stan, Malaia de la Mălai, Voineasa de la Voinea, de fapt de la fata lui Voinea, Voineasa, o fată minunată a timpurilor vechi. Ne continuăm cu emoție drumul spre Bistrița. Luminile din stâlpii adormiți, cât și cele fugărețe ale mașinilor, dau o raită prin lacurile de acumulare. Aglomerație mare pe drum! Un ilfovean dornic să se-ntâlnească cu moartea, face depășiri „enoriașe prin curbe cu pericole-n spinare. Picurii răzleți ai unor nori morocănoși trezesc ștergătoarele mașinii care se pun pe-un țopăit sacadat. De la plecarea de-acasă, de la ora 4, munții și Oltul nu și-au luat ochii de pe noi. Flancați de Alutus și de drum, munții-și clătesc bărbile-n milenarul râu. Încă un pic și Oltul o frânge-n dreapta spre Făgăraș în noapte și el acum, iar noi o luăm de-a coasta spre Podișul Transilvaniei. Am lăsat în urmă, pe stânga stâncile care ne-au supravegheat drumul și pe dreapta, Oltul cu măreția sa. O voce feminină dulce din cutia GPS-ului mereu mă avertizează că am depășit limita de viteză. -Taci, fato din gură! De-ai știi ce dor îmi este de Bistrița, nu m-ai mai încurca, mai bine... m-ai ajuta! Scăldat de întuneric și cu picioarele-n râu, Turnul spart de la granița de imperiu și de județe, atent la tot ce mișcă-n timp, ne înregistrează și ne urează drum bun! Iată, am ajuns și la Lazaret, în dreptul glumetilor se mai spune. O vorbă-nțeleaptă spune că de bătrâni poți râde, că până la urmă... ajungi ca ei, dar de acești glumetri să nu râzi ca să n-ajungi

ca sărmanii de ei. Și totuși... o glumă s-ar permite acum, la drum: Se zice că în incinta înaltă a acestui edificiu, glumeții strigau în cor: 13... 13... 13... Un om, trecând pe lângă zidul înalt, și-a „aruncat un ochi pe-o crăpătură să vadă ce se-ntâmplă înăuntru. Deodată un glumeț i-a-nfipt un surcel în ochi, prilej cu care colegii lui să eclame: 14... 14... 14... Ne apropiem de orașul președintelui! Încă un firicel de stradă se desprinde din drumul nostru și se duce spre Cisnădie, Cisnădioara și Rășinari-ul lui Cioran și al lui Andrei Șaguna, Păltiniș. Ajungem pe spinarea autostrăzii ce ocolește Sibiul și duce spre vest, spre Mecca, spre fericirea românilor goniți de-acasă. În stânga, orașul președintelui cotropit de întuneric, ne salută molcom, ardeleneste, ba, ne urează Drum Bun. Abandonăm noua construcție de sub roțile mașinilor și o cotim spre dreapta, spre Mediaș, Sighișoara. În lupta-i disperată a dimineții cu întunericul (nedorit de nimeni), în preajma Mediașului, orașul gazului metan și al echiei de fotbal cu același nume, acesta, întunericul, cedează și se refugiază-n bârlogul Domnului. Dealurile își iau cu amândouă mâinile voalul întunericului de pe frunte și așteaptă ca soarele să se urce în copaci să le binecuvânteze. Pâlnia cerului își deschide ochii și-n gura ei, nori triști și răutăcioși ne privesc încruntați, iar fătuca din carapacea GPS-ului mă avertizează mereu că am depășit limita de viteză. Un indicator fudul, ca și celelalte care ne supraveghează și ne îndrumă mersul, informează lumea traficului auto că Mediașul este pe-aproape. Turle de biserici în somn înțeapă ultimile rămășițe de-ntuneric, iar mașina în foamea-i de km aleargă pe drumul mărginit de linii paralele. Ne iese-n față Copșa Mică, orașul Negrului de Fum care și ea ne salută respectuos, iar două echipaje de poliție se fac că nu ne văd. Dimineata a învins și pune stăpânire peste tot! În hainele dimineții orașul de gaz ne întâmpină cu-n bun sos! Noua dimineată în haine de rouă și cu rouă pe obraji preia atribuțiile zilei care de-abia a început. Cu cearcăne la ochi, un indicator timid ne informează că suntem pe drumul Sighișorei, singura cetate medievală locuită, dar noi ocolim cetatea și o cotim la stânga spre Târgu Mureș. De-ntuneric nu mai poate fi vorba. Negriciosul a fugit de tot, s-a ascuns la locul lui, dar și soarele stă pitit la umbră de nori. Nici n-am intrat bine în Târgu Mureș că

un indicator cu fața palidă mă invită spre Reghin, orașul viilor. Neavând altă soluție, îi dau ascultare. Alte indicatoare răzlețe și dezbrăcate îmi arată drumul spre Bistrița. Și, iată-mă, oameni buni aici! Am venit acasă! Ce oameni minunați! Ce oameni minunați! Ce oameni minunați!

Meditație

0.12 Lucian Dobârtă



0.12.1 Don Quixote and the wind of change...

deasupra timpului, simbolul devine chip,
ieri, azi... și poate mâine, împreună,
își caută un erou, răătăcit prin istorie



0.12.2 Don Quixote and the wind of change...

above time, the symbol becomes a face,
yesterday, today... and maybe tomorrow,
together,
looking for a hero, lost in history

0.12.3 el caballero conquistador Don Quijote...

erou de poveste, azi păcălici de ocazie,
să crezi în legendă?!... cui îi mai pasă?
râzi, te bucuri... oftezi și mergi mai departe



0.12.4 el caballero conquistador Don Quijote...

story hero, today occasional fools,
to believe in the legend?!... who cares any-
more?
laugh, rejoice... sigh and move on

0.12.5 the cockerel Don Quixote...

mai vesel cu timpul,
eroul își joacă imaginea,
iar simbolurile curg
și vremurile apuse,
își caută noi sensuri

mori de vânt, ajunse și ele legende,
persistența daliană, a timpului ce se scurge,
eroul ce glumește, amar lui însuși,
umorul celui ce știe prețul deșertăciunii



0.12.6 the cockerel Don Quixote...

more cheerful with time,
the hero plays with his image,
and the symbols flow
and the bygone times,
seek new meanings

windmills, also become legends,
the Dalian persistence, of the time that
flows,
the hero who jokes, bitter to himself,
the humor of the one who knows the price
of vanity

0.12.7 Don Quixote or Sancho Panza !?

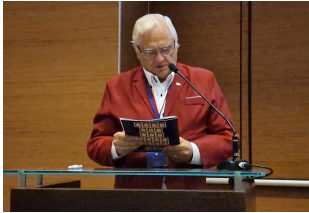
timid, vasalul cavalerului, se joaca cu tim-
pul,
strânge siboluri rătăcite și se arată lumii,
povestea lui, povestea discretă a adevăratei
povești,
zambetul stingher, ce-si cauta stralucirea
din ubra

0.12.8 Don Quixote or Sancho Panza !?

shy, the knight's vassal, plays with time,
collects stray symbols and shows himself to
the world,
his story, the discreet story of the true story,
the awkward smile, which seeks its brilliance
in the shadow

Posta

0.13 Dorel Cosma



0.13.1 Întâlnire cu folclorul la Veneția

Elegantul complex hotelier Best Western din Treviso a găzduit, în aceste zile, Adunarea Generală a Federazione Italiana Tradizioni Popolari (FITP), una dintre cele mai importante organizații de profil din Europa.

De această dată, costumele populare, dansurile și instrumentele muzicale au fost înlocuite de dialogul constructiv, intervențiile și schimburile de experiență dintre liderii grupurilor folclorice reunite sub umbrela mării federații italiene. Evenimentul a avut o semnificație aparte, deoarece, pentru prima dată, la Adunarea Generală a FITP a participat și o delegație a Biroului Executiv al World Folklore Union IGF, formată din Dorel Cosma, Nicholas Charley, Małgorzata Broda, Nidal Kassem, Pahone Pop și Florin Coșoiu.

Lucrările reuniunii au debutat cu salutul adresat participanților de către președintele FITP, Gerardo Bonifati. Programul întâlnirii a fost prezentat de secretarul general Franco Megna, iar intervențiile vicepreședinților Luigi Scala și Fabrizio Catano au completat agenda dezbaterilor. Nu au lipsit nici mesajele de salut transmise de reprezentanți ai autorităților locale și naționale.

Participarea delegației IGF a reprezentat o dovadă a respectului și aprecierii de care se bucură FITP în cadrul Uniunii Mondiale de Folclor. În intervenția

sa, președintele IGF a subliniat rolul istoric al Italiei și Franței în constituirea, în anul 1949, a organizației mondiale, țări fondatoare care au pus bazele unei colaborări internaționale dedicate păstrării și promovării patrimoniului cultural tradițional. De asemenea, a fost evidențiată contribuția remarcabilă a grupurilor italiene la promovarea folclorului pe scenele lumii și organizarea numeroaselor manifestări naționale și internaționale care au consolidat prestigiul FITP.

Un rol deosebit în succesul reuniunii l-a avut distinsul coleg Franco Megna, considerat adevăratul ferment al acestei întâlniri. Acesta s-a preocupat îndeaproape de buna desfășurare a programului și de șederea delegațiilor IGF, oferind tuturor participanților o atmosferă caldă și o atenție deosebită. Totodată, a prezentat protocolul special încheiat între IGF și FITP, document care evidențiază dorința comună de colaborare, afirmare și promovare a valorilor culturale în spiritul păcii, prieteniei și respectului reciproc. Cu acest prilej, cele două organizații și-au oferit reciproc distincții de apreciere pentru colaborarea de până acum și pentru proiectele viitoare.

Între sesiunile de lucru, organizatorii au oferit participanților o superbă plimbare cu vaporețul pe canalele istorice ale Veneția, un excelent prilej de apropiere și cunoaștere între membrii IGF și liderii FITP veniți din întreaga Italie. Atmosfera a fost una deosebită, iar dialogul dintre participanți a confirmat încă o dată faptul că folclorul și cultura tradițională reprezintă un limbaj universal al prieteniei.

Muzica, buna dispoziție și frumusețea inegalabilă a Veneției au însoțit această întâlnire memorabilă. La întoarcere, priveliștea încântătoare a orașului lagunar l-a inspirat pe președintele IGF să scrie poemul „Veneția nu doar me”, recitat cu sensibilitate și talent în cadrul Adunării Generale de către Franco Megna. Poemul a fost primit cu ropote de aplauze, iar aprecierea exprimată de Gerardo Bonifati a evidențiat valoarea artistică și simbolică a creației.

Lucrările reuniunii au continuat cu prezentarea

rapoartelor anuale, care au reflectat intensă și valoroasă activitate desfășurată de federația italiană în ultimul an. Dincolo de aspectele administrative, întâlnirea a demonstrat unitatea, seriozitatea și forța unei organizații care continuă să promoveze cu succes patrimoniul cultural tradițional italian.

A fost o reuniune de excepție, pentru care conducerea FITP, coordonată de Gerardo Bonifati și susținută de excelentul organizator Franco Megna, merită toate felicitările. World Folklore Union – IGF se declară mândră să aibă în rândurile sale o asemenea federație și oameni atât de dedicați valorilor folclorului și culturii tradiționale.

Prima reuniune de acest fel dintre cele două structuri s-a dovedit a fi un succes deplin, deschizând noi perspective de colaborare și consolidând legăturile de prietenie dintre oamenii care cred în puterea culturii de a apropia popoarele lumii. A fost, fără îndoială, o întâlnire istorică, o mare reușită și un nou pas spre întărirea colaborării dintre FITP și World Folklore Union – IGF.

0.13.2 EVALUĂRI CU REZULTATUL SCRIS DINAINTE



Despre comisiile care evaluează managerii culturali după criterii politice și nu după performanță

De ani buni, în lumea instituțiilor culturale se vorbește tot mai des despre o realitate pe care puțini au curajul să o spună public: numeroase comisii de evaluare a managerilor culturali au ajuns simple formalități birocratice, construite nu pentru a analiza obiectiv activitatea unui director, ci pentru

a confirma decizii luate dinainte.

În multe cazuri, evaluările se desfășoară discret, aproape în taină, fără o informare publică adecvată și fără transparența pe care ar trebui să o impună gestionarea banului public. Membrii unor asemenea comisii par să cunoască dinainte rezultatul așteptat, iar întrebările adresate managerilor seamănă mai degrabă cu exerciții de confirmare decât cu o analiză profesionistă.

Dacă managerul trebuie menținut în funcție, întrebările sunt simple și previzibile, de genul: Așa-i că pământul este rotund?. Dacă însă respectivul nu s-a remarcat prin suficientă obediență față de cei aflați la putere, evaluarea se transformă brusc într-un examen imposibil, în care nimic nu mai este bun, nimic nu mai este suficient, iar performanțele devin irelevante.

Un caz care a atras atenția opiniei publice este cel al baritonului Florin Estefan, manager -Opera Națională Română Cluj-Napoca. Artist apreciat pe scenele lirice din țară și din străinătate, acesta a fost depunctat cu câteva sutimi, suficient pentru a nu obține media necesară continuării mandatului. Situația a generat reacții și semne de întrebare, iar primarul Emil Boc a solicitat explicații comisiei. Un gest firesc, deși rămâne de văzut dacă explicațiile oferite vor lămurii cu adevărat motivele acestei decizii.

La Constanța, managerul și artista Daniela Vlădescu traversează, la rândul său, o situație care a stârnit numeroase comentarii și întrebări privind modul în care sunt aplicate criteriile de evaluare.

Dar dacă la Cluj și Constanța există măcar dezbateri publice și reacții instituționale, la Bistrița lucrurile par să funcționeze într-o altă dimensiune administrativă. Aici totul este, oficial, corect, legal și transparent. Atât de transparent, încât aproape nimeni nu știe când și unde a avut loc evaluarea managerului de la Centrul Cultural Municipal și care au fost argumentele care au stat la baza notei acordate.

Observatorii vieții culturale locale se întreabă cum de anumite aspecte par să nu conteze deloc: statutul de pensionar al managerului, rapoartele unor instituții de control, hotărârile definitive ale instanțelor, constatările unor organisme de integritate, acuzațiile privind angajări discutabile, abuzuri administrative sau alte derapaje semnalate de-a lungul timpului.

În schimb, rezultatul final este impecabil: o notă de peste nouă, suficientă pentru a confirma că totul funcționează perfect. Concluzia pare simplă: utilitatea politică bate performanța managerială, iar fidelitatea valorează mai mult decât orice raport de activitate.

Poate că reprezentanții instituțiilor culturale din Cluj și Constanța ar trebui să vină într-o vizită de documentare la Bistrița. Aici, se pare, s-a descoperit formula magică a evaluării fără emoții, fără surprize și fără întrebări incomode. O adevărată școală a „performanței administrative”, aflată suficient de departe de București pentru ca lucrurile să rămână liniștite.

Din păcate, cultura română are nevoie de comisii competente, independente și credibile, nu de structuri decorative care validează decizii luate în altă parte. Atunci când evaluarea devine o simplă formalitate politică, nu doar managerii sunt afectați, ci însăși încrederea publicului în instituțiile culturale.

Cultura nu poate fi administrată prin obediență și nici evaluată prin loialitate politică. Ea are nevoie de profesionalism, competență și respect față de lege. În momentul în care comisiile devin simple instrumente de validare a unor decizii prestabilite, procesul de evaluare își pierde sensul, iar performanța este înlocuită de interes.

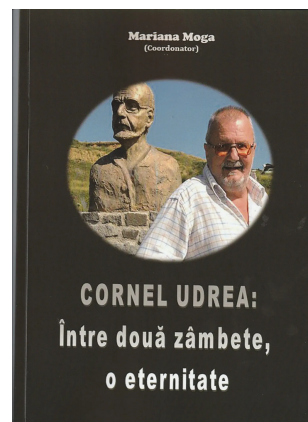
Iar când comisiile ajung să fie percepute ca simple mecanisme de confirmare a voinței politice, întrebarea nu mai este cine a fost evaluat, ci cine a scris rezultatul înainte de începerea evaluării.

0.13.3 CORNEL UDREA

O CARTE CARE ÎL PĂSTREAZĂ VIU

Despre volumul Cornel Udrea – Între două zâmbete, o eternitate, coordonat de Mariana Moga

Există oameni care pleacă dintre noi, dar continuă să trăiască prin cuvintele lor. Există scriitori a căror operă nu se lasă închisă între copertile unei biblioteci și nici limitată la timpul pe care l-au traversat. Un asemenea om a fost Cornel Udrea, una dintre cele mai puternice și mai originale voci ale umorului și satirei românești contemporane.



Am primit cu bucurie volumul Cornel Udrea – Între două zâmbete, o eternitate, coordonat de scriitoarea Mariana Moga și apărut la Editura Castrum de Thymes. Elegant realizată, cartea este mai mult decât o simplă evocare comemorativă. Ea reprezintă o încercare reușită de a păstra viu spiritul unui om care a înțeles poate mai bine decât mulți dintre contemporanii săi rolul umorului într-o societate aflată permanent între adevăr și iluzie.

Într-o lume tot mai confuză, în care valorile sunt adesea răsturnate, iar libertatea expresiei pare uneori amenințată de diverse forme de conformism, opera lui Cornel Udrea își dovedește încă o dată actualitatea. Umorel său nu a fost niciodată unul

gratuit. Dincolo de zâmbet se afla întotdeauna reflecția, iar dincolo de ironie, adevărul. El a înțeles că râsul poate deveni o formă de rezistență morală și că satira reprezintă uneori cea mai eficientă cale de a spune lucrurilor pe nume.

Mariana Moga a avut inspirația și răbdarea de a aduna între copertile acestui volum peste treizeci de voci care l-au cunoscut, l-au prețuit și l-au însoțit pe Cornel Udrea de-a lungul vieții sale. Rezultatul este un mozaic afectiv și intelectual care recompune treptat chipul omului, al scriitorului și al prietenului.

Volumul se deschide cu emoționanta evocare a Mariane Moga, intitulată sugestiv „Vocea care a scris, scriitorul care a rămas în unde”, text care ține loc de prefață și care schițează principalele repere ale unei existențe dedicate culturii. Scriitor, dramaturg, realizator de radio și autor a peste 180 de volume, Cornel Udrea apare aici în deplinătatea personalității sale creatoare. Definiția sa drept „arhitect al surâsului” este una inspirată, pentru că surprinde perfect capacitatea sa de a construi, prin cuvânt, punți între oameni și între generații.

Mărturiile incluse în volum reconstituie nu doar traseul unui scriitor, ci și profilul unui om de o rară generozitate sufletească. Nicolae Băciuț mărturisește că l-a cunoscut pe Cornel Udrea și atunci când a râs, și atunci când a plâns, dar având mereu la purtător iubirea de oameni, de adevăr și de frumos. Simona Mihuțiu observă subtilitatea mecanismelor sale literare, capacitatea de a întoarce pe toate fețele un cuvânt și de a-i descoperi sensuri neașteptate.

Citind aceste pagini, îl regăsim pe Cornel Udrea așa cum a fost: cald, deschis, atent la oameni și profund atașat de prietenie. Florin Tene vorbește despre „prietenul de la cafea, interlocutorul fin, spiritul cald”, iar numeroasele evocări confirmă această imagine a unui om pentru care relațiile umane au avut întotdeauna o valoare aparte.

L-am cunoscut și eu în această ipostază. Vorbeam adesea la telefon, iar la sfârșitul fiecărei conversații nu lipsea niciodată formula devenită aproape ritu-

alică: Stai să-ți spun două noi!. Era felul lui de a transforma cotidianul în poveste și de a demonstra că, indiferent de vremuri, umorul rămâne una dintre cele mai puternice arme împotriva descurajării.

Un capitol aparte îl constituie poemele dedicate memoriei sale. Versurile semnate de Carmen Tania Grigore, Cornel C. Costea, Ștefania Petrov, Elena Obrintescu, Năstăsica Popa, Cristinel Badea, Mariana Moga și Vasile Bele adaugă volumului o dimensiune lirică și emoțională. Ele exprimă nu doar regretul despărțirii, ci și convingerea că opera și spiritul lui Cornel Udrea continuă să lumineze prin cei care l-au cunoscut.

Cartea continuă cu alte evocări semnate de personalități ale vieții culturale. Ovidiu Purdea Someș îl descrie memorabil drept un om „profund, serios și punctual ca un general”, în timp ce Ioan Godja subliniază echilibrul și naturalitatea care îl caracterizau. Toate aceste mărturii se completează reciproc, construind imaginea unui intelectual autentic, pentru care cultura nu a fost niciodată un exercițiu de vanitate, ci o formă de responsabilitate.

Poate una dintre cele mai exacte definiții ale operei sale îi aparține Ștefaniei Petrov, care observă că Cornel Udrea nu a scris umor pentru a provoca doar râsul, ci pentru a face realitatea mai suportabilă. În această formulare se află, de fapt, esența întregii sale creații. Umorul său nu a fost o evadare din realitate, ci o confruntare inteligentă și curajoasă cu ea.

Meritul Mariane Moga este acela de a fi transformat o simplă intenție comemorativă într-un document cultural de valoare. Volumul reunește amintirea și analiza, emoția și reflecția, poezia și proza, alcătuiind un portret complex și credibil al unui scriitor care a marcat literatura și jurnalismul cultural românesc.

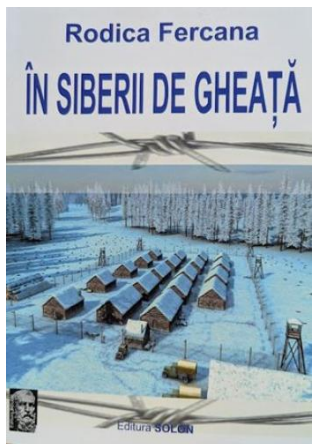
Cornel Udrea – Între două zâmbete, o eternitate nu este doar o carte despre un om care a fost. Este o carte despre un spirit care continuă să fie. O carte despre adevăr, despre libertatea cuvântului și despre puterea umorului de a învinge timpul.

Iar acesta este, poate, cel mai frumos omagiu pe care i-l puteau aduce cei care l-au iubit și l-au prețuit: acela de a-l păstra viu printre noi.

0.13.4 În Siberiei de gheață

un roman al suferinței, al speranței și al întoarcerii acasă

Romanul *În Siberiei de gheață*, semnat de scriitoarea Rodica Fercana și apărut la editura SOLON din Bistrița, este construit cu o forță epică și cinematografică remarcabilă, de parcă și-ar aștepta deja regizorul care să-i transpună pe ecran povestea tulburătoare. Cartea impresionează prin autenticitatea faptelor și prin dramatismul unor destine inspirate din realități pe care cu greu le putem imagina astăzi.



Poate că tocmai această legătură profundă cu adevărul istoric face romanul atât de puternic. Suferința personajelor nu se limitează la anii războiului, ci continuă mult după încheierea păcii, prelungindu-se peste două decenii. Este o realitate greu de conceput, iar cititorul rămâne uimit de puterea cu care rudele scriitoarei au suportat chinurile unui prizonierat aproape fără sfârșit, într-o lume în care singura alinare era imaginea casei natale și speranța, tot mai firavă, a întoarcerii.

În centrul narațiunii se află două personaje ardelenesti, unite de destin în imensitatea Siberiei. Ilie, botezat de ruși Vitea, luat prizonier în timpul Primului Război Mondial, îl întâlnește în anul 1956 pe Dumitru Pripon, capturat în primii ani ai celui de-Al Doilea Război Mondial. Două generații, două războaie și aceeași dramă a omului lipsit de libertate.

Pentru Ilie, anii de detenție par să nu mai aibă sfârșit. Paginile care descriu existența sa sunt zguduitoare. Rodica Fercana relatează cu minuțiozitate exploatarea nemiloasă a forței de muncă, lipsa hranei, lipsa medicamentelor și condițiile inumane ale lagărelor siberiene. În această lume a disperării, cea mai mare bucurie a lui Ilie este întâlnirea unui om din satul său, care să-i poată duce măcar gândul spre casă și să-i păstreze numele românesc – Ilie – acolo unde rușii încercaseră să-l transforme în Vitea.

Destinul lui Dumitru Pripon cunoaște însă o neașteptată rază de lumină. După ani de muncă și suferință în munții Siberiei, căutarea albinelor și a mierii îi poartă pașii, împreună cu un camarad ceh, spre zona de frontieră chineză. Deși pacea fusese încheiată de multă vreme, cei doi continuau să fie tratați ca prizonieri. Descoperirea lor de către grănicerii chinezi produce uimire: în fața acestora nu se află infractori, ci foști soldați menținuți în detenție mult după încheierea războiului.

Este momentul care schimbă radical cursul vieții lor. Preluați de autoritățile chineze și tratați cu omenie, cei doi încep să renască spiritual și fizic. Autoarea valorifică această secvență pentru a prezenta China prin ochii personajelor sale, oferind informații despre societatea chineză, despre relațiile româno-chineze, despre sistemele de guvernare ale vremii și despre discreția cu care autoritățile sovietice încercau să ascundă adevărul privind prizonierii rămași în lagăre după război.

Printre cele mai frumoase și emoționante pagini ale romanului se numără cele dedicate întoarcerii lui Dumitru în România. Drumul spre Bistrița, recunoașterea treptată a orașului, apoi a satului natal și a propriei case sunt descrise cu o sensibilitate

aparte. Este bucuria ardeleanului care își regăsește pământul, locurile copilăriei și acel fir nevăzut care îl leagă pentru totdeauna de familie și de obârșie. Rodica Fercana surprinde admirabil stările sufletești ale personajului, emoția revederii și dificultatea reintegrării într-o lume schimbată radical.

În Siberii de gheață este mai mult decât un roman istoric. Este o carte despre rezistența spiritului uman, despre identitate, memorie și puterea rădăcinilor. Prin amploarea documentării, autenticitatea detaliilor și forța emoțională a paginilor sale, romanul o așază pe Rodica Fercana între importanții evocatori români ai universului concentraționar sovietic și ai tragediei Gulagului.

Númeroasele premii naționale și internaționale obținute de autoare confirmă valoarea acestei opere, iar cititorul are adesea impresia că se află în fața unui scenariu gata pregătit pentru ecranizare. În Siberii de gheață este o carte care se citește cu emoție, se păstrează în memorie și oferă o lecție profundă despre suferință, demnitate și speranță.

0.13.5 RODICA FERCANĂ

CRONICARUL DESTINELOR INCERCATE DE ISTORIE

După lectura romanului *În Siberii de gheață*, apărut la Editura Solon din Bistrița, am simțit nevoia să caut și alte volume ale scriitoarei Rodica Fercana. Curiozitatea cititorului s-a transformat repede în convingerea că tema marilor încercări ale destinului, a suferinței și a puterii de a supraviețui reprezintă una dintre direcțiile fundamentale ale creației sale.



Aceeași preocupare o regăsim și în romanul *Drumul osândei*, publicat la aceeași editură și prefațat de Dorin Radu Barna. Volumul ne întoarce în anii Primului Război Mondial, când tinerii ardeleni erau smulși din liniștea satelor și trimiși pe fronturile unei istorii care nu le aparținea.

Personajul principal, Dumitru Roman, cunoscut de cei apropiați drept Titu, ajunge pe frontul din Galiția, unde este rănit și luat prizonier de armata rusă. Din acel moment începe o călătorie prin suferință, un drum al răbdării și al speranței, pe care autoarea îl urmărește cu sensibilitate și atenție pentru detaliul uman.

Anii de captivitate se scurg greu, iar libertatea nu înseamnă sfârșitul încercărilor. Eliberat împreună cu alți patru camarazi, Titu pornește spre casă, într-o călătorie de mii de kilometri. Foamea, frigul, bolile, umilințele și nesiguranța fiecărei zile transformă întoarcerea într-o adevărată epopee a supraviețuirii.

Rodica Fercana surprinde cu finețe omul aflat la limita puterilor sale, obligat să accepte orice muncă și orice sacrificiu pentru a mai face un pas către locul pe care îl numește „acasă”. În paginile cărții, drumul fizic devine și un drum interior, o căutare a identității și a rădăcinilor.

Iar când eroul se întoarce în satul natal, cititorul descoperă una dintre cele mai luminoase teme ale autoarei: dragostea neclintită a țăranului român pentru pământul său, pentru familie, pentru credință și pentru tradițiile care îi dau sens existenței. Documentarea istorică și geografică atentă completează valoarea literară a romanului, oferindu-i autenticitate și consistență.

Dar Rodica Fercana nu este doar prozatoare. În versurile sale pulsează aceeași iubire pentru istorie, pentru neam și pentru locurile natale. Volumul „Poezii patriotice” (Editura Solon, 2025) reunește evocări dedicate marilor personalități ale culturii române, de la Coșbuc și Rebreanu până la eroii anonimi ai satului românesc. Printre paginile sale răsună ecoul Telciului natal și al Năsăudului, iar

chipurile părinților dragi veghează discret asupra unei poezii sincere și luminoase.

Într-un registru diferit se înscrie volumul *Logodnicul pierdut* (Editura George Coșbuc, 2025), o carte în care memoria și regretul se împletesc cu reflecția asupra destinului. Autoarea privește spre anii tinereții cu melancolia celui care înțelege că timpul nu poate fi întors, dar poate fi re trăit prin puterea amintirii.

Mărturisirea sa *La Poarta Tinereții m-aș opri...* — devine cheia de lectură a unei cărți despre alegeri, despre întâlniri ratate și despre acele răscruci care schimbă tăcut cursul unei vieți.

Aceeași sinceritate a trăirii se regăsește și în volumul *Lupta vieții*, unde experiența personală este transfigurată literar. Rodica Fercana evită cu eleganță excesul sentimental și preferă adevărul emoției simple, construite firec, din întâmplări, amintiri și reflecții.

Poate tocmai de aceea cărțile sale găsesc atât de ușor drumul spre sufletul cititorului. Ele nu caută efecte spectaculoase și nici artificii literare inutile. În schimb, oferă autenticitate, respect pentru adevărul istoric și încredere în valorile care au ținut de veacuri comunitățile românești unite.

Premiile, diplomele și aprecierile primite în țară și peste hotare confirmă valoarea unei scriitoare care și-a construit opera cu răbdare și seriozitate. Dincolo însă de orice distincție, adevărata recunoaștere rămâne aceea a cititorilor care se regăsesc în paginile sale și care descoperă, prin fiecare carte, că marile povești se nasc adesea din viețile oamenilor obișnuiți.

0.13.6 SUFLET DE POET

Cenaclul literar-artistic din Ungheni, Republica Moldova

În vremuri în care graba pare să fi devenit măsura tuturor lucrurilor, iar rădăcinile sunt adesea uitate în favoarea clipei trecătoare, există oameni care aleg

să păstreze vie memoria locurilor și a neamului prin puterea cuvântului. Un astfel de loc al rezistenței spirituale am descoperit la Ungheni, în Republica Moldova, sub numele simplu și emoționant de *Suflet de Poet*.

Întâlnirea cu profesoara Rodica Toma mi-a dezvăluit nu doar existența unui cenaclu literar, ci a unei adevărate comunități de suflet. Aici, poezia nu este un exercițiu de virtuozitate literară și nici o simplă încercare de afirmare personală. Ea devine un mod de a păstra ceea ce timpul încearcă uneori să șteargă: limba, tradiția, credința, satul, familia și memoria colectivă.



Nu întâmplător, în jurul Rodicăi Toma s-au adunat oameni de profesii dintre cele mai diverse. Profesori, medici, preoți, artiști, funcționari și învățători au descoperit în poezie un spațiu comun al sensibilității. Ceea ce îi unește nu este neapărat ambiția literară, ci dragostea pentru locul în care trăiesc și pentru valorile pe care le-au moștenit.

Primul rod al acestei întâlniri a sufletelor este volumul *Ungheni – Leagănul fericirii*, apărut la Editura PIM din Iași, sub coordonarea Rodicăi Toma, a Nicoletei Rotaru și a lui Andrei Putunică, cu o inspirată copertă realizată de Sergiu Cotruță. Cartea poate fi citită ca o declarație de dragoste adresată orașului de pe malul Prutului. Fiecare autor încearcă să surprindă o fațetă a identității locale, iar acrostihurile dedicate numelui Ungheni devin simbolic pietre de temelie ale unei construcții afective.

În această adevărată familie spirituală se regăsesc voci distincte, fiecare aducând propria sensibilitate și propriul univers liric. Alături de Rodica Toma, regăsim creațiile semnate de Tatiana Cimbriciuc, Viorica Sau, Tatiana Ceretean, Natalia Mocan, Nicoleta Rotaru, Natalia Călin, Constantin Alcaz,

Nicolae Boian, Eugenia Frunză, Mariana Sacultanu, Aliona Leșanu, Dumitru Groza și Ludmila Petrache. Împreună, acești autori alcătuiesc un cor poetic în care se aud ecourile Prutului, ale satului românesc, ale credinței și ale dorului, transformând experiențele individuale într-o mărturie colectivă despre identitate și apartenență.

Dincolo de diferențele de stil și experiență literară, autorii antologiei au un numitor comun: credința că poezia poate salva ceva din frumusețea lumii. În versurile lor revin mereu Prutul, casa părintească, limba română, iubirea, credința și dorul. Sunt teme vechi cât literatura însăși, dar care aici capătă autenticitatea unei mărturisiri directe și emoționante.

Al doilea volum, *Zestrea Neamului*, reprezintă un pas înainte în evoluția cenaclului. Dacă în prima antologie centrul de greutate era orașul Ungheni, acum perspectiva se lărgeste către întregul spațiu spiritual românesc. Poezii nu mai vorbesc doar despre un loc anume, ci despre patrimoniul nevăzut al unui popor: tradițiile, sărbătorile, costumele populare, credința și limba care au supraviețuit generațiilor.

Este semnificativ faptul că autorii apar în medaloanele biografice purtând ia românească. Gestul depășește dimensiunea estetică și devine o afirmație identitară. Într-o epocă a uniformizării culturale, ia nu este doar o piesă vestimentară, ci un simbol al continuității și al apartenenței.

Zestrea Neamului aduce alături de autorii deja consacrați în cadrul cenaclului și alte nume care întregesc această construcție literară: Stela Dediu, Maria Grigorovici, Mihai Racoviță, Aliona Vulpe-Gribencea, Viorica Mazurie, Adina Ioana Fuga, Maria Murariu, Elena Sirghe, Maria Loghin, Dumitru Budac, Liliana Starciuc și Siuzanna Bucica. Împreună cu Rodica Toma, Viorica Sau, Natalia Mocan, Tatiana Cimbriciuc, Constantin Alcaz, Tatiana Ceretean, Aliona Leșanu și Natalia Călin, aceștia alcătuiesc o amplă frescă lirică a Moldovei de astăzi, în care tradiția, familia și credința continuă să reprezinte repere fundamentale ale existenței.

În centrul acestei mișcări culturale se află Rodica Toma, autoare care transformă experiența personală într-un dialog permanent cu lumea satului. Volumul său, *Mi-o lăsat mămuca zestre*, poate fi privit ca o recuperare poetică a universului tradițional. Cele 96 de poeme ale cărții alcătuiesc un adevărat muzeu sufletesc al satului românesc. Casa părintească, leagănul copilăriei, caierul cu lână, războiul de țesut, opincile, sărbătorile și datinile devin repere ale unei geografii afective pe care modernitatea nu a reușit să o destrame.

Citind aceste volume, înțelegem că adevărata zestre nu este una materială. Ea este alcătuită din cuvinte, amintiri, gesturi și valori transmise din generație în generație. Tocmai această comoară încearcă să o păstreze și să o transmită *Cenaclul Suflet de Poet*.

În fond, ceea ce realizează acești autori din Ungheni depășește granițele literaturii. Ei construiesc punți între trecut și prezent, între sat și oraș, între cele două maluri ale Prutului. Prin versurile lor, memoria devine vie, tradiția capătă glas, iar identitatea românească își găsește o expresie firească și sinceră.

Suflet de Poet nu este doar numele unui cenaclu literar. Este numele unei comunități de creatori care au înțeles că poezia poate fi o formă de iubire pentru neam, pentru limbă și pentru locurile natale. Într-o lume aflată într-o continuă schimbare, asemenea inițiative culturale devin adevărate acte de conservare spirituală și de afirmare a valorilor care definesc sufletul românesc de pe ambele maluri ale Prutului.

0.13.7 VOCILE DIN PIAȚA BISTRITEI

(poveste adevărată)

Era o seară fierbinte de iunie. Cald, foarte cald. Aerul părea că stă pe loc peste oraș, iar lumina amurgului se prelingea încet peste Bistrița. Am coborât până în Piața Decebal pentru câteva cumpărături mărunte. Mă strecuram printre tarabe, privind le-

gumele, fructele și florile așezate cu grijă de oamenii care își petrec zilele aici, între speranța unui câștig modest și grijile cotidiene.



Ajuns în dreptul standurilor cu flori, am auzit un glas în urma mea:

— Ați lăsat baltă Bistrița, domnule!

M-am întors surprins. Am privit în stânga și în dreapta, iar omul mi-a făcut semn că mie îmi vorbește.

— Da, dumneavoastră. Ați lăsat Bistrița noastră. Aveam Nunta Zamfirei, ne adunam seară de seară, vorbea lumea de noi. Nu trebuia să cedați.

M-am apropiat zâmbind.

— Vă mulțumesc pentru aceste gânduri și pentru amintirile frumoase. Dar pentru toate acestea trebuie să existe și o conducere care să iubească orașul și să dorească să facă ceva pentru oamenii lui.

Vânzătorul de flori, un bărbat trecut de cincizeci de ani, tuns scurt și bine legat, a aprobat din cap.

— Așa este. Și noi încercăm să trăim aici. Dar atunci, vara, ne mai bucuram de un cântec, de un dans, de oameni veniți din lume. Era altceva. . .

Încet, fără să ne dăm seama, în jurul nostru s-au adunat câțiva oameni. Apoi și alții. Zece, poate cincisprezece. Și astfel, pe neașteptate, în mijlocul pieței s-a născut o adevărată Poiană a lui Iocan bistrițeană.

Se vorbea cu umor, cu ironie, cu revoltă și cu speranță. Oamenii zâbeau, dar în spatele

zâmbetelor se simțea nemulțumirea. Nemulțumirea omului simplu care vede, compară și înțelege mai mult decât cred cei aflați în fotoliile confortabile ale puterii.

— Ar trebui să vină aici cei care conduc orașul, să asculte glasul oamenilor — spuse cineva.

— Nu prea vin — răspunse altul. — Poate că se tem să audă ce spune lumea.

Discuția a alunecat firesc spre cultură, spre instituții, spre promisiuni și dezamăgiri.

— Ei, dar acum este un alt conducător cultural care spune că are proiecte extraordinare. . .

— Cine? Mustăciosul acela? — veni imediat replica. — Acela are grijă numai de gașca lui.

În jur se auziră râsete și aprobări.

— Mai vine câteodată prin piață cu plăsuța după roșii și castraveți, zise un alt bărbat. Noi îl vedem, chiar dacă stăm aici și nu prin birouri.

— Am citit prin ziare că s-a vorbit și despre niște angajări ciudate. . .

— Păi când angajezi oameni și le dai salariu fără să-i vezi la lucru, lumea se întreabă dacă este normal, răspunse cineva.

— Noi stăm aici de dimineață până seara și ne câștigăm pâinea cu greu. De aceea ne doare când auzim asemenea povești.

— Și Curtea de Conturi a trecut pe acolo, adăugă un bărbat mai în vârstă. Din câte am citit, au fost constatate nereguli. Dar noi nu vedem să se schimbe mare lucru.

— Asta este problema. Nu că s-ar fi greșit. Oamenii suntem cu toții. Dar când apar semne de întrebare, ele trebuie lămurite până la capăt.

Discuția devenea tot mai serioasă.

— Oamenii spun că există și o condamnare de la ANI...

— Și dacă există, de ce nu se ține cont de ea? Întrebă cineva.

— Pentru că lumea are impresia că unii sunt ținuți în brațe.

Pentru câteva clipe s-a lăsat liniștea.

— Asta e ceea ce ne doare, spuse o femeie. Sentimentul că legea nu este aceeași pentru toți.

— Noi i-am votat pe consilieri, nu? Ei ce fac?

Întrebarea a fost urmată de un val de râsete.

— Ce să facă? Cum spune primarul, așa votează.

— Și atunci unde mai este controlul? Unde mai este răspunderea?

— Curtea de Conturi spune una, oamenii spun alta, presa scrie, dar parcă nimeni nu aude.

— Ba aude, răspunse un bătrân. Numai că se face că nu aude.

Un alt participant la discuție aduse vorba despre anchetele despre care se discutase în oraș.

— S-a spus că au fost și cercetări, că au fost chemați oameni la declarații. După aceea însă nu s-a mai auzit nimic.

— Asta îi face pe oameni să creadă că există intervenții și protecții, spuse cineva.

— Și atunci apare întrebarea: mai există dreptate?

— Există, răspunse un bătrân cu glas liniștit. Numai că uneori ajunge foarte târziu.

Discuția a continuat și a ajuns la căminele culturale și la ansamblurile care au făcut cândva renumele orașului.

Un bărbat din Slătinița ridică mâna.

— Eu sunt din Slătinița. Căminul cultural e frumos, mare, modern. Dar să știți că nu cel care se laudă acum l-a făcut. A fost altcineva care a umblat pe acolo până s-a terminat. Acum e frumos, dar stă fără viață.

— Din păcate, așa este în multe locuri. Se inaugurează, se taie panglici și apoi se așterne uitarea.

Cineva aminti de Ghinda.

— Uitați-vă la Ghinda. O ruină.

— Și nimeni nu răspunde pentru asta.

Se înserase de-a binelea.

— Oameni buni, ne-am luat cu vorba și s-a făcut târziu — am spus. — M-am bucurat să stăm de vorbă și să văd că ne pasă încă de orașul nostru.

Dar înainte să plec, cineva a ridicat din nou subiectul care aprinsese discuția.

— Și cu Nunta Zamfirei cum rămâne?

Am zâmbit.

— A fost frumos. Foarte frumos. Și astăzi mă întâlnesc pe stradă cu oameni care mă întrebă de festival. Nunta Zamfirei a devenit un brand al Bistriței. Nu știu dacă și când va putea renaște, dar știu că a rămas în sufletul oamenilor.

În jur s-au auzit aprobări.

— Așa este...

— Era ceva al nostru...

— Și „Cununa de pe Someș” era a noastră, spuse un bărbat cu glas apăsător. Cum să desființezi un asemenea ansamblu?

— Mulți dintre cei care i-au cunoscut pe Cornel și Elvira Botoș își pun și astăzi aceeași întrebare.

Ne-am despărțit cu străngeri de mână și urări de sănătate.

— Să mai veniți!

— Cu drag.

Am pornit spre casă prin noaptea caldă de iunie. Mă simțeam mai ușor. Poate pentru că îmi spusese și eu gândurile. Poate pentru că descoperisem că nu sunt singur.

Adevărata radiografie a unui oraș nu se face în rapoarte oficiale și nici în săli de ședință. Ea se face aici, între tarabele pieței, unde oamenii vorbesc liber și unde fiecare cuvânt vine direct din experiența vieții.

Vocile din Piața Bistriței nu sunt vocile unei opoziții și nici ale unei tabere. Sunt vocile unor oameni obișnuiți care vor să fie ascultați. Vocile celor care încă mai cred că orașul lor merită mai mult.

Iar aceste voci, chiar dacă uneori sunt ignorate, continuă să existe.

Și, mai devreme sau mai târziu, cineva va trebui să le audă.

0.13.8 VOCEA SUDULUI – O CARTE DESPRE OMUL DIN SPATELE VOCILOR - de Dumitru Crudu și Maria Pilchin

Apărut la Editura Prut Internațional din Chișinău, în anul 2026, volumul *Vocea Sudului*, semnat de Dumitru Crudu și Maria Pilchin, aduce în prim-plan personalitatea complexă a uneia dintre figurile repre-

zentative ale culturii și jurnalismului din Republica Moldova – Veta Ghimpu-Munteanu. Cartea este construită în jurul a 32 de interviuri realizate între anii 1992 și 2025, la care se adaugă dialogul amplu *Vocea Sudului*, semnat de cei doi autori și așezat inspirat ca o încununare a întregului volum. Materialele provin din diverse publicații și instituții media din Republica Moldova, dar și din Londra, oferind cititorului nu doar imaginea unei personalități culturale de excepție, ci și un adevărat curs practic despre arta interviului jurnalistic.



Dincolo de bogata biografie a Vetei Ghimpu-Munteanu, cartea devine un veritabil manual al dialogului profesionist. Interviewatorii și-au pregătit temeinic întâlnirile, iar întrebările urmăresc cu consecvență traseul unei vieți dedicate culturii, cântecului popular, educației și familiei. Fiecare dialog adaugă o nouă piesă la portretul unei femei care și-a construit destinul prin muncă, talent și credință în valorile autentice. În paginile volumului sunt surprinse cu atenție începuturile biografice ale artistei în satul Paicu, din Lunca Prutului de Jos, precum și anii de formare petrecuți în cadrul ansamblului folcloric Tălăncuța, sub îndrumarea lui Andrei Tamazlăcaru. Majoritatea reporterilor insistă asupra acestei perioade decisive, în care s-au sedimentat concepțiile sale despre frumusețea și valoarea culturii populare autentice.

Cu o voce caldă și inconfundabilă, cu un timbru aparte și o prezență scenică elegantă, Veta Ghimpu-Munteanu s-a impus rapid în rândul interpreților de referință ai folclorului moldovenesc. Alături de ansamblul său, a reprezentat Republica Moldova pe numeroase scene internaționale, impresionând atât prin repertoriu, cât și prin respectul acordat costumului popular autentic. De altfel, pasiunea pentru portul tradițional este mărturisită în repetate rânduri

în interviuri. În timp, artista și-a constituit propria colecție de costume, iar expozițiile organizate inclusiv în Anglia au atras atenția prin bogăția cromatică și diversitatea modelelor provenite din diferite zone ale Moldovei și României.

Un capitol aparte îl reprezintă activitatea jurnalistică desfășurată timp de 45 de ani la Radio Moldova. Numărul impresionant de emisiuni realizate și de personalități invitate la microfon vorbește de la sine despre profesionalismul și perseverența acesteia. Dintre materialele incluse în volum se remarcă interviul realizat de Silvia Zagoreanu, intitulat Conștiinciozitatea și responsabilitatea – baza profesionalismului în radio, un dialog care evidențiază valorile ce au stat la baza întregii sale cariere.

O altă temă recurentă este familia. Cititorul descoperă aici o dimensiune profund umană a personalității prezentate. Alături de Simion Ghimpu, Veta Ghimpu-Munteanu a format un cuplu exemplar, în care poezia și muzica s-au completat armonios, dând naștere unui univers familial bazat pe cultură, educație și respect pentru valorile spirituale. Materialul Lumea spirituală a familiei Ghimpu, realizat de Gutiera Postolachi pentru emisiunea Proba la microfon de la TVM, constituie un model de documentare și de construcție jurnalistică, demonstrând cât de importantă este pregătirea celui care realizează un interviu.

Volumul nu ocolește nici dimensiunea civică a protagonistei. După ce îi cunoaștem calitățile de artistă, jurnalistă, mamă și soție, o descoperim și ca pe un cetățean activ, preocupat de destinul societății în care trăiește. În materialul Poziția civică a Vetei Ghimpu, semnat de Valentina Ursu pentru Realitatea TV, apare imaginea unei femei curajoase, hotărâte și dispuse să spună adevărul fără ezitare, chiar și în perioade în care asemenea atitudini necesitau multă tărie de caracter.

Textul final, Vocea Sudului, realizat de Dumitru Crudu și Maria Pilchin, funcționează ca o sinteză a tuturor calităților evidențiate pe parcursul volumului. El conturează imaginea unui om de cultură autentic, a unei personalități care și-a dedicat întreaga existență promovării frumosului, păstrării identității naționale și susținerii valorilor culturale românești din spațiul basarabean.

Colecția fotografică din finalul cărții completează fericit acest portret, oferind mărturii vizuale ale unei activități desfășurate cu pasiune și consecvență de-a lungul deceniilor.

Vocea Sudului este mai mult decât o carte de interviuri. Este o lecție despre cultură, profesionalism, demnitate și responsabilitate publică. Totodată, volumul reprezintă un omagiu adus unei personalități care a slujit cu devotament cântecul, cuvântul și valorile neamului său, devenind un model autentic pentru generațiile care vin.

0.13.9 Virginia Linul, din inima satului, pe scena lumii.

O viață dedicată frumuseții, tradiției și identității românești

Există cărți care se citesc cu interes și există cărți care rămân. Volumul Virginia Linul – Din inima satului, pe scena lumii, semnat de Camelia Sîncrăian Pop și apărut în anul 2026 la Editura Școala Ardeleană face parte din cea de-a doua categorie. Realizată într-o ținută grafică de excepție, cu hârtie de calitate, reproduceri fotografice impecabile și o concepție editorială elegantă, lucrarea impresionează încă de la prima întâlnire.



Cartea aduce în prim-plan personalitatea unei creatoare desăvârșite, un nume care a devenit sinonim cu păstrarea și promovarea portului popular românesc: Virginia Linul din localitatea Salva. Însă volumul nu este doar o biografie și nici doar o prezentare a unei activități artistice impresionante. El devine, pe parcursul lecturii, o adevărată cronică a renașterii artei populare românești din ultimele decenii.

Încă din prefață, cititorul descoperă dimensiunea umană a personajului principal. Autoarea reușește să contureze portretul unei femei care a înțeles că tradiția nu este un obiect de muzeu, ci o formă vie de identitate și continuitate. Cu sensibilitate și rigoare documentară, Camelia Sîncrăian Pop urmărește parcursul unui om care a transformat dragostea pentru costumul popular într-o adevărată misiune culturală.

De la salvarea tradiției la renașterea ei În cel de-al treilea capitol al volumului, autoarea ne întoarce la începuturile activității Virginiei Linul, evocând două momente decisive care i-au influențat întreaga existență.

Primul este legat de perioada de după anul 1989. În acei ani ai schimbărilor rapide, s-a manifestat și un curent de respingere a tradițiilor. Pentru mulți, costumul popular devenise simbolul unui trecut pe care doreau să-l uite. Se vorbea despre modernizare, despre desprinderea de tot ceea ce părea vechi, iar nu puțini considerau că valorile venite din afara țării sunt singurele care merită promovate.

Într-un asemenea context, Virginia Linul a avut inspirația și curajul de a merge împotriva curentului. În timp ce alții aruncau sau abandonau piese de costum popular, ea le aduna și le păstra cu grijă, convinsă că va veni vremea când acestea vor fi din nou apreciate. Gestul său s-a dovedit providențial. Multe dintre modelele, cusăturile și podoabele recuperate atunci reprezintă astăzi surse importante pentru reconstituirea și valorificarea patrimoniului textil românesc.

Al doilea moment definitoriu a fost participarea la un important eveniment cultural internațional organizat la Washington. Acolo a avut ocazia să constate respectul și interesul deosebit acordat culturii tradiționale de către publicul internațional. Întoarsă acasă, a înțeles că și România trebuie să-și redescopere și să-și promoveze valorile autentice.

De atunci au început participările la expoziții, târguri și manifestări culturale naționale și

internaționale. Numele Virginiei Linul și al localității Salva a început să fie cunoscut și apreciat pretutindeni, iar atelierul său a devenit un adevărat centru de recuperare și valorificare a tradiției.

O carte-document despre folclorul românesc Din acest punct, volumul capătă dimensiunea unui autentic document istoric și etnografic. El merită să se afle în bibliotecile publice, în instituțiile de cultură și în colecțiile tuturor celor interesați de patrimoniul național.

Prin intermediul costumelor realizate de Virginia Linul, cititorul descoperă bogăția și diversitatea portului popular românesc. În același timp, sunt evocate ansambluri folclorice, coregrafi, manageri culturali, cercetători și oameni ai administrației care au contribuit la susținerea și promovarea valorilor tradiționale.

Parcă un fir nevăzut pornește din localitatea Șanț, evocând spiritul lui Dimitrie Gusti și al marilor cercetători ai satului românesc, străbate întreg județul Bistrița-Năsăud și apoi întreaga țară. De la Satu Mare până la Constanța, creațiile realizate la Salva au devenit simboluri ale frumuseții și autenticității românești.

Dincolo de granițele culturii românești Un aspect remarcabil al activității Virginiei Linul este deschiderea către patrimoniul multicultural. Cartea prezintă costume realizate pentru comunitățile săsești, maghiare și turcești, demonstrând respectul artistei pentru diversitatea culturală.

Deosebit de importantă este și prezentarea proiectului de reconstituire a steagurilor vechilor bresle bistrițene, care împodobesc și astăzi Biserica Evanghelică din Bistrița. Aceste realizări demonstrează preocuparea permanentă pentru recuperarea și conservarea memoriei istorice.

Întâlnirea cu Philippe Guilet și nașterea unui concept Autoarea consideră că unul dintre momentele de referință ale activității Virginiei

Linul îl reprezintă colaborarea cu designerul francez Philippe Guilet în cadrul proiectului 100 la sută RO – Prejudecăți.

Fascinat de frumusețea costumului popular românesc și de talentul meșterilor din România, acesta a ales să colaboreze cu atelierul de la Salva. Peste jumătate dintre cele 33 de ținute prezentate în cadrul proiectului au fost realizate sau împodobite cu elemente create de Virginia Linul și colaboratorii săi.

Din această experiență avea să se nască și conceptul LinIA Tradițională, prin care motivele populare sunt integrate în vestimentația contemporană. Astfel, tradiția și modernitatea se întâlnesc într-o formulă estetică originală și elegantă.

Recorduri și recunoaștere Nu poate fi trecută cu vederea contribuția Virginiei Linul la promovarea inițiativei care a dus la instituirea Zilei Naționale a Portului Tradițional din România, sărbătorită în fiecare an în a doua duminică a lunii mai.

Tot de numele său se leagă și două performanțe înscrise în Guinness World Records: cel mai mare număr de persoane îmbrăcate în costume populare și cel mai mare număr de participanți la un joc tradițional – celebra Roată de la Runc.

O comunitate a tradiției Unul dintre cele mai emoționante capitole este dedicat echipei de la Casa Costumului Popular din Salva. Sunt prezentați membrii familiei și colaboratorii care contribuie la realizarea costumelor: țesătoare, cusătorese, mărgelare, cojocari, meșteri ai clopurilor cu pană de pân, opincari, dantelărese și creatori de sumane.

Cartea demonstrează că succesul Virginiei Linul nu este doar rezultatul talentului individual, ci și al unei comunități unite în jurul valorilor tradiționale.

Premii, recunoaștere și o observație necesară Volumul inventariază numeroasele premii și distincții obținute de Virginia Linul în țară și peste hotare.

O privire atentă arată însă că numărul aprecierilor și invitațiilor internaționale este impresionant și, în multe situații, depășește nivelul recunoașterii de care artista s-a bucurat în propria țară.

Acest fapt ridică inevitabil o întrebare: de ce știm uneori să apreciem mai puțin valorile autentice pe care le avem aproape? Multe dintre proiectele prezentate în carte au fost realizate prin eforturi personale și cu sprijinul unor oameni care au înțeles importanța conservării patrimoniului cultural, în timp ce numeroase instituții au rămas indiferente.

Artist, cercetător și ambasador cultural Virginia Linul nu este doar un meșter popular excepțional. Activitatea sa demonstrează o preocupare permanentă pentru cercetare și perfecționare. După studiile universitare, a urmat un program de masterat și apoi studii doctorale, finalizate cu o lucrare dedicată istoriei veșmintelor din Țara Năsăudului.

Așa cum o știm, modestă și discretă, nu face din aceste realizări un motiv de laudă, preferând să-i amintească pe cei care i-au fost alături și au sprijinit-o de-a lungul drumului său profesional și academic.

O carte care rămâne La finalul lecturii, rămâne convingerea că avem în față mai mult decât biografia unei personalități culturale. Avem o frescă a renașterii artei populare românești, o istorie a oamenilor care au crezut în valoarea tradiției și au luptat pentru păstrarea ei.

Colecția fotografică ce încheie volumul constituie un splendid album-document al unei vieți dedicate culturii. Fiecare imagine vorbește despre muncă, talent, perseverență și dragoste pentru identitatea românească.

Virginia Linul este astăzi una dintre cele mai puternice și credibile ambasadoare ale culturii populare românești. Prin activitatea sa, costumul popular nu mai aparține doar trecutului, ci devine parte vie a prezentului și a viitorului. Iar cartea

Cameliei Sîncrăian Pop reușește să surprindă această extraordinară poveste cu sensibilitate, profesionalism și respect față de adevăr.

Este o lucrare care merită citită, păstrată și transmisă mai departe, pentru că vorbește despre ceea ce avem mai valoros: identitatea, memoria și frumusețea sufletului românesc.

0.13.10 EMINESCU-ÎNTRE RUGĂCIUNE ȘI POEZIE

Redacția Răsunetul a găzduit evenimentul *Eminescu, între rugăciune și poezie*, manifestare cultural-spirituală organizată sub egida Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România – Presa Culturală, în cadrul unui proiect desfășurat în peste 20 de țări. Evenimentul, moderat de prof. dr. Dorel Cosma, a reunit scriitori, jurnaliști, profesori și iubitori ai culturii, care au adus un omagiu lui Mihai Eminescu prin evocări, recitări și reflecții asupra operei și spiritualității poetului național. Au participat Zorin Diaconescu, Menuț Maximilian, pr. prof. Nicolae Feier (care a săvârșit și un parastas în memoria poetului), Mirela Rus, Gabriela Ciornei, Gheorghe Mizgan, Dumitru Bar, Ioana Ilieși și Laura C. Munteanu, alături de mesaje de la invitați din Austria, Statele Unite, Italia, Israel, Turcia, Franța, Grecia, Serbia și Spania.



Momentul artistic al serii a fost susținut de tenorul Florin Ormenișan, care a completat atmosfera de reculegere și emoție, într-o întâlnire ce a evidențiat actualitatea mesajului eminescian și legătura profundă dintre poezie, credință și identitatea românească. Manifestarea s-a înscris în seria proiectelor culturale dedicate promovării valorilor naționale și consolidării dialogului dintre creatorii de

cultură din țară și din diaspora.

Dialogul internațional eminescian a fost susținut prin intervențiile unor scriitori și jurnaliști din afara granițelor României, demonstrând încă o dată forța universală a operei eminesciene. Versurile poetului național s-au auzit în limba engleză, franceză, italiană, ebraică, arabă, turcă, sârbă, germană și spaniolă, într-un impresionant arc cultural care a unit simbolic mai multe continente în jurul creației lui Mihai Eminescu.

Momente deosebit de emoționante au fost realizate la Statuia lui Mihai Eminescu din Paris, unde participanții au adus un omagiu poetului, dar și prin poeziile dedicate lui Eminescu de membrii BPS – Belgrade Poetry Studio. Un interes aparte a stârnit reportajul realizat de prietenii din Turcia, consacrat ecoului versului eminescian și locului pe care opera sa îl ocupă în dialogul cultural contemporan.

Au fost prezenți cu poezie, evocări și mesaje de prețuire dedicate lui Eminescu: Theodor Damian (SUA), Murat Hürriyet și Mesut Şenol (Turcia), Nidal Kassem (Israel), Ajmad (Iordania), Radomir Andrić și Blagoje Popović (BPS-Belgrad), Joël Conte Taillason și Florence Conte Taillason (Paris, Franța), Sorin Bălășcau (Spania), precum și Ioan Godjea (Austria).

Prin vocile lor, mesajul eminescian a depășit încă o dată frontierele geografice și lingvistice, confirmând că opera lui Mihai Eminescu rămâne un reper al culturii universale și un puternic liant spiritual între comunitățile românești și prietenii culturii române din întreaga lume. Participarea invitaților din numeroase țări a transformat manifestarea într-o autentică sărbătoare a dialogului cultural internațional, demonstrând că poezia lui Eminescu continuă să unească oameni, limbi și tradiții dincolo de orice graniță.

0.13.11 Interviu (imaginar) cu Andrei Mureșanu



Despre imn, poezie, uitare și speranță

În preajma Zilei Imnului Național, m-am gândit că cel mai potrivit mod de a onora simbolul sonor al demnității noastre este să revin, imaginar, în dialog cu cel care a aprins conștiințele în 1848: poetul Andrei Mureșanu, fiu al Bistriței și autor al poemului Răsunetul, devenit mai târziu Deșteaptă-te, române! – imnul unei națiuni însetate de libertate.

L-am găsit în preajma casei sale din centrul orașului, cu vocea ușor răgușită, dar cu privirea pătrunzătoare, ca o lumină care încă mai poate străpunge nepăsarea noastră de azi.

1. Maestre, după o lungă perioadă, poemul dumneavoastră a devenit Imnul Național al României. Cum vă simțiți astăzi, când momentele importante ale țării sunt deschise cu versurile dumneavoastră?
Andrei Mureșanu: Mă simt onorat să fiu pe buzele oricărui român. Mă bucur că, în marea lor majoritate, oamenii încă mai simt glasul pământului și al iubirii de neam. Aș vrea, însă, ca ei să nu doar fredoneze, ci să înțeleagă. Versul meu nu-i cântec de leagăn, ci strigăt de trezire.

2. Și totuși, vă văd trist... De ce?

A.M.: Păi, uitați-vă și dumneavoastră cum crește iarba în jurul meu... Iubesc natura, dar buruienile – ca și în istorie – trebuie smulse. Mă mai deranjează și porumbeii ăștia locali care mă pictează zilnic, iar cei de peste drum n-au găsit nici azi un furtun de apă ca să curețe măcar mâna cu care le spun, de 176 de ani, să aibă grijă de neamul ăsta.

3. Privesc la casa dumneavoastră... încuiată, tăcută, de ani de zile.

A.M.: Nu au vreme de noi, de valorile noastre. Noi nu aducem profit. Pentru unii, cultura și istoria sunt pagube în buget. Așa se face că, deși sunt născut aici, sunt mai respectat la Brașov decât în orașul care își spune, pompos, Orașul Imnului Național.

4. Totuși, au fost oameni care s-au împotrivit uitării. Scriitorul Alexandru Cristian Miloș, de pildă, în timpul dictaturii, s-a opus demolării casei dumneavoastră.

A.M.: Îmi amintesc acele zile. Macaralele și buldozerele erau deja pregătite. Dar poetul Miloș a scris la București și, brusc, s-a făcut liniște. Demolatorii au fost opriți. A fost o dovadă că, uneori, un singur condei poate învinge un întreg regiment de indiferenți.

5. A urmat apoi o perioadă frumoasă, cu recitaluri, întâlniri literare, poeți din toată țara...

A.M.: Da, da... Îmi amintesc cu bucurie. Versurile mele răsunau din nou, purtate de vocile celor tineri și ale celor încercați. A fost o vreme când poezia și demnitatea mai aveau loc aici, iar biblioteca orașului a fost inima acestor întâlniri.

6. Ce s-a întâmplat apoi?

A.M.: Ce se întâmplă mereu la noi. Casa a fost predată Primăriei, care a pus lacătul. E încuiată de ani buni. Nici nu mai știu dacă mai are mobilier în ea. S-ar putea ca singurul lucru „viu” să fie mucegaiul. Probabil așteaptă să se dărâme singură și apoi, într-o noapte cu hârtii bine semnate, va răsări un bar. Poziția e excelentă: centrală.

7. Sunteți trist, maestre?

A.M.: Cum să nu fiu? În timpul totalitarismului,

au vrut să mă demoleze. Astăzi, mă condamnă la uitare. Tăcerea poate fi mai dureroasă decât piatra.

8. Și totuși, bistrițenii nu v-au uitat. Cei care cred încă în cultură, în spirit, în poezie, vă consideră simbol. Ce le transmiteți?

A.M.: Le spun că nu este târziu. Că literatura, muzica, evenimentele de suflet pot reaprinde scânteia. Casa mea nu e doar zid și acoperiș – e o conștiință. Dacă o re deschideți, dacă o umpleți din nou de poezie, veți simți cum se trezește în noi acel „ceva” care ne unește. Voi, urmașii mei, aveți obligația de a nu lăsa în adormire neamul nostru.

9. Doamne, cât adevăr. Sper ca aceste gânduri să nu fie doar auzite, ci și ascultate.

A.M.: Eu cred că da. Chiar și azi, printre cei care decid, există oameni care simt poezia și respectă memoria. Speranța, dragul meu, nu moare decât atunci când renunțăm să o rostim.

10. O ultimă întrebare, maestre. Dacă ați scrie astăzi un poem care să pătrundă din nou în sufletul românilor, ce ați scrie?

A.M.: Deșteaptă-te, române!

0.13.12 Oscarurile folclorului mondial au deschis o nouă pagină de istorie între Slovacia și Polonia



În timp ce întreaga lume sportivă trăiește emoțiile Campionatului Mondial de Fotbal, lumea folclorului internațional și-a îndreptat atenția spre unul dintre cele mai prestigioase evenimente dedicate culturii tradiționale – IGF GOLD STAR – Ex OSCAR 2026. Ediția din acest an a intrat deja în istoria Uniunii

Mondiale de Folclor (IGF), fiind organizată, pentru prima dată, în două țări: Slovacia și Polonia, un simbol al prieteniei și al colaborării culturale dintre popoare.

Sub coordonarea vicepreședintei IGF, Malgosa Broda, organizarea manifestării a căpătat o dimensiune internațională aparte. Ideea extinderii evenimentului în două state a fost susținută și pusă în practică împreună cu membrul Biroului Executiv IGF din Slovacia, Josef Revak, care a făcut posibilă desfășurarea primei zile în pitoreasca localitate Stará Ľubovňa.

Delegațiile culturale din opt țări au fost întâmpinate oficial de primarul orașului, Luboš Tomko, care a adresat un călduros mesaj de bun venit și și-a exprimat bucuria că municipiul pe care îl conduce găzduiește, pentru prima dată, reprezentanții Uniunii Mondiale de Folclor. Edilul a subliniat importanța colaborării internaționale și a promovării patrimoniului cultural tradițional ca punte între națiuni.

În numele Uniunii Mondiale de Folclor, președintele Dorel Cosma a mulțumit autorităților slovace pentru ospitalitatea oferită și pentru organizarea impecabilă a manifestării. În intervenția sa, acesta a apreciat frumusețea costumelor populare slovace, autenticitatea tradițiilor păstrate cu grijă și implicarea organizatorilor în promovarea valorilor culturale europene.

Un moment deosebit al programului l-a constituit vizita la impresionantul Castel Ľubovňa, una dintre cele mai bine conservate fortărețe medievale din nordul Slovaciei. Ridicat la sfârșitul secolului al XIII-lea, castelul veghează de peste șapte sute de ani asupra regiunii și a fost, de-a lungul istoriei, un important punct strategic pe drumul comercial dintre Polonia și fostul Regat al Ungariei. În interiorul său sunt păstrate colecții de arme medievale, mobilier de epocă, documente istorice și obiecte de patrimoniu care reconstituie atmosfera Evului Mediu. Zidurile impunătoare și panorama spectaculoasă asupra văii au impresionat profund participanții, transformând

vizita într-o adevărată lecție de istorie și identitate europeană.

Programul a continuat la Muzeul Satului din Stará Ľubovňa, un muzeu în aer liber care reunește case tradiționale, biserici din lemn, ateliere meșteșugărești și gospodării specifice regiunii. Vizitatorii au avut ocazia să descopere modul de viață al comunităților slovace de altădată, să admire arhitectura populară autentică și să intre în contact direct cu tradițiile și obiceiurile locale. Muzica populară și atmosfera caldă au completat imaginea unei zile dedicate patrimoniului cultural viu.

Prima zi a manifestării s-a desfășurat sub semnul prieteniei, al respectului reciproc și al dialogului intercultural. Costumele populare, cântecele și tradițiile aduse de fiecare delegație au transformat evenimentul într-un adevărat festival al diversității culturale, demonstrând că folclorul reprezintă unul dintre cele mai puternice limbaje universale.

La această ediție participă reprezentanți ai opt țări: Turcia – Murat Hürriyet, Italia – Gerardo Bonifati, Republica Moldova – Silvia Zagoreanu, Lituania – Birutė Akelaitienė, Polonia – Malgosa Broda, Slovacia – Josef Revak, România – Pahone Pop și Israel – Nidal Kassem, alături de numeroși colaboratori și iubitori ai culturii tradiționale.

Ediția 2026 a IGF GOLD STAR – Ex OSCAR demonstrează încă o dată că Uniunea Mondială de Folclor continuă să fie una dintre cele mai active organizații culturale internaționale, promovând dialogul între popoare și transformând patrimoniul imaterial într-un veritabil ambasador al păcii, al prieteniei și al cooperării.

Debutul desfășurat în Slovacia reprezintă doar începutul unei ediții care va continua în Polonia, acolo unde vor avea loc Gala IGF GOLD STAR – Ex OSCAR 2026 și ceremonia de decernare a distincțiilor acordate personalităților care și-au adus contribuția la promovarea și păstrarea folclorului mondial.

0.13.13 NOVY SACZ (Polonia): Biroul Executiv al IGF a stabilit calendarul marilor evenimente internaționale

Reunit la Novy Sacz (Polonia), Biroul Executiv al Uniunii Mondiale de Folclor (IGF) a analizat activitatea desfășurată în prima jumătate a anului și a stabilit principalele direcții de acțiune pentru perioada rămasă din 2026, precum și calendarul manifestărilor internaționale din 2027.



În cadrul ședinței au fost prezentate rapoarte privind cele mai importante proiecte desfășurate conform calendarului IGF. Astfel, Pahone Pop a prezentat rezultatele Simpozionului Internațional 'Mai aproape prin folclor și literatură', organizat la Bistrița (România), Silvia Zagoreanu a prezentat proiectul 'Caravana José Antonio Viñas', desfășurat în Franța, iar Franco Megna și Gerardo Bonifati au prezentat concluziile întâlnirii de lucru IGF – FITP, organizată la Venetia (Italia).

Un interes deosebit l-au suscitat și cele două conferințe online dedicate presei culturale și literaturii, la care au participat reprezentanți din Turcia, Italia, Republica Moldova, Israel, Austria, Franța și Statele Unite ale Americii.

În cadrul dezbaterilor au avut intervenții apreciate Małgorzata Broda (Polonia), Nidal Kassem (Israel), Benito Ripoli (Italia), Lucian Stroe (România), Murat Hürriyet (Turcia), Josef Revák (Slovacia) și alți membri ai Biroului Executiv.

Ședința, moderată de Dr. Dorel Cosma, președintele Uniunii Mondiale de Folclor (IGF),

a continuat cu prezentarea programului Galei Internaționale IGF GOLD STAR, precum și a Olimpiadei Coregrafice 'Zenon Kolobych', care va avea loc în Israel, în luna septembrie 2026.

Pentru anul 2027, Biroul Executiv a aprobat principalele repere ale calendarului internațional, stabilind și locațiile de desfășurare ale celor mai importante evenimente:

Simpozionul Internațional 'Mai aproape prin folclor și literatură' – Bistrița și Târgu Mureș (România);
Caravana 'José Antonio Viñas' – Franța;
Gala Internațională IGF GOLD STAR – Caracal (România);
Olimpiada IGF – Italia.

De asemenea, au fost discutate și o serie de manifestări internaționale ce vor fi organizate în Turcia, România, Italia și Lituania, aceasta din urmă fiind prezentată de Birutė Akelaitienė.

La finalul reuniunii, toate delegațiile participante au fost invitate la o recepție oficială oferită de Primăria municipiului Novy Sacz, într-o atmosferă de prietenie, colaborare și respect pentru valorile culturale promovate de Uniunea Mondială de Folclor.

0.14 Ioan Godja



0.14.1 Zece ani de suflet românesc la Kagran

Comunitatea Greco-Catolică Română Sfinții Apostoli Petru și Pavel din Viena a sărbătorit hramul și împlinirea unui deceniu de existență

VIENA – Pentru românii din Kagran, această duminică nu a fost doar ziua hramului bisericii. A fost ziua în care au privit cu recunoștință spre cei zece ani care au trecut de la începutul unei frumoase povești comunitare, construite cu răbdare, implicare și mult suflet românesc.



Sfânta Liturghie nu a început în primele ore ale dimineții, așa cum se întâmplă de obicei, ci la prânz, pentru a permite preoților invitați din diferite localități ale Austriei să fie prezenți după încheierea slujbelor din propriile parohii. Astfel, aniversarea celor zece ani s-a transformat într-o autentică întâlnire a românilor greco-catolici din Austria.

Sfânta Liturghie a fost celebrată de Preasfințitul Părinte Cristian Crișan, Vizitator Apostolic pentru credincioșii români greco-catolici din Europa Occidentală. Alături de ierarh au slujit părintele Ovidiu Pinteș, părintele Iulian Hotico, părintele Traian Tamaș, părintele Felician Vladu, părintele Dumitru Alexandru Suciș, părintele Dominic Catrinescu, Lic. Theol. Yuriy Kolasa, Protosincel al Ordinariatului pentru Credincioșii Catolici ai Bisericilor Orientale din Austria, diaconul Gerhart Deimel și ministrantul Teodor Vladu.

Un moment aparte al celebrării l-a constituit Prima Sfântă Împărtășanie primită de două fete din comunitate. Emoția acestui moment a fost împărtășită de întreaga adunare, care a urmărit cu

bucurie unul dintre cele mai frumoase semne ale continuității și ale implicării noilor generații în viața comunității.

Atmosfera liturgică a fost înfrumusețată de corul dirijat de Bogdan Popescu, alături de care au cântat și invitați de seamă, între care artistul de operă Liviu Burz și membri ai corului Parohiei Coborârea Sfântului Spirit din Penzing. Prin interpretările lor, aceștia au contribuit la solemnitatea și frumusețea sărbătorii.

La finalul Sfintei Liturghii, părintele Ovidiu Pinteau a adresat un cuvânt de mulțumire tuturor celor care i-au fost și îi sunt alături în activitatea sa și în viața comunității din Kagran. Recunoștința sa s-a îndreptat către Preasfințitul Părinte Cristian Crișan, către Lic. Theol. Yuriy Kolasa, către colegii preoți prezenți la sărbătoare, dar și către părintele Sergiu Dejeu, colegul și prietenul alături de care slujește la Kagran și care, din motive personale, nu a putut fi prezent.

În mod deosebit, părintele Ovidiu a mulțumit soției sale, doamna preoteasă Daiana Pinteau, pe care a descris-o drept omul de bază al familiei și partenerul de viață alături de care formează o echipă unită și puternică. Cuvinte de apreciere au fost adresate și copiilor săi, care îi înțeleg misiunea și sacrificiile pe care le presupune viața unui preot.

Mulțumiri au fost adresate, de asemenea, membrilor corului, voluntarilor, binefăcătorilor și tuturor celor care se implică în viața comunității și participă cu bucurie atât la slujbele religioase, cât și la numeroasele activități culturale organizate de-a lungul anilor. Prin contribuția lor, comunitatea din Kagran a devenit un important punct de întâlnire pentru românii din capitala Austriei și din împrejurimi.

După încheierea programului religios, participanții au fost invitați la o bogată agapă organizată în sala parohială. Evenimentul a fost posibil datorită unor oameni generoși care au ales să rămână anonimi, dar care au susținut atât financiar, cât și prin muncă organizarea acestei zile de sărbătoare.

Înainte de masă, Preasfințitul Părinte Cristian Crișan a binecuvântat hrana și pe cei prezenți, rostind o rugăciune de mulțumire. Bucatele tradiționale, preparatele la grătar și atmosfera caldă au fost completate de muzica oferită de binecunoscutul artist Florin Filimon..

Dacă în biserică a predominat solemnitatea momentului aniversar, în sala parohială bucuria s-a exprimat în cel mai autentic stil românesc. Cântecele îndrăgite și jocurile tradiționale au adunat oamenii pe ringul de dans, iar horele s-au încins rapid.

Copii, tineri, părinți și bunici, veniți din diferite colțuri ale Austriei, au cântat, au dansat și s-au bucurat împreună până după ora 18:00. Pentru câteva ore, Kagranul a devenit un adevărat colț de Românie, în care prietenia, tradițiile și spiritul comunitar au fost trăite cu sinceritate și bucurie.

Cei zece ani ai comunității din Kagran nu înseamnă doar o aniversare. Înseamnă ani de muncă, de implicare, de proiecte, de întâlniri și de sprijin reciproc. Înseamnă copii care au crescut în această comunitate, familii care și-au găsit aici prieteni și oameni care au descoperit că distanța față de casă este mai ușor de purtat atunci când există un loc în care te simți așteptat și înțeles.

Privind la bucuria celor prezenți în această zi de sărbătoare, era ușor de înțeles că cea mai mare realizare a acestor zece ani nu se măsoară în cifre sau statistici, ci în oameni. În comunitatea care s-a format, în prietenii care s-au legat și în sentimentul că, departe de România, există un loc unde sufletul românesc continuă să trăiască și să unească generații.

La mulți ani comunității greco-catolice române din Kagran!

La mulți ani tuturor celor care au contribuit și contribuie la scrierea acestei frumoase pagini din istoria românilor din Austria!

0.14.2 EMINESCU – ÎNTRE RUGĂCIUNE ȘI POEZIE

Un proiect cultural internațional la Viena

La 137 de ani de la trecerea în eternitate a poetului național Mihai Eminescu, Viena se alătură unui amplu proiect cultural internațional dedicat memoriei și operei sale.



Duminică, 14 iunie 2026, începând cu ora 13:00, la sala de evenimente din Wagramer Straße 150, 1220 Wien, va avea loc manifestarea culturală Eminescu – între rugăciune și poezie, organizată de ROEKU – Cercul Cultural Româno-Austriac Unirea, în colaborare cu Parohia Română Unită din Kragan, Viena.

Evenimentul de la Viena se înscrie în cadrul proiectului internațional Mihai Eminescu Internațional, inițiat de jurnalistul Viorel Maier (Israel) și desfășurat sub egida Academiei Internaționale Mihai Eminescu, proiect care reunește iubitori ai operei eminesciene din numeroase țări ale lumii.

În anul 2026, proiectul se desfășoară în Albania, Austria, Canada, Germania, Grecia, Iordania, Israel, Marea Britanie, Spania, precum și în Belgia, Egipt, Elveția, Italia, Mexic, Olanda, Portugalia, Serbia, Turcia, Statele Unite ale Americii și alte țări, unde

poezia lui Mihai Eminescu este recitată, tradusă și promovată în diferite limbi și contexte culturale.

Manifestarea de la Viena își propune să aducă în atenția publicului personalitatea și opera marelui poet român, precum și legătura sa specială cu Viena, oraș în care Mihai Eminescu a studiat și a trăit o perioadă importantă a formării sale intelectuale.

Programul va cuprinde o prezentare dedicată anilor vienezi ai poetului, un recital bilingv de poezie în limbile română și germană, precum și momente muzicale susținute la vioară și voce, alături de alte surprize artistice.

Evenimentul se dorește a fi un spațiu de întâlnire între cultura română și cea austriacă, motiv pentru care programul va fi prezentat preponderent în limba germană, adresându-se atât comunității românești, cât și publicului austriac interesat de cultură și literatură.

În aceeași zi, în cadrul Sfintei Liturghii, va fi adus un omagiu marelui poet printr-un moment de pomenire și rugăciune, în timp ce manifestarea desfășurată în sala de evenimente va avea un caracter cultural-comemorativ.

Prin această inițiativă, Viena se alătură unui demers internațional menit să evidențieze caracterul universal al creației eminesciene și capacitatea acesteia de a uni oameni, limbi și culturi din întreaga lume.

0.14.3 Lansare de carte la Ambasada României din Viena

Români de seamă din Viena de altădată (1683–1918)

Comunitatea românească din Austria și iubitorii de istorie vor avea ocazia să urmărească, joi, 11 iunie 2026, un eveniment cultural deosebit găzduit de Ambasada României în Republica Austria. Începând cu ora 18:00, va fi lansată ediția a II-a, revăzută și

adăugită, a volumului *Români de seamă din Viena de altădată* (1683–1918), lucrare realizată de Pr. Dr. Nicolae Dura și Dr. Ioan-Dorin Rus.



Cartea reprezintă rezultatul unor cercetări dedicate prezenței românești în capitala Imperiului Habsburgic și readuce în atenția publicului personalități care au contribuit la afirmarea identității culturale, academice și spirituale a românilor la Viena, într-o perioadă deosebit de importantă pentru istoria națională.

Pr. Dr. Nicolae Dura este cunoscut ca teolog, istoric și cercetător al relațiilor dintre Biserică, cultură și societate, iar Dr. Ioan-Dorin Rus s-a remarcat prin numeroase studii și cercetări dedicate istoriei românilor, contribuind la valorificarea unor documente și informații de mare interes pentru patrimoniul cultural românesc.



Evenimentul se va desfășura în prezența unor personalități ale vieții diplomatice, academice și

bisericești. Printre vorbitori se numără Excelența Sa Emil Hurezeanu, Ambasadorul României în Republica Austria, Preafericitul Părinte Claudiu, Arhiepiscop Major al Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, precum și Prof. Univ. Dr. Radu Boț, decan al Facultății de Matematică a Universității din Viena.

Dincolo de lansarea unei cărți, întâlnirea își propune să deschidă un dialog despre contribuția românilor la viața culturală și intelectuală a Vienei și despre continuitatea acestei prezențe până în zilele noastre.

Sunt convins că ne aflăm în fața unui eveniment cultural de excepție, care va aduce în atenția publicului personalități și contribuții remarcabile ale românilor din Viena de altădată.

Voi avea bucuria de a fi prezent la această lansare de carte și promit să revin cu informații și imagini despre modul în care s-a desfășurat evenimentul, pentru toți cei interesați de viața culturală românească din Austria.

0.14.4 Memoria care unește – un eveniment de suflet al comunității sașilor transilvăneni din Wels

În Transilvania, istoria a fost construită de comunități care au trăit împreună vreme de secole, contribuind fiecare la bogăția culturală și spirituală a acestui spațiu european unic. Români, sași, maghiari și alte etnii au lăsat generațiilor următoare nu doar monumente și tradiții, ci și exemplul unei conviețuiri care a modelat identitatea regiunii.



În acest spirit al respectului față de trecut și al responsabilității față de viitor, comunitatea sașilor transilvăneni din Wels organizează, sâmbătă, 13 iunie 2026, Erinnerungstag der Heimatvertriebenen, eveniment dedicat memoriei celor care, în urma celui de-Al Doilea Război Mondial, au fost nevoiți să își părăsească locurile natale și să își reconstruiască viața în alte regiuni ale Europei.

Manifestarea se desfășoară sub deviza Erinnerung pflügen heißt Verantwortung tragen – A cultiva memoria înseamnă a purta responsabilitatea, o temă care invită la reflecție asupra importanței păstrării memoriei istorice și a transmiterii acesteia către generațiile viitoare.

Programul va cuprinde prezentări istorice, momente muzicale și conferința susținută de istoricul Florian Kühner-Wielach, personalitate recunoscută pe plan internațional pentru cercetările sale dedicate istoriei și culturii comunităților germane din Europa de Sud-Est.

La opt decenii de la sfârșitul războiului, experiențele celor care au cunoscut pierderea căminului, exilul și începutul unei noi vieți continuă să ofere lecții valoroase despre demnitate, perseverență și solidaritate. Într-o epocă în care memoria colectivă riscă adesea să fie estompată de ritmul prezentului, astfel de manifestări devin nu doar exerciții de comemorare, ci adevărate punți între generații.

Mă bucur de fiecare dată când primesc invitațiile

la evenimentele organizate de comunitatea sașilor transilvăneni din Wels, transmise cu aceeași atenție și consecvență de domnul Christian Schuster. Acest gest reflectă deschiderea și respectul care caracterizează activitatea acestei comunități, ale cărei proiecte culturale și memoriale contribuie de zeci de ani la păstrarea și promovarea patrimoniului săsesc în Austria.

Prin întreaga sa activitate, comunitatea sașilor din Wels demonstrează că păstrarea identității nu înseamnă izolare, ci dialog, colaborare și implicare activă în viața culturală a societății austriece. Este un exemplu de continuitate, responsabilitate și respect față de moștenirea primită de la înaintași.

În vremuri în care trecutul este adesea privit în grabă, astfel de manifestări ne reamintesc că memoria nu înseamnă doar evocarea unor pagini de istorie, ci și înțelegerea responsabilității pe care o avem față de generațiile viitoare. Atunci când memoria este păstrată cu demnitate, ea devine o punte între oameni, între comunități și între epoci.

Comunitatea sașilor transilvăneni din Wels continuă să ofere un exemplu frumos de respect față de rădăcini și de implicare în viața culturală a societății austriece, demonstrând că adevăratele valori nu se pierd atunci când sunt transmise mai departe.

Felicit organizatorii pentru această inițiativă deosebită și le doresc mult succes în desfășurarea evenimentului.

0.14.5 DE LA ROMÂNII VIENEI DE ALTĂDATĂ LA INTELECTUALII ROMÂNI AI VIENEI DE ASTĂZI

O seară de excepție la Ambasada României din Viena 11 iunie 2026

Ambasada României în Republica Austria a găzduit joi, 11 iunie 2026, un eveniment cultural și academic de înaltă ținută, dedicat lansării ediției a II-

a, revăzută și adăugită, a lucrării „Români de seamă din Viena de altădată 1683–1918”, realizată de Pr. Dr. Nicolae Dura și Dr. Ioan-Dorin Rus. Încă de la început, întâlnirea a depășit cadrul obișnuit al unei lansări de carte, transformându-se într-o veritabilă sărbătoare a memoriei, culturii și identității românești la Viena.



Gazda serii, Dr. Andrea Amza-Andraș, Însărcinat cu afaceri a.i. al Ambasadei României în Republica Austria, a adresat participanților un călduros mesaj de bun venit și a prezentat personalitățile invitate, contribuind prin profesionalism și eleganță la crearea unui cadru demn de importanța evenimentului. În sala Ambasadei s-au aflat reprezentanți ai mediului diplomatic, academic, bisericesc și cultural din România, Austria și Republica Moldova. Au fost prezenți Preafericirea Sa Claudiu, Arhiepiscop Major al Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolice, Înaltpreasfinția Sa Andrei, Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului, Preasfinția Sa Cristian Crișan, Episcop auxiliar al Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Făgăraș, Excelența Sa Emil Hurezeanu, fost ambasador al României în Republica Austria și fost ministru al afacerilor externe, Prof. Univ. Dr. Radu Boț, decan al Facultății de Matematică a Universității din Viena, Excelența Sa Victoria Roșă, Ambasador al Republicii Moldova în Republica Austria, Radu Dan, consul al Republicii Moldova, Mag. Vasile Luțai, rector al Misiunii Române Unite cu Roma, Greco-Catolice din Viena. precum

și numeroși preoți, cercetători și reprezentanți ai comunității românești din Austria, între care Pr. Mag. Radu Boșcu, Pr. Mag. Iulian Hotico, Pr. Mag. Ovidiu Pinteș, Pr. Mag. Petru Felician Vladu și Pr. Răzvan Gască. În centrul atenției s-au aflat cele două volume ale lucrării „Români de seamă din Viena de altădată 1683–1918”, rezultat al unui amplu proiect de cercetare inițiat și coordonat de Pr. Dr. Nicolae Dura și realizat împreună cu Dr. Ioan-Dorin Rus și colaboratorii lor. Cercetarea, începută cu ani în urmă, a adus la lumină peste 400 de personalități românești care au studiat, activat, creat sau și-au legat destinul de Viena, reconstituind peste două secole de prezență românească în capitala Austriei.

În intervenția sa, Pr. Dr. Nicolae Dura a evitat în mod deliberat să prezinte în detaliu conținutul lucrării, afirmând că nu dorește să diminueze interesul cititorilor pentru descoperirea directă a acesteia. A subliniat însă un aspect esențial: istoria românilor din Viena nu este alcătuită doar din marile personalități care au intrat în manuale, ci și din oameni obișnuiți, ale căror vieți și eforturi au contribuit la construirea și afirmarea comunității românești în spațiul vienez.

La rândul său, Dr. Ioan-Dorin Rus a evidențiat importanța recuperării memoriei istorice și a valorificării patrimoniului românesc din Austria, reliefând dimensiunea documentară a unei cercetări care a necesitat ani de muncă și consultarea unui impresionant volum de surse și arhive. Un moment aparte al serii l-a constituit intervenția domnului ministru, Emil Hurezeanu. Într-o formă intelectuală remarcabilă, acesta a captivat auditoriul prin erudiția sa, prin bogăția referințelor culturale și istorice și prin umorul fin care i-a caracterizat întotdeauna discursurile. Observațiile sale inspirate și expresiile pline de spirit au destins atmosfera și au transformat întâlnirea într-un dialog viu și captivant, publicul răspunzând adesea cu zâmbete și aplauze. Apreciată în mod deosebit a fost și intervenția Prof. Univ. Dr. Radu Boț, care a vorbit cu sinceritate despre valoarea școlii românești și despre recunoștința pe care o poartă formării primite în România. Acesta a amintit că numeroși români pregătiți în școlile și universitățile românești activează astăzi în

întreaga lume, ocupând poziții importante în mediul academic și profesional. Totodată, a evidențiat eforturile și sacrificiile pe care mulți dintre aceștia le-au făcut pentru a ajunge la performanțele de astăzi și a exprimat convingerea că statul român ar trebui să acorde o atenție mai mare valorilor sale din diaspora. Mesajul său direct și curajos a fost primit cu apreciere de cei prezenți.

Intervențiile Preafericirii Sale Claudiu și ale Înaltpreasfinției Sale Andrei au conferit evenimentului o profundă dimensiune spirituală, evidențiind rolul credinței, al educației și al culturii în păstrarea identității românești și în transmiterea valorilor către generațiile viitoare. Pe parcursul serii s-a conturat tot mai clar ideea că această lucrare umple un gol important în istoriografia românească și că un asemenea demers era necesar de multă vreme. În acest sens, etnologul și cercetătorul Răzvan Roșu, prezent la eveniment, aprecia că o asemenea lucrare era așteptată de ani de zile, având în vedere rolul major pe care Viena l-a avut în formarea și afirmarea elitelor românești.

Cele două volume reprezintă nu doar o impresionantă colecție de biografii și informații istorice, ci și o veritabilă recuperare a memoriei românești din Viena. Mai mult decât o lansare de carte, întâlnirea de la Ambasada României a devenit un dialog între generații și între epoci. Dacă volumele prezentate evocă românii care au marcat Viena între anii 1683 și 1918, invitații și participanții la eveniment au demonstrat că această tradiție continuă și astăzi. Astfel, întâlnirea dintre românii de seamă ai Vienei de altădată și intelectualii români ai Vienei contemporane a oferit cea mai frumoasă concluzie a unei serii dedicate memoriei, excelenței și continuității spiritului românesc în inima Europei.

0.14.6 La Kagran, Eminescu a vorbit din nou sufletelor

Există momente rare în care timpul pare să încetinească, iar oamenii se adună nu doar pentru a participa la un eveniment, ci pentru a trăi împreună o stare de spirit, o emoție și o comuniune aparte.



Un astfel de moment a fost duminică, 14 iunie 2026, în Biserica romano-catolică Sfântul Gheorghe din Kagran, Viena, unde români și iubitori ai culturii române s-au reunit pentru a aduce un omagiu poetului național Mihai Eminescu, la 137 de ani de la trecerea sa în eternitate.

Evenimentul, desfășurat sub genericul Eminescu – între rugăciune și poezie, a fost organizat de Cercul Cultural Româno-Austriac „Unirea” – Wiener Neustadt (RÖKU), în colaborare cu Parohia Greco-Catolică Sfinții Apostoli Petru și Pavel din Viena.

Se cuvine menționat faptul că inițiativa organizării acestui eveniment internațional i-a aparținut bunului jurnalist, vechi prieten și om de cultură, domnul Viorel Maier, căruia îi adresez aprecierea și sincerele mele felicitări.

Cu atât mai valoroasă este această inițiativă cu cât întregul proiect a fost realizat fără sprijin financiar, fără susținere instituțională, ci exclusiv prin implicare benevolă, dăruire și respect profund față de cel care a fost marele Eminescu.

Evenimentul a fost moderat de părintele Ovidiu Pinteș și de Ioan Godja, președinte fondator și președinte onorific al Cercului Cultural Româno-Austriac „Unirea” – Wiener Neustadt (RÖKU), într-o atmosferă de aleasă sensibilitate și profund respect față de personalitatea poetului.

Nu întâmplător acest omagiu a avut loc la Viena. Acest oraș nu este doar una dintre marile capitale culturale ale Europei, ci și locul în care tânărul Eminescu s-a format intelectual, spiritual și cultural. Aici și-a adâncit gândirea și aici s-a conturat una

dintre cele mai profunde conștiințe ale culturii române.

Programul artistic a fost conceput într-o structură armonioasă, îmbinând evocarea culturală, poezia, muzica și dimensiunea spirituală a operei eminesciene.

Un moment aparte l-a constituit prezentarea dedicată lui Eminescu la Viena, precum și referirea la activitatea profesorului dr. Hans Dama, remarcabil traducător al operei eminesciene în limba germană.

Alegerea traducerilor realizate de Hans Dama nu a fost întâmplătoare. Personal, am considerat că versiunile sale în limba germană se apropie într-un mod remarcabil de spiritul, muzicalitatea și profunzimea textului original eminescian.

Specialiști ai limbii și literaturii, între care regretatul traducător, istoric literar și lingvist Simion Dănilă, au apreciat valoarea aparte a traducerilor sale, subliniind fidelitatea cu care reușește să păstreze ritmul și frumusețea versului eminescian.

Momentele muzicale susținute de Ludmila și Florin Filimon au adus o emoție aparte întregii manifestări. Interpretarea Baladei lui Ciprian Porumbescu la vioară, oferită de Ludmila Filimon, a creat un moment de o rară intensitate artistică, atingând profund sufletele celor prezenți.

Recitățile în limba germană, susținute de Luminița Nielsen, Timea Roman, Norica Godja și Alexandru Heghedus, au demonstrat că poezia eminesciană își păstrează frumusețea și forța emoțională dincolo de granițele limbii române.

Unul dintre cele mai emoționante momente ale întâlnirii a fost recitarea poeziei Rugăciunea de către părintele Ovidiu Pinte.

În liniștea profundă a bisericii, versurile au căpătat o forță aparte. Nu mai erau doar poezie. Deveniseră meditație. Deveniseră trăire. Deveniseră rugăciune.

Dar poate una dintre cele mai frumoase surprize ale acestui eveniment a venit din partea celor tineri.

Alexandru Heghedus și Heli Geitzenauer, doi tineri de doar 17 ani, crescuți și educați în Austria, au oferit poate cel mai puternic mesaj al acestei întâlniri.

Formați într-un spațiu cultural în care mari poeți precum Nikolaus Lenau sau Rainer Maria Rilke reprezintă repere importante ale literaturii de limbă germană, acești doi tineri au demonstrat că poezia autentică nu cunoaște granițe.

Faptul că, la vârsta lor, îl citesc, îl înțeleg și îl îndrăgesc pe Mihai Eminescu a fost o surpriză deosebit de plăcută, nu doar pentru mine, ci pentru toți cei prezenți.

Într-o epocă în care se vorbește tot mai des despre distanțarea tinerilor de cultură, astfel de momente devin neprețuite. Ele ne dau speranță și ne arată că valorile autentice nu dispar. Ele așteaptă doar să fie redescoperite.

După încheierea programului artistic, participanții au rămas împreună la o agapă frățească, într-o atmosferă caldă și prietenească, continuând dialogul început prin poezie, muzică și reflecție.

Cei prezenți au adresat cuvinte de apreciere artiștilor, recitatorilor și organizatorilor, felicitând în mod special pe tinerii Heli Geitzenauer și Alexandru Heghedus, care au impresionat prin sensibilitatea, naturalețea și maturitatea cu care s-au apropiat de universul eminescian.

Toate aceste reacții au confirmat un lucru esențial: evenimentul de la Kagran a fost nu doar binevenit, ci o reușită deplină.

La final, doresc să mulțumesc tuturor celor care au înțeles mesajul nostru și ne-au fost alături. Mulțumesc invitaților, artiștilor, recitatorilor, colaboratorilor și tuturor participanților care, prin prezență, implicare și suflet, au contribuit la reușita acestui eveniment.

La Kagran, Eminescu nu a fost doar comemorat.

A fost rostit cu emoție.
A fost ascultat cu respect.
A fost simțit cu sufletul.

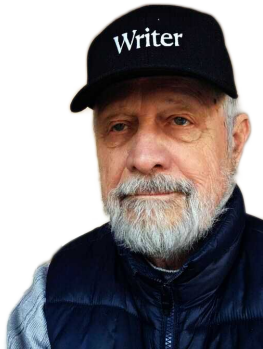
Pentru câteva ore, la Viena, Eminescu a unit generații, limbi și suflete.

Marile spirite nu mor niciodată.
Ele continuă să trăiască prin cei care le iubesc, le înțeleg și le duc mai departe lumina.

Iar Mihai Eminescu rămâne, dincolo de timp, poetul care încă știe să ne adune în jurul sufletului românesc.

Ioan Godja
Wiener Neustadt, iunie 2026

0.15 Zorin Diaconescu



0.15.1 Un tur ghidat al apocalipsei luminescente

Am intrat în era post literatură? Să începem cu vestea bună: citești aceste rânduri, deci (mai) faci parte dintr-o minoritate selectă. Noțiunea societății post literare a apărut în 1962, când a fost utilizat de Marshall McLuhan în celebra sa carte Galaxia

Gutenberg. În accepțiunea lui McLuhan tiparul era omniprezent, termenul de societate postliterară era încununarea unui triumf care după jumătate de secol s-a transformat în epitaf. Post literatură nu înseamnă că oamenii nu mai știu să citească. Cuvântul scris a fost pur și simplu surclasat de tehnicile de comunicare interactivă, chiar și în mediile intelectuale. Domineția multimedia are drept consecință faptul că știm în continuare să citim, dar nu mai practicăm lectura. Pur și simplu comunicăm pe alta lungime de undă.



Iată puțină statistică (pentru cine o suportă): timpul afectat lecturii de către adulți a fost de 23 de minute zilnic în 2004, a scăzut la 16 minute zilnic în 2024 și continuă să scadă. Grupa de vârstă între 15 și 19 ani acordă în medie 9 minute pe zi lecturii în timp ce persoanele de 75 de ani plus citesc 46 de minute zilnic. Un semn încurajator? Cititorii cei mai devotați au trăit impactul televiziunii și totuși continuă să citească. În privința dispozitivelor digitale rata de atenție a fost de 150 de secunde în 2004 și a ajuns la 47 de secunde în 2024. Lectura unui roman durează în medie 8 până la 12 ore, concluzia se impune de la sine. Câțiva filosofi au anticipat această evoluție și au fost, bineînțeles, ignorați.

Nicholas Carr a tras un semnal de alarmă în 2010 cu cartea sa *Apele puțin adânci* (*The Shallows*). Cartea antrenează creierul să se concentreze asupra unui singur subiect în timp ce dispozitivele mobile ne obișnuiesc să trecem în fugă de la o temă la alta, fără să înțelegem nimic în profunzime deoarece creierul nostru se resetează în funcție de experiențele pe care le trăim. Cartea lui Carr a stârnit o dispută vie, după care oamenii au revenit la telefoanele lor smart.

Byung-Chul Han un filosof de etnie coreană și germană a devenit un fel de profet al epuizării digitale. În 2021 a publicat cartea *Non-lucrurile* (*Non-Things*) în care argumentează că stimularea permanentă atrage nevoia crescândă de stimuli noi, devine un tsunami al informației care ne erodează sistemul cognitiv și afectează capacitatea noastră de concentrare. De remarcat că Han nu posedă un telefon smart, ascultă muzică în sistemul analog, nu face excursii și se ocupă de grădinărit. S-a transformat într-un monah al filosofiei care critică civilizația de la distanță. În cele din urmă a comparat telefonul smart cu un lagăr de concentrare digital.

Sven Birkerts a început priveghiul în 1994. În cartea sa *Elegiile lui Gutenberg*: Soarta cititului într-o eră electronică (*The Gutenberg Elegies: The Fate of Reading in an Electronic Age*) susține ideea că formatele alternative în care ne sunt oferite cărțile sunt inferioare obiectului tipărit. Contemporanii l-au considerat alarmist din moment ce dezbaterea zilei nu este în ce format să citim, ci dacă mai are rost să citim.

Pe de altă parte..

Booktok și instinctul de supraviețuire. 65 la sută dintre adulți continuă să citească din cărți tipărite, care la rândul lor constituie 35 la sută din totalul comerțului de carte. Aceste cifre pot fi surprinzătoare pentru cei care considerau cartea tipărită istorie în de prin 2015. Literatura supraviețuiește fiindcă social media ne amintește din când în când de ea. Booktok a stimulat puternic gustul pentru lectură și a adus generații noi de cititori, deci telefonul smart a luat, tot telefonul smart a dat. Istoricii

mai optimiști nu prevăd extincția cărții, ci sfârșitul monopolului detinut de cartea tipărită. Rămâne întrebarea dacă termenul post literatură descrie realitatea? Parțial - da. Nu suntem analfabeți, suntem doar imprăștiați. Ne consultăm telefonul în medie de 205 ori pe zi, nici o carte nu poate supraviețui în aceste condiții, dar nici gândirea coerentă. Literatura a devenit un gen minor care se cultivă cu încăpățănare. Cititorii mai sunt printre noi, dar sunt mai greu de găsit. Unii mai întorc pagina tipărită, în timp ce majoritatea privește fix la undreptunghi luminescent așteptând următorul stimul. În fond și pagina următoare dintr-un roman are același efect.

0.15.2 Ce este Literatura selfie?

Cum arată destinul de scriitor online în 2026 - scrii, publici, promovezi și vinzi (dacă??? - mulți renunță la această parte) o carte fără editură. Tu ești autor, redactor, PR, eventual vânzător și influencer în același timp, ai dobândit un fel de suveranitate artistică. E un fenomen real, mai ales după 2020. Mulți autori români și-au făcut nume direct pe TikTok, Insta sau Facebook și foarte mulți nu au mai ajuns în librăriile tot mai rare. Facebook unde toată lumea se întâlnește cu toată lumea, e plin de postări care anunță lansări de cărți, dar de obicei nu ești îndrumat să cumperi cartea (de la editură sau direct de la autor, librăria devine un fel de tratament pentru vip-uri) și multe cărți se fac cadou. Cine vine la aceste manifestări? Prietenii, din moment ce toată lumea se cunoaște cu toată lumea.



Începem cu scrisul - cei familiarizați târziu cu tastatura mai scriu de mână și apoi trec prin furcile caudine ale transformării textului într-un fișier word. Cunosc autori a căror operă se află pe telefon și apare pe Facebook. E probabil locul unde găsesc cei mai mulți cititori (like și felicitări), dar mitul cărții tipărite îi determină să facă din când în când un efort.

Editarea complică lucrurile. În mod normal ar avea două aspecte: corectarea și conținutul. Cum puțini își mai permit un corector merge și softul auto, cât despre conținut, autorii au descoperit suveranitatea. Când cartea apare pe banii mei și nu este destinată vânzării, scriu ce-mi place și nu ce se vinde.

Publicarea - online e mai simplu și eficient, însă mitologia vrea obiectul tipărit și funcționează ca o supraréalitate. Vorbim de un obiect de cult care trece mult dincolo de valoarea lui materială. Editurile mari sunt (totuși) puține și greu accesibile. Rămân cele de cartier cu relația de la om la om. Pentru mulți autori e suficient.

Promovarea - începe cu o prefață, când te părăsește încrederea în forțele proprii și apelezi la un certificat de bună purtare eliberat de o persoană cunoscută. Am auzit că unele prefețe costă, dar să nu

fim cusurgii. Urmează Facebook, tik-tok și pentru cei cu prieteni eventual o publicație online. Evenimentul cheie e lansarea - una, două sau mai multe, după posibilități.

Vânzarea rămâne o rană deschisă, unii ar vrea să vândă dar nu prea merge, alții s-au eliberat de stres prin anunțul că nu-i interesează. Piața de carte a devenit un termen fluid când o bună parte din cărți se fac cadou.

Comunitatea te recunoaște ca scriitor și asta contează. Unii caută confirmarea și bat la poarta uniunii scriitorilor, iar dacă nu li se deschide aici, rămână liga scriitorilor. Mai sunt și diverse diplome și premii, majoritatea instituțiilor bugetare au o imprimantă color. Participi la un eveniment și se rezolvă.

Avantaje când îți faci selfie literar - în primul rând deții controlul. Editorul te așteaptă cu brațele deschise. Nu e Humanitas dar tot cu o carte te alegi. E ca și cu hainele de la second hand. După buget. Pentru familie și prieteni e de ajuns. Ți-ai ușurat sufletul de o seamă de compromisuri inevitabile dacă urci mai sus pe scara celebrității. Nimic nu e gratuit într-o economie de piață.

Dezavantaje aka realitatea - doar dacă pleci din localitatea de reședință și nu te mai cunoaște toată lumea. Mai ales dacă nu ai fost invitat și crezi povestea cu dezvoltarea personală și forțele proprii. E un bilet de loterie. Dacă e necâștigător, te întorci cuminte acasă și nu s-a întâmplat nimic.

Kit de supraviețuire pentru scriitorul selfie, varianta 2026 - Literatura selfie nu mai e plan B pentru cine nu prinde editură. E plan A pentru cine vrea libertate + legătură directă cu cititorii. Supărare mare pentru cei care ar fi vrut să dețină în continuare controlul. Revoluția digitală a schimbat rolurile. Publicarea nu se mai decide într-un mare oraș, unde bați cu sfială la ușa unui birou. Semizeii care decideau cine e scriitor și cine nu sunt istorie.

Uneori ar mai vrea să se răzbune, dar le lipsește buzduganul. Unde va duce această libertate? Spre un teritoriu nou, care încă nu a fost cartografiat.

0.15.3 Despre cititorul

copleșit de el însuși

Într-o lume a autorilor, creatorilor și analiștilor cititorul apare ca un personaj din trecut. El este amintit ocazional ca o prezență discretă undeva în fundal, un personaj subînțeles, un punct de referință pasiv. Platforme ca Goodreads sau Amazon îi oferă prilejul de a publica recenzii, oportunitate pe care o au de pildă și clienții restaurantelor. E totuși o diferență de confort între o recenzie despre o cină copioasă și una la capătul unei lecturi care a durat mai multe zile. La încheierea cinei ești oricum cu telefonul în mână, după ce ai terminat de citit o carte există mult mai puține șanse să te întorci la adresa de la care ai comandat cartea pentru a scrie o recenzie. În plus, aprecierea unei fripturi nu e același lucru cu analiza unei cărți.



Există cluburi de lectură, unele funcionează, dar aria lor de acoperire este limitată. Cititorii care reușesc să ignore bombardamentul informațional și

consecințele psihologice ale acestuia pentru a se concentra asupra lecturii sunt rari. Pe de altă parte revoluția digitală a stimulat puternic producția de carte, dar nu se poate spune același lucru despre citit. Trăim într-o epocă a vitezei iar lectura nu se împacă cu repeziciunea decât atunci când e superficială. Ori farmecul literaturii stă în profunzime, nu în cantitatea de informație pe unitate de timp.

Dinamica vieții ne ispitește să presupunem ca lectura tihnită ar fi un apanaj al vârstei a 3-a când crezi că ai mai mult timp ca pensionar. Poate că timpul nu ar fi o problemă, dar odată cu vârsta scade și interesul. Mai ai nevoie de ochelari, de un fotoliu și o poziție în care reumatismele să te doara mai puțin și de autori care să scrie despre vremurile de odinioară, cele care te interesează. Prezentul ți se pare mai puțin atrăgător și ai prefera să-l uiți pentru câteva ore. Evocările de odinioara trimit de cele mai multe ori la republica socialistă și în acest caz lucrurile se pot complica ușor. Tot din cauza noastră, a cititorilor. Pentru unii dintre noi anii aceia au însemnat iadul pe pământ, pentru alții un fel de paradis pierdut. Nu are importanță cine are dreptate și cine nu. Important este că autorul nu știe la care cititor nimereste. În ambele cazuri nu mai e vorba de lectură, ci de polemică.

Social media ne-au obișnuit pe noi, cititorii cu un ton familiar și cu o problematică extrasă aparent din cotidian. Să schimbi lungimea de undă și să guști meandrele sufletesti ale unor autori cu probleme (toți autorii au avut probleme) nu e așa de simplu mai ales când telefonul pândește la mică distanță. În ziua de azi e greu să găsești un cititor care s-a nu fie prieten cu cel puțin 3-4 autori. În această împrejurare apar obligațiile. Te duci la lansare, primești o carte cu dedicație și o pui cuminte în bibliotecă. Poate citești câteva pagini până sună telefonul. Pentru comentariile de pe Facebook, cei de la soft s-au gândit la tine. Dai un clic și apare băiatul acela care dă din palme. Asta pentru cazul că nu vrei să scrii Felicitări!..

Dacă autorii se plâng de starea literaturii în universul cotidian, nici noi, cititorii nu mai avem aceleași satisfacții. Cine a pus mâna pe Gardă inversă de Paul Goma se simțea opozant al regimului, chiar dacă acest fapt rămânea adesea ascuns până și familiei fiindcă era mai bine așa. Ce valoare mai are azi un

opozant al regimului, când doar pe Facebook găsești câteva milioane?

Elevii de la internat citeau cu sfială și emoție scena în care Ion și Ana... În era producțiilor pentru adulți și a limbajului exagerat de liber ne mai poate impresiona ceva?

Consumatorul de azi e legat de entertainment ori literatură e cu totul altceva. Deci, nici noi, cititorii nu mai suntem ce am fost.

0.15.4 Cum a trebuit să moară logica pentru relaxarea noastră

Nici o ființă nu poate trăi tot timpul cu arma logicii la picior. Până și organisme primitive visează. Asta ne deosebește de roboți. Viața nu este un mediu garantat iar alegerile noastre nu se termină mereu cu aplauze. Bioritmul nostru include somnul cu care vin visele. Când visăm cu ochii deschiși, scenariile se repetă. Apar clișeele, e mai comod cu prefabricate.



Când eram copil toate se întâmplau din cauza rușilor. A urmat Ceaușescu, teroriștii, etc. De la un timp s-au bifurcat tiparele pro și contra. Procedura e aceeași. Indiferent de subiect, răspunsul este standard, repetat mecanic. Gestul te scutește de efortul gândirii, e ca o carte bună pentru toate combinațiile. De regulă creierul nostru e comod și

alege calea cea mai scurtă.

Aceste practici au ajuns bineînțeles și în cultură. E lesne să te exprimi în clișee, de fapt nu te exprimi, clișeele nu vin de la tine, repeți ce ți-a rămas în memorie ca un refren care bântuie prin cap și nu mai poți scăpa de el. Tentația lucrului de-a gata, șablonul e gratuit și accesibil, ești îndemnat să-l distribuie cu orice prilej.

Dacă am avea bunăvoința, ne-am aminti de Ulise care se zbătea între Scilla și Caribda la auzul câtecului sirenelor. Caragiale a fost mai neaoș când l-a făcut pe conu' Leonida să-și îndemne consoarta: hai și noi pe la revoluție.. Etimologia cuvântului revoluție e edificatoare, însă noi nu suntem dispuși să ne amintim acest detaliu.

Există așadar și o învățare culturală iar tehnologia populismului ne permite să prindem cu ușurință momentul. E atât de ușor să fii în trend încât oricine reușește cu condiția să încerce. Trendul îl stabilește de regulă politica, acolo sunt puse în mișcare cele mai multe resurse, fiind vorba de puterea de a accesa banul public. Din orice slogan se poate face o dramă intelectuală de genul nu se cumpără cărți datorită guvernului care a crescut TVA-ul. Autorii nu-ți vor da dreptate dar nu te vor contrazice decât în sinele lor. E mai bine să fii o victimă a politicului decât un autor falimentar.

Pârghiile etnice și profesionale sunt la ofertă. Conjunctura e ironică. În vechiul regim simbolurile ortodoxe erau o normă de sfidare a regimului declarat ateu. Nimeni n-a avut timp să-și bată capul cu convertirea vechilor elite care au devenit foarte, foarte religioase și radical naționaliste, imediat ce s-a stins feroarea iacobină din primele luni ale lui 90.

Flexibilitatea față de trend te duce azi în cu totul alta zonă. Ești tot în opoziție, doar că de data asta te postezi exact împotriva idealurilor pentru care considerai că merită să mori cu treizeci de ani în urmă. E o concluzie logică și lumea o refuză.

Scandalurile sunt o capcană rudimentară care

apelează la curiozitatea instinctivă a individului, la melodramă. Capcanele funcționează doar dacă sunt ascunse, altfel devin vizibile și le ocolim. Atitudinile radicale sunt cele mai eficiente pentru obliterarea contextului. Sentimentul că trăiești un moment important te face insensibil la detalii. Anesteziată, nevoia de logică devine un auxiliar neglijabil, iar noi ne transformăm din sapiens în închinători. Se poate și așa, dar e păcat.

În primul rând e păcat de cultură, aceasta presupune înainte de toate originalitate, nu mimetism. Ideile originale nu fac rating în sensul social media. Rețelele sunt conduse de algoritmi care preferă clișeele. De aceea producția pe care o imprăștie este mai mult zgomot. Camerele de ecou amplifică distribuția, clișeele definesc rețeaua. Avem un exemplu recent: pro occidental. Toata lumea e gata să folosească această construcție verbală, nimeni nu e capabil să o definească, nici nu are cum, fiindcă nu e un concept ci un clișeu verbal, o repetiție mecanică defectă din naștere. În occident sunt țări, partide, orientări diferite, cu care ne identificăm? A fi de acord cu o orientare nu înseamnă să trimiți judecata la plimbare, să-ți urmezi modelul orbește. Dacă vrei stabilitate, urmezi un principiu. Principiile nu au proprietari și nu se schimbă în funcție de orientarea geografică. Onestitatea e aceeași în China sau la Polul Nord. La fel și originalitatea în creația artistică. Clanurile te ajută să faci carieră, dar Brâncuși sau Eminescu nu au aparținut nici unui clan. Ei au aparținut unui principiu: fii tu însuți, imitațiile vor rămâne second hand.

Cuprins

0.1	Dumitru Alexandru Bar	2
0.1.1	De la Șterbenc...	2
0.2	Maria Blaga	2
0.3	Gina Cobârzan	3
0.3.1	De dor	3
0.4	Dorel Cosma	4
0.4.1	VENETIA NU DOARME	4
0.5	Liviu Mircea	4
0.5.1	Drumurile recunosc pașii poetului	5
0.5.2	A fost odată	6
0.6	Gheorghe Mizgan	6
0.6.1	Locul natal	6
0.7	Ema Laura C. Munteanu	7
0.7.1	Joc de Sânzâiene	7
0.8	Victor Știr	8
0.8.1	zilele hrănite	8
0.8.2	amintire înceată	8
0.9	Dora Budăcean	9
0.9.1	Până nu este prea târziu	9
0.9.2	Tema lunii iunie	11
0.9.3	Fă-mă	11
0.9.4	Nimic întâmplător	12
0.10	Alin Cordoș	18
0.10.1	Ziua Cărțiței... CHROM 6	18
0.10.2	Mihai Eminescu, unul dintre cei mai tăioși, documentați și vehemenți jurnaliști politici din istoria României	21
0.10.3	Cercul Poetilor Dispăruți: Manifestul celor plecați sau pe nedrept, uitați	24
0.10.4	Iustin Ilieșiu, poetul sângerărilor ardeleni, Octavian Goga, George Coșbuc și regimul regimul comunist	24
0.11	Puiu Răducănu	27
0.11.1	Cu dor și drag de bistrîțenii mei	27
0.12	Lucian Dobârtă	29
0.12.1	Don Quixote and the wind of change...	29
0.12.2	Don Quixote and the wind of change...	29
0.12.3	el caballero conquistador Don Quijote...	29

0.12.4	el caballero conquistador Don Quijote...	29
0.12.5	the cockerel Don Quixote...	29
0.12.6	the cockerel Don Quixote...	30
0.12.7	Don Quixote or Sancho Panza !?	30
0.12.8	Don Quixote or Sancho Panza !?	30
0.13	Dorel Cosma	31
0.13.1	Întâlnire cu folclorul la Veneția	31
0.13.2	EVALUĂRI CU REZULTATUL SCRIS DINAINTE	32
0.13.3	CORNEL UDREA	33
0.13.4	În Siberii de gheață	35
0.13.5	RODICA FERCANĂ	36
0.13.6	SUFLET DE POET	37
0.13.7	VOCILE DIN PIAȚA BISTRITELI	38
0.13.8	VOCEA SUDULUI – O CARTE DESPRE OMUL DIN SPATELE VOCILOR - de Dumitru Crudu și Maria Pilchin	41
0.13.9	Virginia Linul, din inima satului, pe scena lumii.	42
0.13.10	EMINESCU-ÎNTRE RUGĂCIUNE ȘI POEZIE	45
0.13.11	Interviu (imaginar) cu Andrei Mureșanu	46
0.13.12	Oscarurile folclorului mondial au deschis o nouă pagină de istorie între Slovacia și Polonia	47
0.13.13	NOVY SACZ (Polonia): Biroul Executiv al IGF a stabilit calendarul marilor evenimente internaționale	48
0.14	Ioan Godja	49
0.14.1	Zece ani de suflet românesc la Kagan	49
0.14.2	EMINESCU – ÎNTRE RUGĂCIUNE ȘI POEZIE	51
0.14.3	Lansare de carte la Ambasada României din Viena	51
0.14.4	Memoria care unește – un eveniment de suflet al comunității sașilor transilvăneni din Wels	52
0.14.5	DE LA ROMÂNII VIENEI DE ALTĂDATĂ LA INTELECTUALII ROMÂNI AI VIENEI DE ASTĂZI	53
0.14.6	La Kagan, Eminescu a vorbit din nou sufletelor	55
0.15	Zorin Diaconescu	57
0.15.1	Un tur ghidat al apocalipsei luminescente	57
0.15.2	Ce este Literatura selfie?	58
0.15.3	Despre cititorul	60
0.15.4	Cum a trebuit să moară logica pentru relaxarea noastră	61